

Høgskolen i Innlandet

Hvordan kan idrettslag arbeide med å skape inkludering og deltakelse samt styrke selvfølelse og sosial kompetanse for minoritetsungdommer?

Henrik Prestegård
Høgskolen i Innlandet avd. Lillehammer
Masteroppgave

**Master i sosialfaglig arbeid med barn og unge
Fakultet for helse- og sosialvitenskap**

Våren 2021

Høgskolen i Innlandet avd. Lillehammer
Fakultetet for helse- og sosialvitenskap

<http://www.inn.no>

© Henrik Prestegård 2021

Hvordan kan idrettslag arbeide med å skape inkludering og deltagelse, samt styrke selvfølelse og sosial kompetanse for minoritetsungdommer?

Hovedveileder: Halvor Nordby

Forord

Dette masterstudiet har vært en lang, krevende, men spennende reise. Situasjonen i 2020 med pandemi og begrenset mulighet for kontakt har vært med på å gjøre reisen mer krevende grunnet at idrettslaget på Tøyen jeg tok utgangspunkt i, hadde treningsforbud og ikke møttes på vanlig måte. Noe som gjorde at mange av ungdommene ikke var tilgjengelig til intervju. Dette er en sårbar gruppe hvor jeg ønsket å gå forsiktig frem og intervjuene ble utsatt, men gode og konstruktive løsninger kom på plass slik at alt kunne gjennomføres. Selv om det ble en litt utfordrende start, har det vært utrolig spennende å komme nærmere et idrettslag som arbeider med barn og unge med ulike bakgrunner og utfordringer, for å kunne gi de en sjanse og mulighet for de som kanskje trenger det aller mest. Arbeidet med oppgaven har gitt meg et innblikk i hvor viktig små tiltak kan være med på å bidra med ting som kan endre hverdagen for veldig mange. Selv om det er vanskelig å kunne hjelpe alle, er det likevel avgjørende å skape en arena som kan legge til rette for at fremtidens barn og unge kan bli inkludert inn i et sunt sosialt felleskap der en kan bli en del av samfunnet og lære seg normer og regler og føle seg sett og akseptert.

Det er flere jeg gjerne vil takke for bidraget på denne lærerike veien mot en ferdig masteroppgave. Jeg vil starte med å takke daglig leder i idrettslaget som var imøtekommende og la til rette for at jeg kunne intervju respondentene i deres klubbhus. I tillegg ønsker jeg å rette en takk til de åtte respondentene som ønsket å stille opp og fortelle om sin hverdag som medlem av idrettslaget på Tøyen og om situasjonen ved det å vokse opp i området. Så vil jeg til slutt takke veilederen min, Halvor Nordby, som har stilt opp og gitt konstruktive tilbakemeldinger og oppmuntringer.

Sammendrag

Denne masteroppgaven er en kvalitativ oppgave der det er blitt brukt intervjuer fra minoritetsungdommer, som er medlem av et idrettslag på Tøyen. Opphavet til oppgaven baserer seg på Tøyenløftet, et områdeprogram som i 2015-2018 øremerket midler til å skape endringer og nye tiltak og muligheter for innbyggerne på Tøyen. Området har vært, og er, fortsatt preget av relativ fattigdom, trangboddhet og kriminalitet. Et av tiltakene som kom styrket ut av Tøyenløftet, var idrettslaget på Tøyen. I tillegg fikk Tøyenløftet også kritikk, der flere politikere konkluderte i ettertid at midlene heller skapte polarisering, fremfor å hjelpe utsatte barn og unge som allerede var bosatt i området. Dette har ført til Indre-Øst-satsingen, som skal vare fra 2019-2026. Et av tiltakene som videreføres i Indre-Øst-satsingen, er idrettslaget på Tøyen.

Dette idrettslaget kan være et eksempel på hvordan andre idrettslag kan arbeide med inkludering, deltakelse og styrkingen av selvfølelse og sosial kompetanse. Formålet har vært å skape et bilde av hvilken rolle et idrettslag kan ha i kampen om å kunne skape muligheter og deltakelse for minoritetsungdommer som lever i et område med strukturelle og sosioøkonomiske utfordringer. Denne oppgaven ønsker å gi et bilde på hva idrett og inkludering kan bety for den enkelte i utsatte miljøer for å se om det kan bidra til å unngå at en velger å oppholde seg i utsatte miljøer gatelangs og dermed kan stå i fare for å havne utenfor samfunnet. Oppgaven beskriver gjennom teori og drøfting hvordan idrettslaget og deres medlemmer oppnår de fire forskningstemaene; inkludering, deltakelse, selvfølelse og sosial kompetanse. Disse begrepene kan ofte være i lav grad for mange utsatte ungdommer som ikke har et felles sunt miljø å være i.

Idrettslaget viser seg å være en viktig arena for å kunne tilfredsstille fritiden for veldig mange av ungdommene på Tøyen. Likevel ser det ut som at idrettslaget trenger flere ressurser fra andre instanser for å bedre kunne legge til rette for å inkludere flere minoritetsungdommer i området. Selv om idrett ikke passer for alle er det for mange de sosiale aktivitetene på kveldene og fridagene, de frivillige arbeiderne og samholdet innad som gjør at idrettslaget skiller seg mer ut fra mange andre idrettslag i Norge. På denne måten kan dette arbeidet være avgjørende for mange utsatte barn og unges oppvekst og fremtid.

Innholdsfortegnelse

<i>Forord</i>	3
<i>Sammendrag</i>	4
1. Innledning	7
1.1. <i>Bakgrunn for oppgaven</i>	7
1.2. <i>Oppgavens tema</i>	10
1.3. <i>Struktur og oppbygning</i>	10
2. Bakgrunn	12
2.1. <i>Minoritet og utfordringer</i>	12
2.1.1 <i>Tøyen</i>	14
2.1.2 <i>Tøyenløftet</i>	14
2.2. <i>Mitt prosjekt</i>	17
2.3. <i>Statistikk, tidligere forskning og faglige perspektiver</i>	18
2.3.1. <i>Minoriteter på Tøyen</i>	19
2.3.2. <i>Frafall blant ungdom i områder med lav sosioøkonomisk status</i>	21
2.3.3. <i>Hvordan få ungdom med lavere sosioøkonomisk status inn i idretten?</i>	22
2.3.4. <i>Idrett som forebyggingsarena</i>	24
2.3.5. <i>Holdninger i idretten</i>	27
2.3.6. <i>Engasjement i idretten</i>	28
3. Teoretiske rammeverk	30
3.1. <i>Inkludering og felleskap</i>	30
3.2. <i>Selvfølelse</i>	31
3.3. <i>Sosial kompetanse</i>	33
3.3.1. <i>Kompetanseutvikling</i>	34
3.3.2. <i>Strategisk kompetanseutvikling</i>	35
3.4. <i>Marginalisering og sårbarhet</i>	36
3.5. <i>Maslows behovspyramide</i>	37
3.5.1. <i>Det grunnleggende behovet</i>	38
3.5.2. <i>Trygghet og beskyttelse</i>	39
3.5.3. <i>Annerkjennelse og aksept</i>	39
3.5.4. <i>Selvrealisering</i>	40
4. Metode	41
4.1 <i>Valg av metode</i>	41
4.1.1 <i>Forskningsdesign</i>	41
4.1.2 <i>Utfordringer</i>	42
4.2. <i>Planleggingsfasen</i>	43
4.2.1 <i>Om utvalget</i>	44
4.3. <i>Gjennomføringsfasen</i>	45
4.3.1. <i>Intervjuene</i>	45
4.4. <i>Analyse</i>	46
4.4.1. <i>Bakgrunn</i>	46
4.4.2 <i>Analysens temaer og oppbygning</i>	47
4.4.3. <i>Opptak og notater</i>	48
4.4.4. <i>Begrensninger</i>	48
4.5. <i>Tematisk analyse</i>	49
4.6. <i>Etiske hensyn og egen forskerrolle</i>	51
5. Resultater	52
5.1. <i>Minoritetsungdom på Tøyen og sosialt felleskap</i>	52
5.1.1. <i>Betydningen av felleskap</i>	52

5.1.2. Sosial status	54
5.2. Inkludering	55
5.2.1. Inkludering i samfunnet	56
5.2.2. En klubb for alle	56
5.2.3. Ny sjanse	58
5.3. Selyfølelse	59
5.3.1. Søken etter et bedre liv	59
5.3.2. Sinne og frustrasjon	60
5.3.3. Idrettslagets arbeid for økt selyfølelse	61
5.4. Sosial kompetanse	62
5.4.1 Interaksjon og relasjon	62
5.4.2 Evnen til å lære sosial kompetanse	63
5.5. Øvrige perspektiver	64
6. Diskusjon	66
6.1. Tidligere forskning og avhandlede funn	66
6.1.1. Inkludering og deltakelse	66
6.1.2. Holdninger i idretten	68
6.1.3. Opprettholde ungdommer i idrettslag	69
6.1.4. Idrettens arbeid mot utsatte miljøer	71
6.2. Teoridrevne funn	72
6.2.1. Selyfølelse	72
6.2.2. Sosial status	73
6.2.3. Sosial kompetanse	75
7. Konklusjon	77
7.1 Bidrag til praksisfeltet	77
7.2. Veien videre	78
8. Litteraturliste	79
Vedlegg	82
Intervjuguide	82
Meldeplikt – NSD meldeskjema for behandling av personvernopplysninger	84

1. Innledning

1.1. Bakgrunn for oppgaven

Norge er et flerkulturelt samfunn som innebærer at flere ulike kulturelle felleskap, som har forskjellige verdier, holdninger og livssyn lever sammen. Det har i de siste tiårene vært mye oppmerksomhet rundt innvandring og minoritetsungdom, der de ofte kan bli sett på som en problemgruppe hvis en ser på sammenhengen med kriminalitet, fattigdom og sosioøkonomiske utfordringer (Bø, 2011).

De aller fleste av dagens ungdom møter utfordringer i sin oppvekst og utvikling, der ulike områder og miljøer har sine særegne utfordringer (Bø, 2011). Det har den siste tiden vært belyst bekymringer over utsatte barn og unge i områdene (Oslo kommune 2018). Det er blitt gjort en rekke tiltak og forebygging på områder som er større belastet enn andre, der en må kunne se på foretak og behov ut i fra det som kreves i området. Likevel har det vist seg at ikke alle tiltakene har hatt den positive effekten man kanskje har ønsket seg (Oslo kommune 2018). Dette har fått stor oppmerksomhet i mediene, hos politiet og andre instanser. Dette kan en spesielt se på flere områder som for eksempel på Østkanten av Oslo. Eksempler på dette er Groruddalen, Tøyen, Grønland, Søndre Nordstrand, samt sentrumsområdene. I tillegg kan dette relateres til flere andre områder i andre deler av landet. Fellesnevneren er at en er bekymret over minoritetsungdommers lave deltakelse i blant annet fritidsaktiviteter der tilbudene ofte bør samsvare med ungdommenes forventninger ut i fra deres forutsetninger, livssituasjon og miljøer for å skape inkludering og deltakelse (Bø, 2011).

Mange ungdommer lever i sammenhenger og omstendigheter der forskjellige utfordringer setter dem i fare for å involvere seg i utsatte miljøer og kriminalitet. En kan ha større sjans for å ta del i dette når en enten lever i familier med relativ fattigdom med fraværende omsorgspersoner, trangboddhet, har mangler på et sunt sosialt felleskap, dårlige skoleprestasjoner eller aldri har lært seg samfunnets normer, verdier og holdninger (Lemke, 2008). For mange kan utsatte miljøer derfor være den viktigste driveren for å kunne kompensere med disse manglene. I en rapport fra Norges idrettsforbund viser det seg at minoriteter i Norge er underrepresentert i idretten generelt og spesielt i ikke-vestlige bydeler i Oslo (Veum & Hurrød, 2019). En av få aktiviteter som er felles for ungdom over hele verden og akseptable innen hvert land og innen hvert samfunn er idrett (Lemke, 2008). Idrett kan brukes til å utvikle og gi samfunnsverdier hos unge mennesker. Den norske idrettsmodellen er bygget opp for å sørge for at idretten skaper en viktig samfunnsmessig betydning både for den

fysiske gevinsten for barn og unge, men også tilknytningen til det sosiale felleskapet i nærmiljøet (Veum & Hurrød, 2019). Som det har blitt lagt frem av Kulturdepartementet er hovedmålet å inkludere flere barn og unge inn i idretten og forhindre at de som ikke har muligheten til å delta av ulike årsaker får tilbud om dette (Kulturdepartementet, 2012). Men for flere minoritetsungdommer som bor i lavinntektsfamilier, trangboddhet og i et område med høy hyppighet av kriminalitet og rus, kan dette skape utfordringer for å kunne delta på et idrettslag. Dette kan være fordi det koster altfor mye penger å delta på en organisert aktivitet i Norge, der medlemskap, treningsavgift, reiser til og fra kamper og utstyr kan gjøre at noen familiers økonomi ikke strekker til. For ungdom som fortsatt er i utviklingsfasen, kan dette føre til en svekket selvfølelse noe som øker sjansen for å ta uheldige valg ved å bli med i utsatte miljøer. Uten idrett eller andre fritidsaktiviteter og andre gode tiltak vil mange minoritetsungdommer i tillegg ha dårligere forutsetninger for å danne seg en god sosial kompetanse (Lemke, 2008).

For å se nærmere på hvordan idrettslag kan arbeide med å inkludere og skape deltakelse og styrke selvfølelse og sosial kompetanse hos minoritetsungdommer som lever i et belastet område, vil denne oppgaven snevre seg inn mot Tøyen som et utgangspunkt og eksempel på denne problemstillingen. Tøyen er et sentrumsområde som ligger i bydel Gamle Oslo på Østkanten av Oslo. Tøyen har vært et av de mest fattige områdene i Oslo siden 1900-tallet (Huse, 2010). Området har vært og er fortsatt i dag preget av fattigdom, trangboddhet og kriminalitet. I de senere årene har det blitt opprettet et områdeløftet for å bedre forholdene på Tøyen kjent som Tøyenløftet, der blant annet idrettslaget har fått styrkede midler og tiltak for å skape muligheter for barn og unge i området (Oslo kommune, 2018). Idrettslaget har i dag rundt 500 medlemmer med barnelag, ungdomslag og et seniorlag. For mange ungdommer kan idrett være nøkkelen til å kunne bli inkludert i samfunnet der en kan tilegne seg holdninger, verdier og normer (Säfvenbom, 2007). Men har idrettslag nok potensial til å kunne skape et sunt felleskap og holde minoritetsungdommer utenfor utsatte miljøer?

Det er interessant å se på om idrettslaget har bidratt tilstrekkelig med å inkludere ungdommer på Tøyen gjennom å bygge et sosialt felleskap. Spørsmålet er om dette idrettslaget har utviklet et godt nok tiltak som også andre idrettslag kan dra nytte av. Det som skiller seg ut med dette idrettslaget i motsetning til mange andre idrettslag i Norge er det store fokuset på samhold og idrettslaget sørger for at de aller fleste kan få muligheten til å delta uavhengig av kriminell bakgrunn, dårlige språkkunnskaper eller for de som lever i relativ fattigdom og ikke

har råd til å delta i organiserte aktiviteter. Det er derfor interessant å vite hvordan idrettslaget jobber og hvilke positive og negative innflytelser det har for ungdommene som er bosatt i området. For det er ikke nødvendigvis gitt at et idrettslag er et positivt tiltak for alle. Det vil være legitimt å anta at det vil være flere utfordringer ved det å inkludere ungdom som lever i et belastet område til å delta i et idrettslag. For mange kan det å henge gatelangs sammen med jevnaldrende være mer givende og det kan være der en får tilfredsstilt en mangelfull fritid og i tillegg danne seg en høyere sosial status (Hansen & Nordahl, 2019).

Ut i fra det som er nevnt ovenfor er problemstillingen for denne masteroppgaven: *Hvordan kan idrettslag arbeide med inkludering og deltakelse, samt styrke selvfølelse og sosial kompetanse for minoritetsungdommer?* Denne problemstillingen vil ta utgangspunkt i minoritetsungdommer på Tøyen i Oslo.

Denne studien er en undersøkelse som har tatt i bruk kvalitativt intervju som fremgangsmetode. I samarbeid med daglig leder for klubben har det blitt sørget for å legge til rette for å gjennomføre intervjuene. Intervjuene ble avholdt i forbindelse med en aktivitetsdag som foregikk over to dager på klubbhuset som var planlagt og arrangert av ungdommene selv. Undersøkelsen består av åtte ungdommer i alderen 16-19 år med minoritetsbakgrunn og som i dag er medlemmer av idrettslaget på Tøyen. Fire av respondentene ble intervjuet den første dagen, og resterende den andre dagen. Intervjuene foregikk en-til-en med muntlig samtykke der respondentene i denne oppgaven er anonymiserte. Intervjuguiden har tatt utgangspunkt i fire forskningstemaer; inkludering, felleskap, selvfølelse og sosial kompetanse. Disse brukes som analytiske grep for å svare på problemstillingen. Det denne oppgaven ønsker å bidra til praksisfeltet med er å se på hvordan en idrettsklubb kan være en inkluderingsarena for å skape et sosialt felleskap samt styrke selvfølelse og kompetanse for minoritetsungdommer. Hensikten med oppgaven er å finne ut hvor betydningsfullt et idrettslag kan være for ungdommer som lever i vanskeligstilte forhold. Ut i fra dette har jeg som formål å skape et bilde av hvordan et idrettslag kan være en viktig faktor for opplevelsen og følelsen av tilhørighet i et miljø, samfunn og påvirkningen dette kan bidra til å øke individets indre og ytre selv.

1.2. Oppgavens tema

Hovedgrunnen til at jeg har valgt å forske på minoritetsungdom på Tøyen i Oslo er basert på min interesse og erfaring fra Barnevernspedagogstudiet der det ble skrevet en bacheloroppgave som gjorde rede for Tøyenløftets positive og negative effekter. Her fikk jeg lært og sett hvordan forholdene var på Tøyen og hvilke tiltak som er blitt styrket og opprettet etter områdeløftet. I løpet av denne tiden har jeg også vært delaktig ved å være frivillig deltaker på ulike aktiviteter som natteravn og dommer på en fotballturnering på Tøyen. Dette har gitt meg et bilde på hvordan det er å ferdes i det daglige i området. Jeg har i tillegg jobbet i praksis på en barnevernsinstitusjon på Gjøvik med to ungdommer som hadde vokst opp på Tøyen. Der fikk jeg høre flere historier om deres oppvekst og miljø som også inspirerte meg til å se på temaet til bacheloroppgaven og videre til denne masteroppgaven. Begge ungdommene var over gjennomsnittlig interessert i fotball og fysisk aktivitet noe som gjorde at praksisoppholdet baserte seg mye på dette. De fortalte at det var vanskelig å spille aktivt på Tøyen fordi mange brukte mesteparten av fritiden sin til å henge gatelangs i utsatte miljøer i tillegg til å vokse opp i en familie som hadde lite økonomiske midler til å sørge for deltakelse i en organisert fritidsaktivitet. Ut i fra dette har denne masteroppgaven derfor ført til at jeg ønsker å forske på dette. Det overordnede målet er å bidra til at andre idrettslag i Norge kan se på viktigheten av hvordan et idrettslag ikke bare kan gi fysisk trening, men også en viktig sosial arena som kan bidra til å utvikle verdier og holdninger hos ungdommer også utenfor idretten.

1.3. Struktur og oppbygning

Ved å prøve å finne elementer som påvirker hvordan et idrettslag kan skape inkludering og deltakelse for minoritetsungdommer, kan denne oppgaven skape mer forståelse for deres forventninger. Det kan i tillegg gi et innblikk i hvordan et idrettslag kan forebygge for at minoritetsungdommer blir marginalisert fra det som er samfunnet og nærområdets forventninger. Resultatene i denne oppgaven kan brukes av idrettslag i områder med høy andel av minoritetsungdommer og der det er lav deltakelse av ungdommer i idrettslag.

Denne oppgaven består av ulike kapitler som skal kunne belyse og komme frem til et svar på oppgavens problemstilling. Det første jeg skal redegjøre for i kapittel 2 er bakgrunnen for denne studien. Her skal jeg ta for meg generelt om begrepet minoritetsungdom, Tøyen som område, samt beskrive hovedgrunnlaget for denne bakgrunnen kjent som Tøyenløftet. Videre vil tidligere forskning og funn fra Norge og internasjonale studier være fremhevet, noe som

videre i kapittel 6 vil bli diskutert for å finne likheter og forskjeller med ungdommenes svar på undersøkelsen sammenliknet med tidligere forskning.

I kapittel 3 skal jeg gjøre rede for faglig teori for å belyse problemstillingen. Jeg har tatt utgangspunkt i hvem ungdommene på Tøyen er og se på hvorfor mange står utenfor et sosialt felleskap. Videre har jeg tatt for meg teoretiske perspektiver som fremlegger de fire forskningstemaene inkludering, felleskap, selvfølelse og sosial kompetanse. Til slutt har jeg lagt frem hvilke behov som påvirker ungdommenes livssituasjon gjennom behovspyramide-teorien til Abraham Maslow.

Kapittel 4 omhandler hvilke metoder og data som er brukt i denne studien. Her beskrives hvilke metoder som er brukt i undersøkelsen, fremgangsmåte og gjennomføringsfasen. Videre i dette kapitlet skal det presenteres en analyse av undersøkelsen som er blitt gjennomført. Til slutt skal jeg ta for meg begrensinger og etiske hensyn og egen forskerrolle.

Resultatene presentert i kapittel 5 er basert på kvalitative intervjuer som er gjennomført med de åtte respondentene. Resultatseksjonen vil bli organisert ut i fra temaene som har blitt anvendt tidligere i oppgaven.

I kapittel 6 skal jeg drøfte tidligere forskning og teori og knytte dette opp mot resultatene fra kapittel 5. Avslutningsvis vil det fremlegges en konklusjon som ser på hvordan denne oppgaven kan gi et bidrag til praksisfeltet og veien videre.

2. Bakgrunn

I dette kapitlet skal jeg gjøre rede for bakgrunnen for denne masteroppgaven. Jeg skal først ta for meg grunnlaget for denne oppgaven ved å se på utfordringer ved å det å være minoritet i et samfunn og videre fremlegge opphavet til oppgavens utgangspunkt kjent gjennom Tøyenløftet. Deretter skal jeg beskrive hvorfor mitt prosjekt er relevant for dette forskningsfeltet. Til slutt skal jeg legge frem statistikker, forskning og faglige perspektiver som tidligere har vært anvendt og som knytter seg til denne studien.

2.1. Minoritet og utfordringer

Det kan for mange være vanskelig å vite hvordan en skal definere minoritetsungdommer. De blir ofte satt i samme kategori som rase og etnisitet (Coakley, 2007). Etnisitet er forskjellig fra rase fordi den refererer til en bestemt kulturarv som brukes til å identifisere en kategori av mennesker. En etnisk befolkning er en kategori av mennesker som betraktes som sosialt distinkte fordi de deler en livsstil, en kollektiv historie og en følelse av seg selv som en folkegruppe (Coakley, 2007). Det er likevel viktig å skille mellom etnisitet og minoritet. Minoritet er en sosialt identifisert gruppe som lider av ulemper på grunn av systematisk diskriminering og har sterk følelse av sosialt samvær basert på delte erfaringer fra tidligere og nåværende situasjon (Coakley, 2007). Minoritetsungdommer i Norge kan ofte møte diskriminering og stigmatisering grunnet deres livssituasjon og at de lever i mindretall sammenliknet med resten av befolkningen. Det behøver likevel ikke alltid basere seg på et tallmessig mindretall, men en gruppe med ulikhet i makt og politisk innflytelse (Wæhle, 2018). For minoriteter i Norge kan for eksempel relativ fattigdom, trangboddhet eller livssituasjon være utfordringer når en skal tilegne seg en eller annen form for sosial makt. For barn og unge som lever under disse forholdene kan blant annet en møte flere utfordringer når det gjelder deltakelse på for eksempel idrettslag eller andre sosiale arenaer. Dette kan være manglende nettverk, økonomi eller tillitt til resten av samfunnet og kan være til hinder for minoriteter når det kommer til inkludering og deltakelse i ulike miljøer (Coakley, 2007).

I boken *Urban Outcasts*, skrevet av sosiologen Loïc Wacquant (2008), har det blitt gjort undersøkelser på hvordan blant annet minoriteter opplever det å leve i urbane fattigdomssamfunn i den vestlige verden. Han viser at dette også kan ha store likhetstrekk med blant annet Sverige og Norge. Undersøkelsen viser at områder med mye fattigdom og høy andel av minoriteter har gradvis blitt ekskludert fra samfunnet, der de i dag lever i isolerte områder med høy hyppighet av arbeidsledighet som ender opp i utsatte miljøer med

kriminalitet og vold. Wacquant (2008) ser på tre forhold som minoriteter har store utfordringer med i samfunnet. Massearbeidsledighet, både kronisk og vedvarende, som tilsvarer segmenter av arbeiderklassen og spredning av arbeidssikkerhet, og bringer i deres kjølvann høy grad av familiær motgang, tidsmessig usikkerhet og personlig angst og stress. Dårlige boforhold, der offentlige og private ressurser reduseres i det sosiale fallet i arbeiderklassens husholdninger, der bosetningene i minoritetsbefolkningen forsterker konkurransen om tilgang til offentlige goder. Økt stigmatisering i dagliglivet i offentlig diskurs, i økende grad ikke bare knyttet til det å være minoritet, men også til det faktum å bo i et fornedret og nedverdiggende nabolag (Wacquant, 2008). De som lever i det Wacquant (2008) kaller et urbant eller belastet område, har vist å ha disse tre utfordringene i det daglige livet. Spesielt dersom en lever i et velstående samfunn. Det å ha betydelige mindre ressurser og forutsetninger enn majoriteten vil føre til enda større grad av å føle seg mindre verdt i et samfunn (Wacquant, 2008).

Minoritetsungdommer lærer ofte om seg selv og de sosiale verdene de deltar i. Denne prosessen kan skje i forbindelse med opplevelser i deres liv og kan for eksempel skje når en er i deltakelse i idrettslag og andre sosiale aktiviteter. Forskningen indikerer at det å drive med idrett både gir en sosial og fysisk gevinst (Coakley, 2007). Deltakelse i idrett skjer i forbindelse med generelle sosialiseringprosesser i menneskers liv. Beslutninger om å drive med idrett er påvirket av tilgjengeligheten av muligheter, eksistensen av sosial støtte, prosesser for identitetsdannelse og den kulturelle konteksten der beslutninger tas. Studier viser at beslutninger gjennom idrettsdeltakelse er relatert til prosesser for individuell utvikling, organisering av sosialt liv og kulturell ideologi (Coakley, 2007). Årsaken til å velge å bli værende i et idrettslag endres gjerne over tid ettersom menneskeliv endrer seg, og det er viktig å studere kompleksiteten i disse prosessene. Endring eller avslutning av aktiv idrettsdeltakelse skjer også i forbindelse med generelle sosialiseringprosesser. Disse prosessene er interaktive og påvirkes av personlige, sosiale og kulturelle faktorer. Minoritetsungdommer som ofte ikke deltar eller slutter med idrett har ofte omdefinert identiteten sin, fått kontakt med andre venner i nye miljøer eller bruker sine ressurser på å bli involvert i andre aktiviteter eller karrierer. Forskning viser at endring eller avslutning av idrett ofte er knyttet til hendelser eller livsløpsproblemer (Coakley, 2007).

2.1.1 Tøyen

Det finnes flere områder i Norge der det er høy andel av minoritetsungdommer hvor det finnes ulike utfordringer med det å kunne legge til rette for inkludering og deltakelse for å skape et positivt nærmiljø. Men noen områder har større utfordringer enn andre, som for eksempel Tøyen i Oslo. For minoritetsungdommer på Tøyen, der det er stor hyppighet av kriminalitet, trangboddhet og utsatte miljøer, kan mangelfulle muligheter og tiltak være svært avgjørende for at dere skal kunne lykkes i samfunnet (Huse, 2010). Disse sammenhengene kan derfor studeres ved å bruke forskningsmetoder som gjør det mulig å identifisere og analysere dette. For noen kan det å være ekskludert fra miljøer der en i tillegg innehar lav selvfølelse og sosial kompetanse bidra til å ta del i miljøer som ikke anses som å være samfunnspositive (Coakley, 2007). Denne oppgaven vil derfor være opptatt av hvordan et idrettslag kan bidra med å skape muligheter og tiltak som ellers kan være fraværende. I forbindelse med dette vil jeg derfor se på hvilke tiltak som tidligere er blitt gjort på Tøyen, som også er opphavet til denne oppgaven, kjent som Tøyenløftet.

2.1.2 Tøyenløftet

For å kunne forstå hvordan idrettslag kan arbeide med å skape inkludering og deltakelse samt selvfølelse og sosial kompetanse vil denne oppgaven ta utgangspunkt i hvordan dette har blitt arbeidet med på Tøyen i Oslo. Oppgavens tematikk gjør det derfor nødvendig å si litt om denne konteksten.

Tøyen er et sentrumsområde som ligger i bydel Gamle Oslo på Østkanten av Oslo. Tøyen har vært et av de mest fattige områdene i Oslo siden 1900-tallet (Oslo kommune, 2018). Området har vært og er fortsatt preget av relativ fattigdom, trangboddhet og kriminalitet (Oslo, kommune 2018). Fra 1980-årene er Tøyen blitt kjent som et multikulturelt område. Tidligere hadde næringslivet i området bestått av tradisjonelle familieforetninger, men er i de senere årene blitt erstattet i større grad av innvandrere med egne kulturelle fasiliteter (Huse, 2010). Tøyen har gått fra å være en hovedgate i arbeidernes Gamle Oslo, til å bli et sentrum i det flerkulturelle Oslo. Området består i størst grad av leiligheter i murgårder og er blant det tetteste befolkede området i Oslo. I tillegg finnes det også 1000 kommunale leiligheter. Disse kjennetegnes av høy flyttehyppighet på grunn av polarisering i området (Huse, 2010). I 2014 var det mange av innbyggerne som var misfornøyde med hvordan forholdene var på Tøyen (Oslo kommune, 2018). Mangel på tiltak og aktiviteter var flere av årsakene til at mange ikke

følte at bydelen tok godt nok vare på nærmiljøet. Dette er noe som har ført til opprettelsen kjent som Tøyenløftet (Oslo kommune, 2018).

Tøyenløftet er et områdeprogram som skal sørge for at Tøyen oppleves som et trygt og inkluderende område. Målet er at innbyggerne skal og vil bli boende på Tøyen, samt at innbyggerne skal bli mer økonomisk selvstendige og øke den aktive deltakelsen i lokal- og småsamfunnet. I tillegg skal levekårene og aktivitets- og nærtilbudene forbedres gjennom arbeid med deltakelse og nærmiljøkvaliteter (Oslo kommune, 2018).

Løftet fikk sitt politiske søkelys i forbindelse med flyttingen av Munch-museet fra Tøyen til Bjørvika. Dette gjorde at det ble rettet politisk søkelys mot utfordringene på Tøyen. Løftet fikk sin start i 2014 der Oslo kommune fikk ansvaret for å øremerke 141 millioner kroner frem til 2018 (Oslo kommune, 2018). De kommunale midlene ble forvaltet av bydel Gamle Oslo med utgangspunkt i at innbyggerne, frivillige lag og organisasjoner skulle gis muligheten til deltakelse i beslutningsprosessen. Justis- og beredskapsdepartementet, som har hovedansvaret for samfunnssikkerheten og beredskapen i Norge, finansierte tiltak knyttet særlig mot kriminalitetsforebygging og utenforskap, samt innsats rettet mot risikoutsatte barnefamilier (Oslo kommune, 2018).

Tøyenløftet fikk ved enden av prosjektet i 2018 mye kritikk i mediene, blant politikere og andre engasjerte samfunns personer. Det viste seg at ungdommene på Tøyen ikke hadde fått de tiltakene og mulighetene som ble lovet. Oppussingen av de kommunale leilighetene og byggingen av nye urbane blokkleiligheter skapte polarisering. Dette bidro med på å presse opp boligprisene, noe som gjorde at flere minoritetsfamilier med dårlig råd måtte flytte ut eller sitter i dag med enda færre økonomiske ressurser enn tidligere grunnet høyere leiepriser. Nye cafeer og parker var også med på å øke polariseringen, der det nå også har blitt mer attraktivt for mer velstående personer å flytte til Tøyen (Oslo kommune, 2018).

Selv om området har blitt mer urbant, er det likevel flertallet av minoritetsfamilier som fortsatt lever i trangboddhet og relativ fattigdom. Det er viktig å forstå at minoritet i seg selv ikke er årsaken til dette. Som nevnt har Tøyen vært preget av fattigdom og trangboddhet i over hundre år (Huse, 2010). Tematikken med fattigdom, vanskelige levekår og trangboddhet på Tøyen finner en for eksempel allerede i 1926 i diktet *nr. 13*, skrevet av Rudolf Nilsen

(Nilsen, 1926). Tøyens utfordringer seg at det ikke er minoriteter eller flyktninger som er grunnen til disse negative faktorene Tøyen har slitt med i alle disse årene. Problemene sitter lenger tilbake i historien der fattigdom har lenge vært utpreget. Etter den store innvandringen på 1990-tallet har Tøyens utfordringer nå blitt knyttet til minoritetene som bor der (Huse, 2010). Don Martin, en artist som skildrer tekster med stort engasjement for utfordringene på Tøyen, skriver om forholdene på Tøyen i låten *Nilsen*:

Tøyen har vært Tøyen lik i hundre år

Det e'kke snakk om farge, men om fattigdom og levekår

Fra de ble sendt fra nr. 13 bort til nr. 19

Har dette vært en by som deler seg omtrent på midten

(Raknerud, 2013)

Det kan derfor være viktig å ikke se på minoritet som et fenomen for at mange på Tøyen lever i en vanskelig livssituasjon. Men mange av ungdommenes foreldre har kommet til Norge og har i dag dårlige språkferdigheter, lavt utdanningsnivå og få muligheter på arbeidsmarkedet (Oslo kommune, 2018). Dette blir ofte sett på som faktorer som må bekjempes for å kunne endre den relative fattigdommen og trangboddheten som videre påvirker barn og unge på Tøyen. Dette er veldig komplisert og kan være tidskrevende (Oslo kommune, 2018). For dagens ungdommer på Tøyen er derfor forebygging av tiltak og muligheter en viktig ressurs for å kunne bidra til å skape inkludering og styrke selvfølelse og sosial kompetanse. Tøyenløftet har vært starten på arbeidet med dette. Tøyenløftet er bare en liten del av helhetens utfordringer i Oslo og har kanskje ikke fungert som forventet. For noen har det skapt et negativt bilde av Tøyen, men er kanskje det tiltaket som endelig har åpnet øynene til befolkningen og politikerne.

Etter at Tøyenløftet fikk mye kritikk har regjeringen opprettet en ny områdesatsing på Tøyen som også inkluderer Grønland, kjent som Oslo indre øst-satsingen (Kommunal- og moderniseringsdepartementet, 2018). Denne satsingen skal vare fra 2019-2026 og skal ta utgangspunkt i å styrke videre på erfaringene fra Tøyenløftet. Dette innebærer blant annet videre satsing på å skape gode møteplasser, flere ressurser til idrettslaget på Tøyen for barn og unge, bedre boområder og ha større fokus på et inkluderende felleskap. I tillegg vil regjeringen bruke 30 millioner av Justis- og beredskapsdepartementet til kriminalitetsforebygging i området (Kommunal- og moderniseringsdepartementet, 2018). Dette skal gå til å styrke politiets bevilgninger ved å utvikle en ny modell for samhandlingen mellom politi og bydelen. Dette innebærer å følge opp utsatte ungdommer og forhindre at de

blir rekruttert inn i miljøer som begår kriminelle handlinger (Kommunal- og moderniseringsdepartementet, 2018).

Men likevel er det noen tiltak i Tøyenløftet som skapte større muligheter for minoritetsbarn- og unge på Tøyen. Et av tiltakene var satsingen på idrettslaget i området. Dette er et idrettslag stiftet i 1919, men som før Tøyenløftet hadde lite ressurser, engasjement og antall medlemmer (Oslo kommune, 2018). Engasjementet rundt idrettslaget førte til at flere frivillige voksne ønsket å ta del i klubben administrativt og som trenere for de ulike lagene. Det ble gitt øremerkede midler fra kommunen, bydelen og sponsorer som kunne sørge for at barn og unge som kommer fra lavinntektsfamilier kunne bli inkludert inn i organiserte aktiviteter og ta del i andre arrangementer gjennom lavterskeltilbud (Oslo kommune, 2018). Idrettslaget har i dag 500 medlemmer der majoriteten spiller fotball. I tillegg arrangeres det faste dager i uken der barn og unge kan drive med allidrett som håndball, innebandy og cricket. Idrettslaget visjon er å inkludere alle barn og unge uavhengig av språkferdigheter, nasjonalitet og tidligere kriminell status. Flere av ungdommene får jobbmuligheter og kursing gjennom idrettslaget og det arrangeres ukentlige aktiviteter som bowling, paintball, kino, hytteturer i tillegg turer til Barcelona og Tyrkia (Oslo kommune, 2018).

2.2. Mitt prosjekt

I denne studien ønsker jeg å se på hvordan idrettslag kan bidra til å fremme muligheter for minoritetsungdommer. Dette innebærer ungdommer som lever med dårlige forutsetninger for å kunne lykkes i samfunnet grunnet deres livssituasjon med tanke på relativ fattigdom i familien, trangboddhet og strukturelle utfordringer i områdene de bor i. I tillegg ønsker denne oppgaven å se på hvordan dette styrker deres selvfølelse og sosial kompetanse. For mange ungdommer i dag kan en mangelfull fritid bidra til å gi dårligere forutsetninger for å engasjere seg positivt i samfunnet. Utfordringen politikere, kommuner og bydeler står overfor er å lage gode nok tiltak som sørger for å unngå at minoritetsungdommer tar del i utsatte miljøer som videre kan gi uheldige utfall for deres utvikling fremover i livet. Denne forskningen kan danne et perspektiv på hvilken betydning en idrettsklubb kan ha i bidraget for å inkludere minoritetsungdommer som er eller er i ferd med å havne utenfor samfunnet. Det vil derfor være interessant å vite hvordan arbeidet idrettslaget på Tøyen gjør i dag for at medlemmene kan føle seg ivaretatt og inkludert gjennom et positivt felleskap. Derfor vil det arbeidet idrettslaget i denne oppgaven gjør, forhåpentligvis være relevant for de som opplever lignende utfordringer i andre områder. Dette kan for eksempel være andre bydeler i Oslo Øst i

tillegg til andre mindre byer der det er høy andel av minoritetsungdommer som lever med sosioøkonomiske utfordringer i miljøet de vokser opp i. Denne forskningen kan være med på å vise andre områder at idrettslag kan være et verdifullt tiltak for å løse noen av utfordringene. Viktigheten av engasjement og gode tilrettelegginger kan derfor være med på å minimere sjansen for at minoritetsungdommer havner i et utsatt miljø der målet er å bidra til å inkludere og legge til rette for at de videre kan engasjere seg positivt i samfunnet.

Med mitt prosjekt ønsker jeg å ta utgangspunkt i medlemmene av idrettslaget, deres synspunkter og erfaringer med det å være inkludert i et felleskap og på hvilken måte dette kan påvirke deres selvfølelse og sosial kompetanse innad i laget, men også erfaringer de videre kan ta med seg på andre arenaer. Jeg ønsker derfor å kunne formidle dette videre til forskningsfeltet som angår andre idrettslag som forsøker å skape noe positivt for ungdommer i utsatte og sårbare situasjoner. Andre områder i Norge har kanskje ikke helt de samme forutsetningene eller utfordringene som minoritetsungdommene på Tøyen, men det kan likevel relatere til mange idrettslag som har stor andel av minoritetsungdommer med noe av de samme utfordringene. Dette kan for eksempel være områder der det er asylmottak med minoritetsungdommer som ikke har god nok økonomi til å kunne delta eller som havner eller er i ferd med å havne utenfor samfunnet. Dette kan derfor gjøre det vanskeligere å ta del i idrettslag. Ut i fra dette vil derfor mitt prosjekt ha et ønske om å bidra til at en stor andel av alle idrettslag i Norge kan dra nytte av det arbeidet som idrettslaget på Tøyen gjør i dag.

2.3. Statistikk, tidligere forskning og faglige perspektiver

I dette underkapitlet skal jeg redegjøre for forskjellige relevante studier fra annen tidligere forskning, statistikker og faglige perspektiver. Jeg har søkt i både norske og internasjonale studier som hovedsakelig er avgrenset fra de siste tiårene. Med tanke på at det finnes moderat forskning som er konkretisert tematikken rundt ungdommene på Tøyen etter Tøyenløftet, har jeg funnet tidligere forskning som har paralleller og likheter rettet mot min problemstilling og mine forskningstemaer.

Jeg skal først legge frem en statistikk som kartlegger og viser en oversikt over andelen minoritetsungdommer som bor på Tøyen. Deretter skal jeg ta for meg en studie, gjennomført av Ungdata (2020a), som viser et høyere frafall blant minoritetsungdommer i områder med lav sosioøkonomiske status og deretter se på hvordan en kan arbeide med få de inn igjen. Videre skal jeg gjøre rede for en internasjonal studie gjort av De Forente nasjoner om hvordan

idrett kan arbeide med tidlig innsats knyttet til minoritetsungdommer. Deretter skal jeg se på hvordan idrett kan være en forebyggingsarena som skaper inkludering og deltakelse og til slutt se på den sosialfaglige rollen i forbindelse med idrett.

2.3.1. Minoriteter på Tøyen

For å kunne ta utgangspunkt i konteksten denne oppgaven baserer seg på, vil det være lurt å se på hvordan forholdene er på Tøyen når det kommer til antall minoritetsspråklige barn og unge og hvordan situasjonen er for de som befinner seg i området. Dette skal ses i sammenheng med hvorfor ungdom begår kriminalitet og tar del i utsatte miljøer. Dette er for å kunne kartlegge eksempelet denne studien viser til der en ser på hvorfor Tøyen og deres idrettslag kan være en avgjørende arena i det helhetlige bildet med å skape inkludering og deltakelse for minoritetsungdommer i dette området.

Barn og unge på Tøyen har en betydelig større andel minoritetsspråklige ungdommer enn de aller fleste områder både i Oslo og i Norge. I følge statistikkbanken fra Oslo kommune har elevene fra skoleåret 2018 på Tøyen skole 84,0 % og Vahl skole 96,1 % minoritetsspråklig bakgrunn (Oslo kommune, 2017/18). Selv om tallene virker høye er det viktig å ta utgangspunkt i at mange av elevene likevel kan norsk. I følge Utdanningsdirektoratet forstår vi minoritetsspråklige elever i grunnsopplæringen som barn, unge og voksne som har et annet morsmål enn norsk (Utdanningsdirektoratet [Udir], 2016). Det vil si at selv om en er født i Norge, vil en bli regnet som minoritetsspråklig dersom morsmålet og det språket en snakker sammen med en av foreldrene ikke er norsk (Udir, 2016). Det at skolene viser et betydelig høyere antall minoritetsspråklige barn og unge, kan være et viktig utgangspunkt for at deres ramme- og oppvekstvilkår kan være en god del annerledes. Dette gjelder både på skolen og i andre arenaer fordi mange av ungdommene eller foreldrene ikke behersker det norske språket. Dett er noe som for eksempel kan være avgjørende for skoleprestasjoner, i sosiale settinger eller muligheter på arbeidsmarkedet (Udir, 2016).

Statistikk fra Statistisk sentralbyrå (2017) viser at det er høyere andel personer som begår kriminalitet blant de med minoritetsbakgrunn enn resten av befolkningen i Norge. Men det er likevel ikke slik at en kan konkludere med at det å være minoritet i seg selv er en årsak til å begå kriminalitet. For som nevnt tidligere har Tøyen vært et belastet område der kriminalitet og fattigdom har vært utpreget i over hundre år. Hvis en ser tilbake var ikke flertallet som bodde i området minoriteter på den tiden, men forholdene var likevel relativt like de vi ser i

dag, selv om minoritetene er overrepresentert (Huse, 2010). Trangboddhet og fattigdom bringer med seg sosiale utfordringer og er noe som har vært og er sentralt blant innbyggerne på Tøyen. Det finnes ingen entydig definisjon som vil beskrive ordet fattigdom, men en kan ta utgangspunkt i at de familiene som tjener mindre enn medianinntekten i Norge blir sett på som relativt fattige (Brodtkorb & Rugkåsa, 2015). Medianinntekten i Oslo fra 2019 er på omtrent 514 000 000 kroner (Statistisk sentralbyrå, 2020). Det vil si, i følge en rapport om forskjeller i Oslo publisert av Sosialistisk Venstreparti fra 2019, at over 63% er relativt fattige på Tøyen (Kindt, Eilertsen & Valum 2019). For minoritetsbarn- og unge på Tøyen, der barnefattigdommen og trangboddhet er stor, kan dette føre til at det ikke er tilstrekkelig med mat på bordet eller at behovet for eget privatliv ikke er dekket i like stor grad. Dette kan være en årsak til at de oppholder seg oftere ute på gata der dette behovet kan bli dekket av for eksempel å være en del av utsatte miljøer (Huse, 2010). Disse forholdene kan knyttes mot den relative fattigdommen. Den relative fattigdommen innebærer også det å ha ressurser som er nødvendig for å sikre at barn og unge får dekket de fysiologiske behovene og samtidig kan delta i samfunnets aktiviteter og opprettholde en god levestandard (Brodtkorb & Rugkåsa, 2015). Grunner til dette er at mange barn og unge vokser opp i lavinntektsfamilier med foreldre som er arbeidsledige. Dette kan skyldes innvandrere med språkutfordringer og lavt utdanningsnivå. Dette har betydning for mulighetene på utdanning og arbeidsmarkedet som igjen påvirker deres barn og unge sine muligheter for å ha de samme godene som andre (Brodtkorb & Rugkåsa, 2015).

Det er i følge Bjørgulf Claussen de faktorene som nevnt ovenfor som henger sammen med kriminalitet, eksklusjon og marginalisering (Claussen, 2014). Mangel på penger gir sosiale utfordringer og større sjanse for å havne utenfor det sosiale felleskapet. Fattigdom og økonomisk ulikhet er medvirkende for at barn og unge deltar i kriminelle utsatte miljøer (Hansen & Nordahl, 2019). Dette kan være årsaker til at minoritetsungdommer har lavere andel av barn og unge som er delaktige i organiserte aktiviteter fordi de begrensede forbruksmulighetene tvinger familiene til å prioritere de ulike familiemedlemmenes behov (Claussen, 2014). Fattige familier kan ikke opprettholde den samme levestandarden som andre familier av samme størrelse og sammensetning som andre normalt har. For noen kan for eksempel det å dekke behovet for mat, klær og andre livsnødvendige utgifter for alle familiemedlemmene være det eneste en har råd til og andre gode vil derfor bli nedprioritert (Claussen, 2014).

For å forebygge at barn og unge skal unngå å havne i utsatte kriminelle miljøer og bli marginalisert fra samfunnet vil en viktig faktor være å bekjempe fattigdom, trangbodddhet og sosiale ulikheter (Hansen & Nordahl, 2019). Det er derfor avgjørende at minoritetene på for eksempel Tøyen, ettersom de er overrepresentert i både minoritets- og kriminalitetsstatistikker, får tilrettelagte tiltak som gjør det lettere å bekjempe de sosiale og strukturelle utfordringene. I følge Bjørn Nuland et al. (2011) er en politisk forankring nødvendig i arbeidet for å gi forutsigbare rammer til familier som trenger det. Bydeler og kommuner bør ha en handlingsplan som baserer seg på å bekjempe den relative fattigdommen slik at barn og unge kan vokse opp med mange av de samme mulighetene som andre. Dette bidrar blant annet å redusere risikoen for at de unngår å ta del i utsatte kriminelle miljøer og kan bli værende i et annet mer positivt miljø som for eksempel et idrettslag (Nuland et al., 2011).

2.3.2. Frafall blant ungdom i områder med lav sosioøkonomisk status

En studie fra Ungdata (2020a), med undersøkelser av 225 000 ungdommer over hele Norge, viser at barn og unge fra områder med lavere sosioøkonomisk status oftere slutter med idrett. Studiet viser at frafallet fra idretten er størst i ungdomstiden, der seks av ti allerede har sluttet i alderen 16-17 år (Ungdata, 2020a). Likevel sier forskerne i denne studien at det ofte har en sammenheng med at denne aldersgruppen finner andre interesser som kan være grunner til at de slutter. Men studiet viser likevel en gjenganger der problemet handler mer om sosiale skjevheter (Ungdata, 2020a). Barn og unge som vokser opp i mer veletablerte familier og områder, deltar og blir oftere værende igjen i idrettslag enn de som vokser opp i familier og områder med lavere sosioøkonomisk status. En annen analyse også publisert av Ungdata (2020b) viser at 27% av de med minoritetsbakgrunn aldri har deltatt i organisert idrett sammenliknet med etnisk norske. Dette er tall som videre kan sammenliknes med undersøkelsen gjort av Ungdata (2020a), der 65% i Oslo driver med organisert idrett i dag. Dette tilsvarer 17,5% færre minoritetsungdommer som er medlem av en organisert idrett i Oslo. Sammenlikner en bydelene i Oslo fra 2018, er bydel Gamle Oslo en av de bydelene med færrest unge som har deltatt på en organisert aktivitet i et idrettslag (Bakken, 2018).

For mange kan også idrett i dag være veldig avhengig av det å ha økonomiske ressurser. Treningsavgift og medlemskap er dyrt i Norge i tillegg til utstyr og andre ting som hører med. Det å kunne drive med idrett styres ikke lenger bare av indre motivasjon og kameratskap, men

av foreldrenes økonomi. Dette gjør at det ikke lenger er helt tilfeldig i hvem som får muligheten til å delta i organisert idrett (Ungdata, 2020a).

For å ta utgangspunkt i Tøyen, med trangboddhet, lavinntektsfamilier og lavere sosioøkonomisk status, er barn og unge mer utsatt enn andre områder og det vil være legitimt å si at barn og unge her trenger flere gode lavterskeltilbud (Oslo kommune, 2018). Noen har aldri fått muligheten til å delta på organisert idrett grunnet ressursvake familier og kan derfor føle seg marginalisert og dermed tilfredsstillende fritiden sin på andre måter ved å for eksempel å henge gatelangs. I et samfunnsbelastet området som Tøyen med høyere hyppighet av kriminalitet og rus, kan dette påvirke barn og unge til å ta del i et utsatt miljø. Det at ungdommer i dette området som nevnt tidligere i tillegg har større frafall av ungdommer som allerede er i organiserte idrettslag kan den mangelfulle fritiden skape uheldige utfall både for ungdommen selv og samfunnet ved å begå kriminalitet eller rus (Ungdata, 2020a).

2.3.3. Hvordan få ungdom med lavere sosioøkonomisk status inn i idretten?

I 2019 publiserte Norges idrettsforbund rapporten *Tilskudd til inkludering i idrettslag*, skrevet av Anja Veum & Line Hurrød (2019). I denne rapporten har inkludering i idretten et stort fokus på å utvikle, støtte og fremheve idrettens potensial for å nå de målene som skal til for å oppnå den samfunnsmessige betydningen. Forskning viser at det er iverksatt flere tiltak for å trekke minoritetsbarn- og ungdom inn i idrettslag i Norge. Et av de største satsingene kan anses som *Storbyprosjektet* (Veum & Hurrød, 2019). Formålet med dette prosjektet var å gi en større del av innbyggerne i de største byene muligheten til å ta del i et idrettslag. Det en kan lære fra dette prosjektet i ettertid er at den norske idretten krever gode språkkunnskaper og måten lag er organisert på kan virke ukjent for mange minoriteter. *Storbyprosjektet* var derfor opphavet til hvordan bydelene i Oslo organiserte idretten slik at den er åpen for alle (Veum & Hurrød, 2019).

Fysisk aktivitet og idrett har stor betydning for å skape et fungerende, aktivt og inkluderende samfunn, slik er den norske idrettsmodellen blant annet beskrevet i Stortingsmelding 26 (Kulturdepartementet, 2012). Alle lokalsamfunn har i dag et idrettslag. Det vil si at idretten har en viktig samfunnsmessig betydning både for den fysiske gevinsten for barn og unge, men også tilknytningen til det sosiale felleskapet i nærmiljøet. Som det blir lagt frem av Kulturdepartementet er hovedmålet å inkludere flere barn og unge inn i idretten og forhindre

at de som ikke har muligheten til å delta av ulike årsaker får tilbud om dette (Kulturdepartementet, 2012).

Idretten blir fremhevet som en viktig inkluderingsarena der en ønsker å skape et sunt felleskap. Det forebyggende arbeidet skal sørge for at aktivitetstilbudet i enkelte områder har et lavterskeltilbud slik at familiens ressurser ikke skal stå i veien for deltakelse. Styrking av de lokale idrettslagene sine rammebetingelser som blant annet å bygge og vedlikeholde anlegg og områder for idrett og fysisk aktivitet vil være det viktigste bidraget for å nå målene knyttet til inkludering (Kulturdepartementet, 2012). For idrettslag som for eksempel på Tøyen, der det største fokuset baserer seg på frivillighet, vises det til viktigheten av at tiltak i samarbeid med offentlige organisasjoner skjer på frivillighetens premisser (Oslo kommune, 2018). Det legges frem at frivillige idrettslag ikke kan belage seg på å ta på seg et utvidet samfunnsansvar i tillegg til sine primære oppgaver. Det er derfor nødvendig for idrettslag å få hjelp med ressurser og støtte fra andre instanser eller frivillig arbeid med å legge til rette for å kunne inkludere alle i området (Veum & Hurrød, 2019). I noen tilfeller som nevnt ovenfor, kan Tøyenløftet være et eksempel på at kommunen og bydelen har vært en sentral bidragsyter for å iverksette tiltak for å skape et inkluderende samfunn i et nærområde (Oslo kommune, 2018). Her så en hvordan verdien i et samfunn uten gode idrettstilbud kan gi dårligere muligheter for sosiale felleskap der arenaer for læring, sosial kompetanse og selvfølelse ikke tilfredsstilte barn og unge godt nok. Det er derfor viktig at idrettslag kan inkludere alle uavhengig av minoritetsbakgrunn og økonomisk kapital slik at de videre kan ta del i det norske storsamfunnet. Et idrettslag med gode eksempler på tiltak som kan lykkes i dag, kan synliggjøre for kommuner og andre idrettslag hvordan en skal fremstå i sin rolle som en inkluderingsarena (Veum & Hurrød, 2019).

Rapporten fra Norges idrettsforbund viser også at minoriteter er underrepresentert i idretten generelt i Norge og spesielt i ikke-vestlige bydeler i Oslo (Veum & Hurrød, 2019). Ofte er det de økonomiske ressursene i hjemmet som bidrar til å begrense deltakelse i idretten. Det er ofte skam og tabubelagt å fortelle at en ikke kan delta i organisert trening. Selv om det finnes lavterskeltilbud med lavere medlemskontingenter i enkelte områder, er det likevel andre faktorer som transport, turer eller utstyr som gjør at foreldre synes det blir for dyrt i lengden. I rapporten viser det seg at gratistilbud med individuelle unntak der idrettslaget, med støtte fra sponsorer og øremerkede midler fra kommunen, dekker behovet for at barnet skal kunne delta uten for høye kostnader (Veum & Hurrød, 2019). Dette er med på å forebygge for at barn og unge unngår å havne i andre utsatte miljøer fordi en får dekket en ellers kjedelig fritid. Norges

Idrettsforbund viser at 89% av idrettslag som også har ukentlige aktiviteter og ikke bare ferietilbud også lykkes med å få minoritetsbarn- og unge til å bli værende i et idrettslag over en lengre periode (Veum & Hurrød, 2019). Likevel finnes det i dag flere utfordringer når det gjelder rekruttering eller det å ivareta barn og unge på ulike idrettslag. Dette er utfordringer som:

- *Å nå ut med informasjon til målgruppen kan skyldes språkutfordringer, tilgjengelighet og tilpasse tid overfor foreldrene. Noen steder får en ikke lov å gi informasjon gjennom skolen.*
 - *Mangel på økonomiske ressurser for betaling av utstyr og medlemskap*
 - *Ikke nok frivillige som engasjerer seg i eller rundt idrettslaget*
 - *Kulturelle skjevheter som klesstil, dugnadsinnsats, interesser og holdninger*
 - *Lav grad av oppfølging og involvering fra foreldrene*
 - *Ungdommen har ikke drevet med idrett eller konkurranse i yngre alder*
 - *Transportmidler til trening og kamper*
 - *Tilgjengelig arena og haller til tilfredsstillende tidspunkter*
- (Veum & Hurrød, 2019)

I motsetning til disse barrierene kan flere andre tiltak som er blitt gjort også vise seg å bedre situasjonen for flere barn og unge. For de familiene med økonomisk svakhet kan gratis eller lavterskeltilbud av medlemskap og utstyr eller å ha tilpassende betalingsløsninger bidra til å øke interessen for deltakelse. For aktivitetene bør idrettslaget ha engasjerte og frivillige trenere som har lyst til å gjøre en innsats for nærmiljøet for å skape gjensidig tillitt mellom partene. Det viser seg også at frivillige trenere med minoritetsbakgrunn kan være svært viktige forbilder for ungdommer bosatt i områder der barn og unge med minoritetsbakgrunn er majoriteten (Veum & Hurrød, 2019). En annen forutsetning er at treningene og aktivitetene bør foregå i nærheten av barn og unges bosted og tilby muligheter for å kunne prøve ulike aktiviteter før en melder seg inn. Disse aktivitetene bør ha lav terskel og være godt kjent for målgruppen (Veum & Hurrød, 2019).

2.3.4. Idrett som forebyggingsarena

I en internasjonal studie i Sør-Afrika i forbindelse med ungdom og idrett av Wilfried Lemke (2008), spesialrådgiver for idrett og utvikling i de Forente Nasjoner, ble det gjennomført en større forskning på idrettens betydning av tidlig innsats for utsatte ungdommer. Dette studiet

så hvordan idrett kan være en arena for forebygging av utsatte ungdommer og kriminalitet. Elementer som ble brukt i studiet var tilrettelegging ved bruk av dialog, samarbeid og oppfølging av forskjellige ungdommer fra forskjellige land og sivilsamfunn (Lemke, 2008). Denne studien kan relatere til mye av de strukturelle utfordringene minoritetsungdommene vokser opp med som for eksempel på Tøyen. Tidlig innsats og gode tiltak gjennom idrett kan være med på å tilrettelegge muligheter for utsatte barn og unge som vokser opp i lavere sosiale miljøer enn andre (Lemke, 2008).

Studiet viser videre at ungdom som er umotivert og uinspirert vil oftere kunne utvikle seg svakere sosialt og kulturelt. Mange ungdommer lever i sammenhenger og omstendigheter der forskjellige utfordringer setter dem i fare for å involvere seg i utsatte miljøer og kriminalitet (Lemke, 2008). Ungdommer med lav selvfølelse, mangel på felleskap, dårlig skoleprestasjoner eller manglende oppmøte og fravær av omsorgsfull voksenveiledning, har større sjanse for å kunne engasjere seg i kriminelle miljøer eller ha uønsket atferd (Lemke, 2008). Når det gjelder ungdom bosatt i relativt fattige familier eller vokser opp i et område med mangler på alternative tiltak, kan utsatte miljøer være den viktigste driveren for å overleve i samfunnet. En ungdom som er ekskludert fra et trygt familiemiljø og oppholder seg mye gatelangs med ingen steder å gå til og ingenting å gjøre, vil søken etter for eksempel en ny gjengkultur og et nytt samfunn skape utfordringer (Lemke, 2008). Dette er noe som ofte kan knyttes opp til et sentrumsområde som på Tøyen. Antisosial atferd kan gi større tilgang til søken etter rus, kriminalitet og vold. Studiet viser også verdien av det å være inkludert i et idrettslag (Lemke, 2008). En av få aktiviteter som er felles for ungdom over hele verden og akseptable innen hvert land og innen hvert samfunn er idrett. Idrett kan brukes til å utvikle seg samfunnsverdier hos unge mennesker. Det kan bidra til å gi en forståelse av at et felleskap ikke alltid blir sett på som en gjengkultur.

Et trygt og veletablert idrettsmiljø kan skape flere ferdigheter som sosiale-, kommunikasjon-, beslutnings- og problemløsf Ferdigheter. I tillegg til en følelse av felleskap, selvfølelse, egenverd, personlig ansvar, empati og forbedret utdanning (Lemke, 2008). Idrettens evne til å bidra til disse ferdighetene og verdiene antas å være knyttet til et antall faktorer, selv om mer forskning er nødvendig for å avklare involverte prosesser og deres påfølgende effekter (Lemke, 2008). Kanskje det mest åpenbare er idrettens betydning og popularitet blant ungdom. Ulike idretter har vist seg å gi forskjellige sosiale fordeler som for eksempel lagidretter. For eksempel kan fotball utvikle sosiale ferdigheter som kommunikasjon,

konflikthåndtering og det å jobbe effektivt med andre medspillere mot et felles mål. Individuelle idretter som friidrett eller bordtennis, kan forbedre selvtillit, selvdisiplin og personlig målsetting (Lemke, 2008). Idretter kan også være et annet alternativ til narkotikabruk og vold ved for eksempel å kunne få ut utløp av frustrasjon og temperament gjennom fysisk trening. Til enhver tid, og på tvers av alle idretter, må idrett bedrives i rett ånd, med passende fellesskapsforhold og fasiliteter. Idrettsprogrammer må være godt utformet og fokusere på sunn utvikling hos barn og unge. Ved å inkludere og integrere jevnaldrende og foreldre med lavere sosial status, kan idrettslag gi en positiv innvirkning (Lemke, 2008).

Lemke forsket på idrettens unike potensial med å kunne bidra til forebygging av ungdom i utsatte miljøer (Lemke, 2008). Dataene viser at de som deltar i idrett, har mindre sannsynlighet for å delta i kriminelle miljøer og har redusert frekvensen av kriminell arrestasjon og antisosial atferd. Det er gjort mange forsøk på å forklare det negative forholdet mellom utsatthet og sportslige involveringer og en rekke hypoteser har blitt utforsket. Dette er hypoteser som;

- *Idrett reduserer mengden ustrukturert tid for ungdom*
- *Idrett oppmuntrer til mindre hyppige, kortere eller mindre intense samspill med avvikende andre*
- *Idrett gir en ny sjanse for de som er i utsatte miljøer ved å tilby en vei til en positiv alternativ livsstil.*
- *Idrettens verdier - som lagarbeid, innsats og prestasjoner – fraråder uønsket atferd*
- *Betydningen av idrett fremmer en tro på at hardt arbeid kan føre til gode resultater.*
- *Idrett øker beskyttelsesfaktorer som gjør det mulig for ungdom å motstå presset til å drive med kriminelle handlinger og vold.*

(Lemke, 2008).

Men idrett har også sine utfordringer. Idrett er også et speil av samfunnet. Så lenge samfunnet ikke blir kvitt for eksempel vold, kriminalitet og juks, kan det forbli reflektert i idretten. Vold, juks og annen negativ oppførsel som motsier den ekte idrettsånden, må være kjempet kontinuerlig mot i idrettslaget (Lemke, 2008).

2.3.5. Holdninger i idretten

Mange idrettslag i Norge i dag har ofte større fokus på prestasjon fremfor å bruke idretten som en sunn utviklingsarena for inkludering og deltakelse (Veum & Hurrød, 2019). Det viser seg at det fortsatt finnes fordommer mot minoritetsungdom grunnet ulik kultur, hudfarge eller språkutfordringer. Dette har medført stor oppmerksomhet rettet mot å bekjempe fordommer mot minoritetsungdom i Norge. For eksempel er fotball den største idretten i Norge og har lenge vært relativt aktiv i debatten om rasisme gjennom blant annet aksjonen *Gi rasisme rødt kort* (Veum & Hurrød, 2019). Dette er en kampanje der poenget er å vise at fotball-Norge tar avstand fra rasisme. Her arbeides det med å bekjempe rasisme og alle andre former for forskjellsbehandling.

Det har likevel i den siste tiden vært flere debatter rundt idrett og minoritet. Et eksempel på det er debatten som angår det norske landslaget i fotball, i tillegg til håndball på aldersbestemte nivåer. En artikkel fra nettavisen, skrevet av Daniel Austerheim (2020), viser at det norske U21-landslaget i fotball i dag ikke har én spiller med minoritetsbakgrunn. Grunnen til at dette har fått så stor oppmerksomhet er at det hele starter allerede i barne- og ungdomslag. I mange deler av Oslo Øst er det store utfordringer for de ressursvake idrettslagene, fordi de får begrenset tilgang til treningsbaner og haller (Austerheim, 2020). Disse idrettslagenes treningstider og fasiliteter blir kapret av de mer ressurssterke idrettslagene. Det er klasseforskjell på tilbudene i Oslo Øst i motsetning til Oslo Vest der andelen minoritetsungdommer er betydelige lavere (Austerheim, 2020). Et eksempel på dette er fotballaget på Tøyen, der de i dag står uten egen hjemmebane og må reise langt for å spille sine hjemmekamper (Oslo kommune, 2018). For noen kan disse faktorene gjøre at en velger å falle ut av idretten og gjøre noe annet. Det er likevel viktig å forstå at landslagene ikke nødvendigvis er preget av stigmatiserende holdninger mot minoritetsungdommer når det kommer til antall spillere med minoritetsbakgrunn. Men en må forstå at ungdom med minoritetsbakgrunn som lever i belastede områder i for eksempel Oslo Øst har lavere forutsetninger for å kunne lykkes i idretten fordi det ikke blir like godt lagt til rette for at de skal bli gode.

I artikkelen til Nettavisen blir det derfor fremhevet viktigheten av å gjøre idretten billigere, spesielt for de lagene med høy andel av ungdommer fra relativt fattige familier. I tillegg har flere klubber med høyere treningsavgifter og spillerkontingent større tilgang på kompetente trenere og ledere inn i klubben (Lia, 2020 referert i Austerheim, 2020). Det menes derfor at

trenerne med kompetanse bør jevnes ut på alle lag slik at alle barn og unge får muligheten til å utvikle seg. Dette er derfor med på å skape ekskludering i idretten og legger til rette for at flere ressursvake barn og unge aldri deltar eller velger å falle ut av idrettslag (Lia, 2020 referert i Austerheim, 2020).

Mette Andersson (2008) er en sosiolog som har hatt stort fokus på hvordan kulturen i idretten kan danne stereotyper og hvordan toppidretten kan skape inkludering. Denne studien er en videreføring av arbeidet med minoritetsungdom og identitetsarbeid gjennom hennes doktorgradsarbeid. Hun forsket på hvordan normer, verdier og holdninger kan gi et bilde av at idretten kan være ubevisst strukturelt og nasjonalistisk rasismepreget (Andersson, 2008). Det hun fant ut var at ungdommer som er ulike i samfunnet har en tendens til å skille seg ut fra de som blir sett på som normale. De evner selv det å kunne håndtere det å være annerledes, der de likevel møter på holdninger fra andre om at de ikke passer inn og er likeverdige deltakere i det norske samfunnet (Andersson, 2008). Idretten blir derfor en arena der rasisme har fått stort spillerom. Ved å ta utgangspunkt i eksempelet der det norske landslaget ikke har spillere med minoritetsbakgrunn, kan en sammenlikne Andersson (2008) funn der nasjonalismen i idretten er så sterk at for mange kan det å ha flagget på brystet ikke være egnet for en med mørkere hud. En kan se i dag at ulike bevegelser som for eksempel *Black lives matter* har fått idretten til å ha større fokus på å bekjempe rasisme og utenforskap (Andersson, 2008).

Fokuset på å hjelpe de idrettslagene med mange minoritetsungdommer med få ressurser kan bidra til å bygge opp like muligheter for barn og unge til å kunne få utbytte av sitt potensial på lik linje med de mer ressurssterke. For idretten har gått fra å tidligere være mer tilgjengelig for alle, til å bli en arena for de som har ressurser til for eksempel å ha det beste utstyret og treningsklærne (Andersson, 2008). Idrett er en arena der alle klasser uavhengig av sosial status møtes og er en viktig arena for inkludering. Det blir derfor interessant å blant annet se videre på hvordan fokuset på å avdekke stigmatiserende holdninger i idretten kan gi bedre muligheter og legge til rette for å inkludere alle i fremtiden, uavhengig av de sosiale og strukturelle utfordringene som gjenspeiler seg i samfunnet.

2.3.6. Engasjement i idretten

Idrett kan som nevnt tidligere være en god arena for å løse mange av dagens sosiale utfordringer. Men hvert samfunn og hver bydel krever ulike tiltak og infrastruktur for å engasjere ungdommen til å ta del i et idrettslag (Veum & Hurrød, 2019). Det fysiske og

sosiale miljøet i området har stor innvirkning på fysisk aktivitetsnivå. Mangel på fasiliteter som egen hjemmebane, idrettshall eller områder som er svært belastet for kriminalitet og marginalisering, gjør fysisk aktivitet og deltakelse i idrett til et vanskelig valg for mange unge mennesker. (Veum & Hurrød, 2019). Sentrale spørsmål inkluderer tilgang til åpne områder, lekeplasser, gymsaler, trapperom og nettverk, så vel som sosiale faktorer som nivåer av kriminalitet og den lokale følelsen av felleskap. Byplanlegging og politiske valg må tas med omhu. Utfordringen regjeringen, kommuner og bydeler står overfor er hvordan en kan fremme bærekraftige miljøer som oppmuntrer til idrett i samfunnet og hvordan en kan håndtere sosiale faktorer for å øke følelsen av selvfølelse, egenverd og sosial inkludering (Lemke, 2008).

Et idrettslag på et område som for eksempel Tøyen kan for mange være avgjørende for å bedre en ellers utfordrende livssituasjon. En kan ikke være eksperter på alle områder, og derfor må en identifisere eksperter på spesielle områder av sosialt arbeid (Lemke, 2008). Mange av dagens ungdom trenger støtte. De møter enorm ustabilitet. En må kunne utvikle og bygge enkeltpersoner som er ansvarlige, handler med integritet og spiller en rolle i utvikling av lokalsamfunnet. Da Lemke (2008) var tidligere innenriks- og sportsminister i Tyskland, så han verdien av hvor avgjørende det var å kunne støtte ungdommene, og gjøre dem stolte av å være en del av deres lokalsamfunn. Dette kunne være en beskyttelsesfaktor for de som lever i mer utsatte områder. Idrett kan støtte ungdommene, det kan gjøre dem stolte og selvsikre medlemmer av deres samfunn og bidra til å holde dem værende i sunne miljøer og i tillegg være mer oppmerksom på utfordringer ungdommene strever med utenfor idretten (Lemke, 2008).

Franklin Roosevelt uttalte i 1940; *We cannot always build for the future for our youth, but we can always build our youth for the future* (Roosevelt, 1940 referert i Lemke, 2008). For det er ikke alle barn og unge som har det beste grunnlaget for en trygg og sikker fremtid, det kan derfor være avgjørende med tidlig innsats for å legge til rette for at de er forberedt på fremtiden (Lemke, 2008). Fordi ungdommene er fremtiden, det er de som skal vokse opp å drive verden fremover. Så de voksne i dag må være gode rollemodeller og bidra til at ungdommene, og spesielt de med ekstra utfordringer, kan lære å mestre livet ut i fra samfunnets forutsetninger (Lemke, 2008).

3. Teoretiske rammeverk

For å kunne forstå hvordan det er å vokse opp som minoritetsungdom i et belastet område med utfordringer i hjemmet eller andre arenaer, der ulike faktorer påvirker hverdagen, kan et teoretisk rammeverk være med å se på årsaker til dette. I dette kapitlet skal jeg belyse faglig teori for å forklare forskningsteamene og deretter trekke inn sentrale teorier som omhandler de ulike temaene som forutsetning for tidlig innsats. Jeg har valgt å ta for meg inkludering og felleskap for å kunne se på viktigheten av å være en del av et sosialt miljø dersom barn og unge skal klare seg i samfunnet. Dette kan videre påvirke deres selvfølelse for å mestre hverdagslige utfordringer, som kommer i neste del. Det kan derfor være avgjørende å tilegne seg en god sosial kompetanse for å bygge opp selvfølelse og for å bli inkludert inn i et felleskap. Etter de fire forskningsteamene, skal jeg gjøre rede for marginalisering blant barn og unge, deres sosiale status og utfordringer i samfunnet. For mange minoritetsungdommer kan det være vanskeligere å oppfylle disse fire forskningsteamene dersom en føler seg utenfor og annerledes enn majoriteten. Jeg har derfor til slutt valgt å legge frem hvordan et individ påvirker og blir påvirket av samfunnet. I underkapittel 3.8 vil det derfor bli tatt i bruk teoretiske perspektiver sett i sammenheng med behovspyramiden utviklet av Abraham Maslow (McLeod, 2020). Denne pyramiden kan være en modell som gir en forståelse av hvilke behov og mangler minoritetsungdom trenger for å bli et inkluderende medlem av samfunnet.

3.1. Inkludering og felleskap

Alle barn og unge utvikler seg i samspill med andre og søken etter felleskap og inkludering er viktig for deres oppvekst. I følge Paul Natorp, professor i filosofi og pedagogikk, er et viktig utgangspunkt for dette at *et menneske blir bare et menneske gjennom et menneskelig felleskap* (Mathiesen 2000, referert i Gjertsen, 2010 s. 56). Det vil si at barn og unge trenger å være i sosial utvikling sammen med andre mennesker, og da spesielt sammen med familie, jevnaldrende og andre signifikante andre (Gjertsen, 2010). Fra et ungdomsperspektiv er sosial inkludering prosessen med individets selvrealisering innenfor samfunn, aksept og annerkjennelse. Dette innebærer å få utfylle sitt potensial i sosiale institusjoner, få muligheten til å bli integrert gjennom for eksempel å ta del i et felleskap, frivillig arbeid eller andre former for deltakelse i sosiale relasjoner i et samfunn (Kovacheva, 2020). I dagens europeiske og spesielt i det norske samfunn er begrepet sosial inkludering relevant for ungdommen. Særlig siden de i denne perioden er i livsfasen når en går over fra familieavhengighet til

ungdomslivet med større grad av autonomi i det større samfunnet under raskt utviklende omstendigheter. Det har en spesiell betydning for de som kommer fra utfordrende miljøer og lever under prekære forhold. For dem innebærer sosial inkludering å bryte ulike barrierer før en tilegner seg sine sosiale rettigheter som fullverdige medlemmer av samfunnet (Kovacheva, 2020).

Likevel kan det å forstå sosial inkludering, og betydningen av å være en del av et felleskap, også ha en del utfordringer. Prosessen har mange stadier som danner en helhet fra total isolasjon til aktiv inkludering. Sosial ekskludering, som er det motsatte av sosial inkludering, er en tilstand av isolasjon i de sosiale båndene mellom individet og samfunnet. Unge mennesker kan komme inn i den sosiale inkluderende prosessen på forskjellige nivåer og bevege seg mot begge polene, enten ved å bli marginalisert eller få en oppnåelse av selvstendighet og velvære (Kovacheva, 2020). Skole eller fritidsaktiviteter kan være viktige arenaer for ungdommer for å tilegne seg ressurser som kunnskap, ferdigheter og holdninger for deres sosiale inkludering i andre livsområder. Ungdommer som vokser opp i lavinntektsfamilier kan få sosiale ulemper og heller bevege seg mot utsatte miljøer som igjen kan gli mot sosial ekskludering og marginalisering (Kovacheva, 2020). Det kan derfor være avgjørende for mange barn og unge i denne situasjonen å kunne bli inkludert inn i et felleskap gjennom organiserte fritidsaktiviteter. Denne arenaen kan være verdifull i form av å danne et nettverk av venner, felleskap og tilhørighet som en ikke får dekket i andre arenaer. Her kan ungdommen treffes på tvers av kulturell, språklig og religiøs bakgrunn. Det viser seg at organiserte aktiviteter er en viktig inkluderingsarena, både som møteplass og der en kan føle betydningen å være en del av samfunnet (Kovacheva, 2020).

3.2. Selvfølelse

Selvfølelse er et av de eldste begrepene innen psykologi og ble først brukt av psykologen William James (1890, referert i Cast & Burke, 2002). Selvfølelse innebærer en oppfatning av sin egen verdi, hvor godt en kjenner seg selv og verdien av å være akkurat den en er. Selvfølelse er universalmiddelet i det moderne liv. Det blir sett på som nøkkelen til økonomisk suksess, helse og personlig utførelse og som motgift mot underprestasjon, kriminalitet eller rus (Mekka, Smelser & Vasconcellos, 1989 referert i Cast & Burke, 2002). Personer med lav eller høy selvfølelse kan også tilegne seg store utfordringer. Barn og unge med lav selvfølelse kan slite på skolen eller idretten fordi de ikke selv tror de klarer å prestere godt nok på for eksempel fotballbanen eller med skoleoppgaver. Dette kan videre føre til

depresjoner eller følelsen av nederlag. Det kan også føre til at en tar feil valg og ikke klarer å leve opp til sitt fulle potensial. Personer med høy selvfølelse kan ha mangler på empati, noe som kan føre til ødeleggelser av personlige forhold (Cast & Burke, 2002). Det kan derfor være veldig avgjørende for mange barn og unge å ha en balansert selvfølelse med et realistisk og positivt syn på seg selv (Cast & Burke, 2002).

Nathaniel Branden (1995) var en psykoterapeut som også var kjent for å studere selvfølelse. Han definerte selvfølelse som et forhold mellom ens kompetanse og ens verdighet. Denne definisjonen ser på selvfølelse som et resultat av å takle utfordringer med å leve på en verdig eller respektabel måte og gjøre det konsekvent over tid. Denne tilnærmingen er en balansert definisjon som ser ut til å være i stand til å håndtere grenser for å definere selvfølelse først og fremst når det gjelder kompetanse eller verdi alene (Branden, 1995). I Brandens beskrivelse inkluderer selvfølelse følgende primære egenskaper:

- *Et grunnleggende menneskelig behov. Det gir et vesentlig bidrag til livsprosessen, er uunnværlig for normal og sunn egenutvikling, og har en verdi for å overleve.*
- *En automatisk og uunngåelig konsekvens av summen av individets valg om å bruke bevisstheten.*
- *Noe opplevd som en del av, eller bakgrunn til, alle individets tanker, følelser og handlinger*

(Branden, 1995).

For minoritetsungdommer som lever under sosiale og strukturelle utfordringer, kan positiv selvfølelse være fraværende. Mange står overfor et veiskille i løpet av livet når det kommer til det å kunne få tilfredsstilt sin selvfølelse. Dette kan for eksempel være, ved å velge mellom å bli en del av et utsatt kriminelt miljø eller å ta del av et sosialt felleskap som på et idrettslag, for å oppnå en følelse av å være en del av noe og bety noe. For det å føle seg inkludert i et felleskap, kan for mange være nøkkelen til å ha en god selvfølelse. Det kan derfor være viktig at samfunnet er bygget på en måte som kan skape gode måter for å legge til rette for at barn og unge tar riktig veivalg i livet, slik at en opplever god selvfølelse i det som blir sett på som gode og trygge miljøer (Cast & Burke, 2002).

3.3. Sosial kompetanse

For barn og unge kan sosial kompetanse være en signifikant tilegnelse for å klare seg i sosiale settinger. Sosial kompetanse har relativt stabile kjennetegn i form av kunnskap, ferdigheter og holdninger som gjør det mulig å etablere og vedlikeholde sosiale relasjoner (Ogden, 2018). Sosial kompetanse fører til en realistisk oppfatning av egen kompetanse der en forutsetning for sosial mestring er nødvendig for å bli sosialt akseptert og for å etablere vennskap. Det finnes også i følge Hing Keung Ma (2012) tre viktige aspekter innenfor sosial kompetanse. Det som refererer til evnen til å bygge positive og sunne mellommenneskelige forhold og løsning av mellommenneskelige konflikter. Utviklingen av en klar selvidentitet, og en gruppe eller kollektiv identitet som for eksempel nasjonal identitet. I tillegg til orienteringen om å være en ansvarlig borger i et samfunn eller miljø. Utviklingen av et positivt og støttende forhold til forskjellige typer mennesker som foreldre, trenere og jevnaldrende er en viktig tilpasningsevne som barn og unge må tilegne seg for å lykkes i samfunnet (Ma, 2012).

I følge Erik Eriksons (1963) teori referert i Ma (2012), om psykososial utvikling, utvikler barn og unge sosial kompetanse når en utforsker og eksperimenterer sine initiativer i samspill med andre i familie-, skole og idrettsmiljøer. Men dersom barn og unge møter konstant motløshet fra voksne på deres initiativer, kan en ha en tendens til å utvikle en følelse av å ha lav kompetanse i den sosiale læringen. Erikson mener at konstant svikt i sosial læring vil føre til utviklingen av underlegenhet. Med andre ord vil derfor barn og unge på dette nivået utvikle et tydelig sosialt selv i samspillet med andre i familie- og skole- og idrettsmiljøer (Erikson 1963, referert i Ma, 2012). God sosial kompetanse for ungdommer kan være nødvendig for å lære disiplin og sosiale regler i et felleskap. Utvikling av vennskap gjennom en aktivitet forutsetter at man er positivt oppmerksomme på jevnaldrende rundt seg og etablerer et fellesområde som viser at de vil samarbeide og kommuniserer tydelig gjennom språk og handlinger (Ogden, 2018).

Sosial kompetanse i samspill med venner og jevnaldrende fungerer også som modeller som bekrefter og gir sosial støtte. For ungdom handler det om å forstå sin rolle i felleskapet, for å kunne å skape kompromisser og løse problemer. De fleste lærer seg for eksempel sinnekontroll sammen med andre, og de som ikke klarer å hemme aggresjon kan lett bli avvist (Ogden 2018). Selvregulering er både et resultat av og en indikator på sosial kompetanse. Det handler om ferdigheter i sosial navigering som å være oppmerksom, vente på tur og hindre negative reaksjoner som for eksempel å bli forbannet på lagkamerater på fotballbanen.

Selvregulering påvirkes både av genetiske og miljøfaktorer, og forekommer når individet tilpasser seg til det som forventes i en bestemt situasjon. Dette kan for eksempel være når en internaliserer sosiale normer og forsøker å leve opp til omgivelsenes forventninger (Berger, 2011, referert i Ogden, 2018).

Trening av sosial kompetanse kan derfor, sett fra Eriksons teori, foregå i et miljø der barn og unge møter omsorgsfulle voksne som er trygge og engasjerte rollemodeller (Eriksen 1963, referert i Ma, 2012). Det har vist seg at god sosial kompetanse kan være et forebyggende arbeid mot blant annet rus, kriminalitet eller at en tar feil samfunnsvalg der en havner i et utsatt miljø (Ogden, 2018). Dette kan være temaer som ofte kan være knyttet til minoritetsungdommer som bor i et belastet område som for eksempel på Tøyen i Oslo.

3.3.1. Kompetanseutvikling

Et stort ideal i velferdssamfunnet er at alle barn og unge skal gis likeverdige forutsetninger for å kunne realisere et godt liv uavhengig av helse, økonomi, utdanning, arbeid, bosted og deltakelse i samfunnslivet (Nygren & Thuen, 2008). Det er likevel ikke noe nytt at livsjanser på disse velferdsområdene er skjevt fordelt i den oppvoksende barne- og ungdomsbefolkningen. Dette knyttes ofte til hvilke tiltak kommunene bidrar med for å unngå skjevheter. Men for å lykkes i samfunnet for utsatte ungdommer kreves det også å ha god sosial kompetanse. I en undersøkelse gjennomført i USA av Andrew J. Schneider-Munoz (2000 referert i Nygren & Thuen, 2008), blir utsatte ungdommer beskrevet i termer av følelsesmessige problemer, atferdsforstyrrelser, kriminalitet og depresjon. De problemene som disse ungdommene fremviser, har i følge forskningen vist seg å gi større risiko for alvorlige problemer i tenårene og senere i livet jo tidligere i barndommen problemene oppstår (Schneider-Munoz referert i Nygren & Thuen, 2008). I følge forskningen om sosialt utsatte ungdommer kan det se ut som det viktigste kjennetegnet hos ungdommene er antisosial atferd. Dette kan være et tankevekkende og skremmende begrepet som er blitt det overordnende sammenfattende begrepet for å definere kjernen i de mange utfordringene som karakteriserer de unges sosiale utsatthet (Nygren & Thuen, 2008). Ungdommenes sosiale utsatthet har altså generert en atferd som står i motsetning av samfunnets verdier og normer.

I den omfattende og høyt anerkjente forskningsoversikten som Michael Rutter (1998 referert i Nygren & Thuen, 2008), kjent som *Antisocial behaviour by young people*, har det blitt prøvd å avdekke de mest kritiske faktorene som kan predikere hva en kaller antisosial atferd hos

sosialt utsatte barn og unge. Disse faktorene kan for eksempel knyttes til minoritetsungdom der individuelle, psykososiale og beskyttende faktorer spiller inn. Forskningen viser at enkelte ungdommer som blir utstøtt fra kameratgruppen eller idrettslag kan få antisosial atferd ved trekk som uoppmerksomhet, hyperaktivitet og aggresjon i form av impulsivitet, mangel på kontroll av følelser og et uønsket høyt temperament (Rutter 1998, referert i Thuen & Nygren, 2008). I tillegg kan ungdom som opplever negative holdninger, utvikle mistolket sosial interaksjon i møte med andre. For de psykososiale faktorene kan blant annet fattigdom og det en kaller sosiale ulemper i familien føre til økt risiko for å utvikle antisosial atferd (Nygren & Thuen, 2008). Deltakelse i sosiale utsatte og kriminelle miljøer er også noe som peker i retning av antisosial atferd. Når det gjelder beskyttelsesfaktorer kan utviklingen av selvfølelse eller positive muligheter og tiltak gjennom for eksempel organiserte idrettslag være med på å hindre at ungdommer utvikler antisosial atferd. Mekanismene bak disse faktorene viser i forskningen til at dersom sosial utsatthet starter allerede tidlig i barndommen er det større sjanse for at psykososiale og kognitive problemer gjør det enda mer utfordrende i tenårene som igjen kan sette spor i voksenlivet og ungdommens generelle livsmuligheter (Rutter 1998, referert i Nygren & Thuen, 2008).

3.3.2. Strategisk kompetanseutvikling

For minoritetsungdom som vokser opp i et utsatt område kan det å utvikle handlingskompetanser på strategiske måter være avgjørende for å utvikle sin sosial kompetanse. Dette handler om en kompetanseutvikling for å øke mulighetene til å forsvare seg mot og mestre den utsattheten en møter i ungdomstiden (Nygren & Thuen, 2008). Med utgangspunkt i sosialt utsatte ungdoms risiko for marginalisering og senere utvikling av antisosial atferd og sosiale og psykiske problemer, har det vært mulig å avlede to viktige satsningsområder for en strategisk kompetanseutvikling; sosiale kompetanser og kompetanser for læring (Nygren & Thuen, 2008). Det å kunne bruke kompetanseutvikling som strategi som tiltak, for blant annet utsatte minoritetsungdommer, vil ofte ikke i seg selv kunne løse de store samfunnsproblemene disse står overfor. Det fremstår som at tidlig innsats og tiltak på det samfunnsmessige og strukturelle nivået er helt avgjørende (Nygren & Thuen, 2008). Forebyggende tiltak på det strukturelle nivået kan for eksempel sørge for å bidra til hvordan de frivillige i et idrettslag kan legge til rette for at de utsatte minoritetsungdommene kan utvikle sine handlingskompetanser på strategiske måter. Det er likevel viktig å påpeke at disse ikke kan gjøre store forandringer når det kommer til familiens økonomi eller trangboddhet,

men en kan sørge for at ungdommen får muligheten til å utvikle sosial kompetanse uten premisser fra utfordringer i familien eller i andre miljøer ute på gata. Dette kan gjøre at de lærer sosiale handlingskompetanser. Dette beskrives i følgende dimensjoner;

Sosiale handlingskompetanser:

- *Sosiale kunnskaper*
- *Sosiale ferdigheter*
- *Kontroll over sosiale handlingsbetingelser*
- *Sosiale identiteter*
- *Sosiale handlingsberedskaper*

Handlingskompetanser for læring

- *Kunnskap om læring*
- *Læringsferdigheter*
- *Kontroll over læringsbetingelser*
- *Læringsidentiteter*
- *Læringsberedskaper*

(Nygren & Thuen, 2008 s. 48).

Det er disse ti elementene av sosial kompetanse som bør stå i fokus for kompetansecfremmende tiltak når en skal jobbe med utsatte minoritetsungdom. Flere av elementene læres ofte gjennom å være en del av et felleskap der en kan få muligheten til å ta del i sosiale settinger som for eksempel lagidretter der en må tilpasse seg det sosiale miljøet på laget og forhold i og utenfor denne arenaen (Nygren & Thuen, 2008).

3.4. Marginalisering og sårbarhet

De mest utsatte minoritetsungdommene kan ofte være i fare for å bli utstøtt fra samfunnet, og i verste fall være marginalisert. Begrepet *marginalisering* kan bli sett på som noen som er utenfor det vanlige, eller de som er i ferd med å havne utenfor. Et individ havner under en marginaliseringsprosess når en sliter med å ta del i de sosiale gruppene i samfunnet eller i andre miljøer (Heggen, 2004). For eksempel på skolen eller idrettslaget. Denne prosessen kan starte med at ungdommen blir stigmatisert som videre kan føre til utstøting eller ekskludering. For minoritetsungdommer som lever i et belastet område der trangboddhet og relativ

fattigdom er stor, kan det å sammenlikne seg selv med andre ungdommer i mer veletablerte miljøer skape en distansering fra andre miljøer. Dette er fordi de ikke har de samme godene i livet som andre. Dette kan føre til at ungdommene blir stigmatisert og blir sett på som mindre verdt i samfunnet enn andre (Heggen, 2004). I noen samfunn kan det å ha outsiders, noen å peke på, få andre ungdommer til å føle seg inkludert og vellykket i motsetning til de som står utenfor (Erdal, 2007). Dette kan igjen være knyttet opp mot utsatte minoritetsungdommer som lever i områder som skiller seg veldig ut fra mange andre områder. Grupper som strever i slike hverdager, kan ofte ha beveget seg ut fra andre miljøer og samfunn og kan videre ta del i kriminelle miljøer og bli sett på som mislykket (Erdal, 2007).

De aller fleste barn og unge er sårbare og møter ulike former for utfordringer i løpet av oppveksten. Dette er ofte knyttet til handlinger og press som kan befinne seg i samfunnet, hjemmet, på skolen, blant jevnaldrende eller ute på gata (Kvello, 2014). Det spiller en rekke faktorer inn på hva som avgjør om barn og unge utvikler seg i samfunnets forventninger. Dette kan være sterkt knyttet til at barnet har en god selvfølelse, en positiv sosial orientering, har god støtte fra familie og det sosiale nettverket og lever i et trygt område (Kvello, 2014). Ut i fra definisjonen over vil det være legitimt å si at mange minoritetsungdommer som for eksempel lever på Tøyen er risikoutsatte grunnet de sosiale og strukturelle utfordringene i området. Minoritetsbarn- og unge som bor i trangbodde leiligheter i familier med dårlig økonomi, kan blant annet ha dårligere språkkunnskaper og skoleferdigheter enn andre. Dette er fordi de ofte har foreldre som ikke kan språket, og derfor ikke har pratet og lært seg i oppveksten (Kvello, 2014). Dette kan også videre gi vanskeligheter for å ta del i sosiale miljøer eller aktiviteter og kan derfor oppholde seg oftere ute på gaten i søken etter å ta del av et miljø. Dette gjør de særlig mer utsatt for å mislykkes i samfunnet.

3.5. Maslows behovspyramide

For å se på hvordan ungdommers personlige endringsprosesser blir påvirket i løpet av oppveksten, kan en ta utgangspunkt i psykologen og teoretikeren Abraham Maslow (1943 referert i McLeod (2020) sin behovspyramide. Denne pyramiden er en modell som viser menneskelig motivasjon og antas å være relatert til alle nivåene av våre livsbehov. Dette er behov som grunnleggende behov, trygghet og beskyttelse, anerkjennelse og aksept og selvrealisering.

Det er en rekke komponentbehov involvert i å oppnå en følelse av de nevnte behovene. Dette kan være å ha respekt for andre, en intern aksept for hvem en faktisk er, tillit og prestasjon. Behovet for intern aksept er nødvendig for at ekstern validering skal ha en betydelig og langvarig effekt (Maslow 1943, referert i McLeod, 2020). Dette kunne i følge Maslow være dersom for eksempel en oppfører seg på en bestemt måte, som er i strid med sin sanne personlighet for å passe inn i en bestemt sosial gruppe. Dersom det fortsatt er en underliggende bevissthet om at en ikke virkelig blir akseptert vil godkjenningen være bare så lenge en opprettholder handlingen (1943, referert i McLeod, 2020). Mennesker har altså behov for å både ha respekt fra andre og behovet for selvrespekt. Respekt fra andre innebærer anerkjennelse, aksept, status og takknemlighet. Uten oppfyllelsen av disse behovene mente Maslow, at et individ er motløs, svak og underordnet (1943, referert i McLeod, 2020). Familierammer, skole, idrettslag eller et godt miljø er derfor viktige arenaer som kan skape et grunnlag for at barn og unge får en balansert selvfølelse.

For å finne ut av hva som kan betegnes som de viktigste behovene for utsatte minoritetsungdommer som lever i et belastet område, kan en ta utgangspunkt i stadiene i denne behovspyramiden. Denne teorien er delt inn i fem ulike trinn. De ulike trinnene bygger på hverandre og i løpet av livet går en frem og tilbake mellom de ulike trinnene. Dersom barn og unge ikke oppnår de første trinnene, vil en ikke kunne komme seg opp på de gjenværende trinnene i pyramiden. Det nederste og første trinnet består av det fysiologiske behovet. Deretter kommer det neste trinnet som innebærer trygghet og beskyttelse. Videre vil dette gjøre det mulig å komme seg opp til trinnet som handler om anerkjennelse og aksept. Det siste og øverste trinnet handler om selvrealisering (McLeod, 2020).

3.5.1. Det grunnleggende behovet

Det grunnleggende behovet består av fysiologiske behov som vann, mat og husly. For minoritetsungdom som lever i et belastet område, der barnefattigdommen og trangboddhet er stor, kan dette føre til at det ikke er rikelig med mat på bordet eller at behovet for eget privatliv i noen grad er fraværende. Disse forholdene kan knyttes opp mot relativ fattigdom. Den relative fattigdommen handler for mange ungdommer om ressurser som er nødvendig for å sikre at barn og unge får tilfredsstilt og dekket de fysiologiske behovene og samtidig kunne være aktiv i samfunnets aktiviteter og opprettholde en god nok levestandard (Brodtkorb & Rugkåsa, 2015). Dette kan være en årsak til at flere ungdommer oppholder seg oftere ute på

gata der dette behovet kan bli dekket av for eksempel å være i et miljø som er preget av kriminalitet og rus (Dyb, 2014). Ettersom for eksempel Tøyen er et område med et høyt antall minoritetsungdommer vil det være legitimt å si at flertallet av disse lever under relativ fattigdom. Dette medfører at mange belastede områder har store ulikheter i befolkningen når det gjelder levekår og sosioøkonomiske forhold sammenliknet med andre nærområder. Mange barn og unge vokser opp i lavinntektsfamilier der mange foreldre ikke er i jobb. Dette kan skyldes minoritetsfamilier med språkutfordringer og lite utdanning. Dette kan ha stor betydning for mulighetene på arbeidsmarkedet og kan være årsaker til hvorfor mange barn og unge har begrensninger knyttet til det grunnleggende behovet (Dyb, 2014).

3.5.2. Trygghet og beskyttelse

Det andre trinnet i Maslows behovspyramide handler om trygghet og beskyttelse. For mange ungdommer kan trygghet og beskyttelse være svært avgjørende for å kunne være en del av et sosialt felleskap og føle seg inkludert i samfunnet. For noen kan trygghet og beskyttelse være noe en får dekket i hjemmet sammen med foreldre og søsken. For andre kan det å leve i et belastet område føre til at en ønsker å få tilfredsstilt sin beskyttelse og trygghet gjennom å være en del av en utsatt ungdomsgjeng (Dyb, 2014). Det å være en del av en ungdomsgjeng, kan føre til at en får en opplevelse av en trygghet som ellers er fraværende hjemme, på skolen eller fritidsaktiviteter. Det å være utsatt for vold og trusler er også noe som er en del av hverdagen til mange ungdommer som lever i et belastet område og behovet for trygghet og beskyttelse kan for mange være det viktigste trinnet å oppnå. For andre kan for eksempel det å være en del av et idrettslag i et sunt miljø med gode voksne rollemodeller og jevnaldrende også være en avgjørende arena for å oppnå trygghet og beskyttelse. Dette er fordi de kan få støtte, omsorg i tillegg til å kunne være en del av en tilhørighet (Dyb, 2014).

3.5.3. Annerkjennelse og aksept

Er de grunnleggende fysiologiske behovene og behovet for trygghet og beskyttelse oppnådd, er neste trinn i pyramiden å føle anerkjennelse og aksept. Fraværende foreldre, dårlig økonomi og tøff skolesituasjon er ofte faktorer som ikke fører til dette behovet. Søken etter sosiale behov, der en kan få annerkjennelse og aksept, kan da bli avgjørende (McLeod, 2020). Ved at ungdommen ikke er en del av en vennegjeng, ikke tar del i klassemiljøet, har dårlig oppfølging i hjemmet eller er medlem av noen form for organiserte aktiviteter kan behovet

for å ta del i et annet felleskap være stort. I et idrettslag, der en allerede har et trygt og beskyttende miljø, kan søken etter å få anerkjennelse og aksept være noe mange søker etter (Dyb, 2014). Men det er viktig å forstå at mange kan føle seg trygg og beskyttelse uten å føle seg akseptert eller anerkjent. Dette kan være dersom en ikke føler seg inkludert i lagets miljø eller har trenere som ikke bryr seg. Dette kan også være med på å øke sjansen for at en ønsker å ta del i andre felleskap der dette behovet kan bli dekket. Ved å for eksempel bli med i et utsatt ungdomsmiljø kan en få dannet status og identitet og behovet for anerkjennelse og aksept kan dermed bli dekket som en ellers ikke får tilfredsstilt på andre måter (Dyb, 2014).

3.5.4. Selvrealisering

Det siste trinnet innenfor Maslows teori handler om selvrealisering. Realiseringen av selvet er et nødvendig behov i seg selv, uavhengig av om det medfører behag eller ubehag, og det gir en høyere form for tilfredsstillelse (McLeod, 2020). Er alle behovene dekket vil en kunne ha nok kraft til å realisere sine drømmer og mål. De fleste barn og unge som har oppnådd de foregående trinnene vil kunne ha muligheten til å realisere sine drømmer uten særlig negative påvirkninger fra ytre faktorer. Dette kan også bidra til en positiv selvfølelse der en kan føle seg betydningsfull og inkludert inn i et større miljø og samfunn (McLeod, 2020). For mange utsatte minoritetsungdommer er ikke forutsetningene for å få realisert sine mål like enkelt, da de ofte ikke får tilfredsstilt sine behov og ligger på de foregående trinnene grunnet sine utførende oppvekstvilkår (McLeod, 2020).

Ut i fra dette vil det være legitimt å si at Maslows behovspyramide kan være et viktig teoretisk perspektiv når det kommer til arbeidet med å legge til rette for at minoritetsungdommer med lavere forutsetninger kan bli inkludert i et felleskap. Mange av disse oppnår i sjelden grad de øverste trinnene og det er derfor avgjørende med tiltak og muligheter som gjør det lettere å komme dit. Det er i tillegg viktig å forstå at alle barn og unge er ulike og har ulike forutsetninger for å oppnå dette. Men tidlig veiledning og støtte kan bidra til at barn og unge kan ta riktige veivalg i løpet av oppveksten slik at de kan bli værende i de øverste trinnene. (McLeod, 2020).

4. Metode

I dette kapitlet skal jeg gjøre rede for hvilke metodiske tilnærminger som er blitt brukt i denne oppgaven. Dette innebærer å forklare planlegging- og gjennomføringsfasen i form av intervjuene som er blitt gjort i denne undersøkelsen. I tillegg er relevant teori lagt til grunn når jeg skal vise til hvorfor jeg har valgt de ulike metodene i undersøkelsen. I kapittel 4.3 i en analysedel gjøre rede for hvordan jeg har bearbeidet undersøkelsen.

4.1 Valg av metode

Et forskningsprosjekt skal inneholde en tilfredsstillende begrunnelse for valg av design og metode som en er konsistent med og som kan belyse prosjektets problemstilling (Repstad, 2007). I denne forskningen har jeg vært interessert i å studere hvordan et idrettslag arbeider med å skape inkludering og deltakelse samt styrkingen av selvfølelse og sosial kompetanse for minoritetsungdommer. Konteksten for denne oppgaven har basert seg på minoritetsungdommer på et idrettslag på Tøyen. Denne oppgaven har derfor tatt utgangspunkt i hvilke opplevelser og erfaringer disse minoritetsungdommene har i dette området, noe som videre kan bidra til forskningsfeltet med samme tematikk.

Denne masteroppgaven har basert seg på kvalitative dybdeintervjuer. En kvalitativ metode er et godt element for å få frem nyanser som belyser temaet og er en god metode for studier av avgrensede miljøer, der målet er å gi helhetlig beskrivelse av prosesser og særtrekk ved nettopp det konkrete miljøet (Repstad, 2007). En kvalitativ metode kan danne nærhet både fysisk og psykisk med personene en intervjuer, noe som er mindre vanlig i forskning der en benytter spørreskjemaer og statistikk (Hovland, et al., 2009). Jeg har derfor valgt å ta i bruk kvalitativ metode og tematisk analyse fordi jeg mener dette er metoder som egner seg best til min undersøkelse. Ved å bruke kvalitativ metode kan jeg få tak i ungdommenes forståelse av den verden de lever i og en kan komme nærmere feltet. I bearbeidelsen med denne problemstillingen ønsket jeg nettopp å få en forståelse av hvordan minoritetsungdommer oppfatter det å være en del av et idrettslag og deres livssituasjon. Dette var derfor hovedgrunnen til at jeg ikke ønsket å gjennomføre en kvantitativ undersøkelse, fordi jeg ville komme mer i dybden og skape en relasjon med respondentene.

4.1.1 Forskningsdesign

For å forklare begrunnelsen av hvorfor jeg har valgt kvalitativ metode skal jeg fremlegge de sentrale elementene som ligger til grunn for hvordan jeg har gjennomført undersøkelsen.

Dette gjøres ved å trekke inn de faglige forklaringene av metodene og hvorfor jeg har valgt denne metoden. De viktigste fremgangsmåtene for innsamling av kvalitative data er i følge Tove Thagaard (2009) gjennom deltakende observasjon, intervju, dokument- og videoanalyse. Et fellestrekk for disse fremgangsmåtene er at dataen en innhenter kommer til uttrykk i form av tekst. I denne oppgaven er det blitt benyttet deltakende tilstedeværelse og intervju som metode for innsamling av kvalitativ data. Et intervju gir mulighet for at representanten selv kan fortelle opplevelser rundt sin livssituasjon og formidle sine synspunkter, noe som anses som relevant i denne type undersøkelse.

Styrken til et slikt forskningsdesign kan være at det gir rom for åpenhet, nærhet og relevans ved at forskeren skaper en naturlig relasjon med personen, og møter vedkommende på sine premisser (Thagaard, 2009). En annen styrke er at kvalitativ forskningsdesign gir rom for en nyanserikdom. Ved at kvalitative data gir gode rom, vil det naturligvis være litt nyansert, fordi hver enkelt respondent kommer med egne meninger og fortolkninger og sin egen unike forståelse av et forhold. I tillegg kan et kvalitativt forskningsdesign være nokså fleksibelt. Dette kan være i form av at problemstillingen kan endres med informasjonen en mottar. Dette gjelder også datainnsamlingen etter hvert som undersøkelsen pågår (Thagaard, 2009).

Primærdata ble samlet inn gjennom intervjuer. Intervjuene var strukturerte ved at spørsmålene var forhåndsbestemte. Valget av strukturerte intervjuer var å få ekvivalente og sammenliknbare svar fra intervjuguiden. Intervjuguiden hadde et begrenset antall spørsmål for å gi muligheten for respondentene til å presentere sine meninger og historier knyttet til forskningsteamene.

4.1.2. utfordringer

En svakhet med en kvalitativ tilnærming er at det er noe ressurskrevende. Dette kan for eksempel være intervjuer som varer over altfor lang tid, og en sitter igjen med altfor mye transkribert materiale (Thagaard, 2009). Generaliseringsproblemer kan også være en svakhet, der undersøkeren ikke kan garantere at utvalget er representativt for resten av målgruppen. Dette gjør det vanskeligere å sammenlikne det en undersøker med resten av gruppen. I tillegg kan det være vanskelig for forskeren å tolke informasjonen en får inn på grunn av sin nyanserikdom. Dataene en mottar kan være ustrukturert fordi det er komplekst. Dette kan for eksempel gjøre det vanskeligere å kategorisere dataene eller få en god nok oversikt over strukturen i dataene. En annen svakhet kan være relasjonen en får med den en undersøker. Det

kan i noen tilfeller være en for god relasjon, der en kan unngå å være kritisk til det en sier som kan føre til at en mister evnen til kritisk refleksjon rundt dataene. Dette kan knyttes opp mot undersøkelseeffekter, der objektet kan komme med utspill som en tror undersøkeren vil at en skal si (Thaagard, 2009).

Et kvalitativt forskningsdesign kan også medføre at tilnærmingen fører til en altfor stor fleksibilitet som gjør at forskeren faller bort fra det en egentlig hadde hensikt å undersøke (Thaagard, 2009). I undersøkelsen ønsket jeg å fremstille meg som objektiv, men flere at svarene kunne oppfattes som at de ønsket å formidle det jeg ville høre. Dette kan for eksempel være mitt store fokus på å skape en tidlig god relasjon der denne relasjonen ble så god at respondentene gjerne vil svare på en måte som gjorde meg fornøyd.

4.2. Planleggingsfasen

Med bakgrunn i problemstillingen i denne studien, som omhandler hvordan idrettslag kan arbeide med inkludering og deltakelse samt selvfølelse og sosial kompetanse for minoritetsungdommer, ønsket jeg nærmere kunnskap om respondentens egne erfaringer innenfor dette.

Min antakelse før intervjuene var at det var ulik grad av deltakelse i idrettslaget blant minoritetsungdommene, noe som kan skyldes forholdene på Tøyen. Det å være medlem i et idrettslag koster penger, både i form av medlemskontingent og utstyr, noe som har vært debattert lenge. Den tradisjonelle idrettsdeltakelsen i Norge kan dessuten virke fremmed for enkelte minoritetsgrupper, noe som kan føre til at barrierer for deltakelse også kan handle om kulturell forståelse, normer og verdier. Dette kan komme til uttrykk ved at enkelte grupper foretrekker å bruke fritiden sin til andre ting (Veum & Hurrød, 2019). Det har derfor vært lurt i denne studien å ta utgangspunkt i at mange ikke ønsker å ta del i et idrettslag av ulike årsaker. For enkelte kan for eksempel det å henge gatelangs være en større interesse enn å delta i et idrettslag. Noen kan også foretrekke å bruke andre alternative tiltak i området. Dette kan for eksempel være kulturelle tilbud der en kan drive med for eksempel musikk eller dans. Det er derfor viktig å ha flere årsaker i bakgrunn før intervjuene skulle gjennomføres og være forberedt på hvorfor andre ikke ønsker å delta i idrettslaget. I dette tilfellet var respondentene som nevnt tidligere aktive deltakere i idrettslaget og det er deres erfaringer og historier som har gitt denne studien sitt særpreg.

Intervjuguiden besto av 15 spørsmål med noen oppvarmingsspørsmål for å danne en tidlig god relasjon med respondentene. Målet var å ha en rekkefølge av spørsmål for å oppnå både tematiske og dynamiske dimensjoner. Dette var for å få svar på forskningstemaene og for å kunne gi rom for uventede svar. Som forarbeid til gjennomføringen av intervjuene hadde jeg et møte med daglig leder for idrettslaget på Tøyen. Den daglige lederen er også trener for juniorlaget til fotballaget og har derfor nær relasjon med de aller fleste i denne målgruppen. Dialogen på dette møtet gikk ut på å forberede hvordan gjennomføringen av intervjuene skulle foregå. Han hjalp meg med å få en oversikt over hvilke utfordringer ungdommene har i det daglige, noe som kunne bidra til å kartlegge hvor, når og hvordan intervjuet skulle formes for å kunne gjennomføre intervjuene. Et av kriteriene for undersøkelsen var å komme i kontakt med så mange respondenter som mulig. I forarbeidet med å utrede intervjuene var det ønskelig å få svar på ungdommene sin historie, opplevelse og betydningen av det å være inkludert og en del av et samhold i en idrettsklubb. Her ønsket jeg også å få svar på hvordan ungdommene selv føler i hvilken grad idrettslag arbeider for å bidra med å påvirke selvfølelse og sosial kompetanse gjennom det å være i et sosialt felleskap.

4.2.1 Om utvalget

Utvalget i denne studien består av åtte ungdommer. Disse har minoritetsbakgrunn fra Asia, Afrika i tillegg til noen med bakgrunn fra Midtøsten. De har vokst opp hele eller delvis av livet sitt i bydel Gamle Oslo, i hovedsak på Tøyen eller Grønland. Ungdommene i utvalget består av gutter og jenter og fordeler seg aldersmessig fra 17-19 år. Ettersom det var åtte ungdommer som stilte til intervju, kunne dette påvirke forskningsresultatet i noe grad, der det hadde vært ønskelig og kunne intervjuet flere ungdommer for å få se flere nyanser. Men de som har deltatt mener jeg har gitt en god og reflektert respons som har gitt grunnlag for å kunne gi videre synspunkter og eventuelt svar i denne undersøkelsen. Utvalget møtte selv opp i forbindelse med en aktivitetsdag samme dag. Sett i ettertid kan det tyde på at enkelte av de som deltok hadde vokst opp i noe mer ressurssterke familier sammenliknet med andre i området. Dette kan også ha fått noen konsekvenser for forskningsresultatet. Til tross har disse ungdommene likevel møtt mange utfordringer og hatt en annen opplevelse av det å vokse opp i Norge og spesielt i Oslo enn andre i mer velstående områder. Utvalget vil derfor anses som godt egnet i bidraget til forskningsfeltet knyttet til dette teamet.

4.3. Gjennomføringsfasen

Intervjuene ble gjennomført høsten 2020. Etersom gjennomføringen foregikk under en pandemi ble intervjuene fulgt ut i fra restriksjonene. I denne perioden hadde idrettslaget nylig åpnet igjen etter en tid med stengte lokaler i tillegg til en lang sommerferie. Intervjuene ble derfor forståelig nok avholdt senere enn planlagt uten at det har ført til noen bemerkelsesverdige påvirkninger for denne oppgaven.

4.3.1. Intervjuene

Da jeg intervjuet respondentene, hadde jeg forberedt 15 hovedspørsmål med ulike sidespørsmål for å utdype mer dersom muligheten ba seg. Jeg var forberedt på at ungdommene kunne gi korte svar eller fort bli rastløse. Det ble derfor satt av maks 30 minutter per intervju. Intervjuene foregikk på klubbhuset i sammenheng med en aktivitetsdag som holdt til utenfor på kunstgressbanen på Vahl Skole på Tøyen. Ungdommene var også med på å jobbe på aktivitetsdagen denne dagen. I forbindelse med gjennomføringen av intervjuene ble også sted nøye vurdert. Stedsvalget kan innvirke om et intervju blir vellykket. Rommet jeg fikk tildelt var et stort oppholdsrom med god plass, et virkemiddel som gir større frihetsfølelse. I dette tilfelle ville det vært vanskeligere å gjennomføre intervjuene ute på en kafe eller på skolen deres fordi det kan gi forstyrrende ytre påvirkning. Klubbhuset er en nøytral plass der respondenten kan føle seg mer hjemme. Representantene satt i en sofa ovenfor min plass. I utgangspunktet etter avtale med daglig leder var det planlagt at hele eller deler av intervjuet skulle være gruppeintervjuer. Dette av hensyn til at daglig leder med nær relasjon til ungdommene var usikker på om noen ville stille til intervju dersom en måtte gjennomføre intervjuene alene. Men ungdommene selv ønsket likevel å stille opp alene, noe jeg tror bidro til å få mer utdypende svar grunnet hva de ønsker å avgi av informasjon overfor tilstedeværelsen til de andre ungdommene.

Prosessen startet med å presentere meg selv og hvorfor jeg ønsket å intervju ungdommene. Som forsker følte jeg det var viktig å kunne skape en tidlig god relasjon med hver enkelt fordi de ikke hadde fått særlig forberedelser på hvem jeg var og hva jeg ville oppnå med resultatene. Det ble derfor viktig å skape en god atmosfære ved å smile og sørge for at de følte seg trygg. Noen var mer tullede i fremtoningen, noe som la til rette for at jeg kunne gjenspeile dette hos enkelte. En viktig tilnærming med tanke på at dette er ungdommer som kanskje har tidligere erfaring med troverdige personer som i noen grad kan ha sviktet dem. Det ble også tatt hensyn til å ikke spørre etter sensitiv informasjon eller personlige opplysninger som for

eksempel navn, for å tilsi at ungdommen ikke skulle trekke seg fra intervjuet. Dette var heller ikke noe jeg anså som viktig for denne oppgaven. Jeg startet med konkrete spørsmål for å varme opp, etterfulgt av de forhåndsdrøvende spørsmålene der representanten kunne snakke fritt om temaene. Noen kom med lange utdypende svar, mens andre ikke ønsket å utdype seg fullstendig på alle spørsmålene. Jeg ble tidlig bevisst på at noen av respondentene formulerte seg på en måte som kunne tyde på at de ikke ønsket å fortelle alt rundt et gitt tema. Dette kan i ettertid tolkes som at de ikke ønsket å fortelle alle sine negative erfaringer og opplevelser med det å være en del av idrettslaget eller å vokse opp på Tøyen. Det kan også tyde på at noen av temaene jeg hadde presentert ikke var like lett å fortelle om for alle. Likevel satt jeg igjen med en følelse av at respondentene hadde jeg gitt meg god verdifull data.

4.4. Analyse

4.4.1. Bakgrunn

I dette kapittelet vil jeg representere de analysene som ligger til grunn for denne oppgaven basert på konteksten idrettslaget på Tøyen. Det vil være en ren presentasjon av datagrunnlaget, der drøftingen og resultatene vil komme i neste kapittel. Dette delkapittelet vil tilstrebe intervjuguiden ut i fra de fire forskningstemaene:

- *Inkludering*
- *Felleskap*
- *Selvfølelse*
- *Sosial kompetanse*

Intervjuguiden tok utgangspunkt i de fire forhåndsdefinerte temaene. Hvert begrep hadde flere underspørsmål som hadde tilknytning til temaene. En-til-en intervjuer kan ofte gi datadrevne spørsmål, noe som gjorde at jeg var bevisst på at dette kunne dukke opp. I tillegg var det viktig å ta utgangspunkt i at enkelte spørsmål kunne gå for dypt i sensitivt innhold, da respondentene kan ha utfordringer i livet som ikke er ønskelig å ta opp med en fremmed forsker. Det var derfor viktig å ta hensyn til å danne spørsmål ut i fra respondentenes premisser.

Som nevnt tidligere har jeg gjort noen valg når det gjelder utvalget av respondenter. I denne studien har jeg valgt et intensivt undersøkelsesdesign fordi et slikt design går i dybden på fenomenet jeg ønsker å undersøke og er best egnet når en ønsker å se sammenhengen mellom individ og kontekst. Det er viktig i kvalitativ forskning at prosjektets design gir grunnlag for fleksibilitet. I tillegg ser jeg at fremgangsmåten kunne endres på grunnlag av den informasjon

som dataen gir underveis. I denne oppgaven vil kvalitative studier være viktig når det kommer til fleksibilitet og åpenhet i løpet av forskningsprosessen. I intervjuene har forskningen tatt utgangspunkt i en kategoribasert dataanalyse som analyse av kvalitative data. Her har jeg sett etter gjentakende trekk i datamaterialet. Dette kan for eksempel være et tema alle representantene har vært inne på i sammenheng med intervjuet. Det er interessant å se på type atferd som har gjentatt seg hos flere av respondentene som er blitt observert i forbindelse med undersøkelsen, eller temaer som har gått igjen. Det kvalitative forskningsdesignet har dermed plassert disse tendensene i ulike kategorier og sammenliknet dette opp mot hverandre. Ettersom det er ønskelig å få vite hvorfor de er en del av idrettslaget og hvorfor andre jevnaldrende ikke er en del av idrettslaget har deres forståelse rundt dette temaet blitt tatt i betraktning, men blitt tatt med omhu ettersom det har gitt et bredt og ulikt svar.

4.4.2 Analysens temaer og oppbygning

Intensjonen med kvalitative analyser er å kunne ha et åpent sinn til datamaterialet og legge til de ervervede perspektivene. Likevel vil det være legitimt å tenke seg at en kan farges av egne tidligere opplevelser og erfaringer samt subjektive holdninger når en går inn i en analysefase. Analysen belyser idrettslaget på Tøyen, minoritet, sosioøkonomisk status og livssituasjon som betingelser for å innhente kunnskap om hvorfor ungdommene deltar i idrettslaget. I tillegg vil dette ta utgangspunkt når en skal beskrive hvorfor denne forskningen kan være til nytte for andre forskere.

Tidligere forskning og teori vil være bidragsyttere til hvordan de analytiske temaene er utformet. Det vil også være et utgangspunkt i resultat- og drøftingsdelen når jeg skal svare på problemstillingen. Strukturen av analysen er bygget opp på respondentenes synspunkter under hver av temaene og deretter sammenfattet av hva jeg ser på som de mest sentrale momentene i hvert tema. Innsamlingen av dataen er strukturert fra de åtte intervjuene som er gjennomført. Alle intervjuene foregikk i form av individuelt intervju og respondentene kommer fra minoritetsfamilier og er bosatt, har kjennskap til eller bor i områder i nærheten av Tøyen. Enkelte har spilt i andre idrettslag tidligere, men alle respondentene er i dag medlemmer av idrettslaget og har hver sin opplevelse av det å være inkludert i et felleskap.

4.4.3. Opptak og notater

Datainnsamlingen ble gjort over to dager med fire av respondentene fordelt på hver av dagene og resultatet ble skrevet ned på notater. I samsvar med daglig leder var denne metoden et godt alternativ for å opprettholde anonymiteten. Dette etter antakelse om at denne målgruppen kanskje ikke ønsket at sin stemme for eksempel skulle blitt tatt opp gjennom et lydopptak. Jeg hadde både før og etter intervjuene skrevet noen forventninger og erfaringer. Dette føler jeg i dag var et godt virkemiddel i arbeidet med gjennomføringen. Etter intervjuene ble svarene transkribert til et selvlagd skjema der hvert av svarene ble kategorisert under hver av de fire forskningstemaene. Dette ble gjort i kort tid etter gjennomføringsfasen. Etersom intervjuene ble skrevet ned på notater, var det vanskelig å kunne opprettholde øyekontakt og se på kroppsspråket. Det var derfor nyttig å ta med seg forventningene og erfaringene før og etter intervjuene som en del av transkriberingen som en påminnelse på hvordan intervjuene foregikk. Her hadde jeg også skrevet ned hvordan respondentenes atferd hadde vært og hvilken kjemi jeg hadde fått underveis.

4.4.4. Begrensninger

Intervjuene ble utført med spørsmål på et nivå som tilpasset respondentenes premisser. Etersom dette er ungdom med annen sosiolekt og daglig leder for idrettslaget bekreftet at de ikke er veldig formelle i uttalen, ble det tatt hensyn til å danne spørsmål som var underlagt de fire temaene som likevel skulle gi et svar knyttet til hvert av temaene. Dette var også for å øke komforten til respondentene ved at sjargongen i intervjuene følte mer behagelig og mindre formell. Etersom svarene fra intervjuene ble skrevet ned og videre transkribert, var det derfor flere ord og uttrykk som gikk tapt. Da intervjuene ble transkribert lå fokuset på den overordnede betydningen av sitatene fremfor å ta med alt ord-for-ord. Dette er for å presentere dataene så nær som mulig det opprinnelige verbale sitatet.

Pandemien og nedstenging av samfunnet i 2020 har også vært med på å begrense antall respondenter. Dette var fordi idrettslaget holdt stengt grunnet smittevernstiltakene i Oslo kommune. Etterhvert som tiltakene ble gradvis gjenåpnet igjen, var det likevel begrensninger på antall personer som kunne være på klubbhuset. Dette gjorde at færre ungdommer var tilstede under intervjudagene og det var vanskeligere å rekruttere flere av ungdommene til å stille til intervju. Utvalget sammenliknet med det totale antallet medlemmer i idrettslaget er derfor et få antall, men de åtte som har stilt opp har gitt et godt grunnlag for å gjennomføre

denne oppgaven. For selv om utvalget er begrenset, viser resultatene at mange av refleksjonene og opplevelsene hadde mange likhetstrekk blant alle respondentene.

4.5. Tematisk analyse

I denne oppgaven har det blitt brukt tematisk analyse som er beskrevet av Braun og Clark (2006). Her har jeg analysert dataene som er samlet fra intervjuene. Et tema er definert som noe viktig i dataen, noe som gir mening og er relatert til forskningsspørsmålet (Braun et al., 2006). Tilnærmingen valgt for denne oppgaven er en realistisk tilnærming med antakelsen om at gjennom intervjuer og språk, vil la respondentene reflektere og formulere sine erfaringer og betydning av å være i et idrettslag. I analysen av dataene har derfor seksfaseguiden beskrevet av Braun og Clark vært til nytting i bruk i prosessen med å analysere denne studien.

Første fase er å gjøre seg kjent med dataene gjennom flere målinger for å begynne å danne ideer om koding, samt transkripsjon. Denne fasen er tidkrevende, men gir grunnlaget for hele analysen (Braun et al., 2006). For transkripsjonen er kravet til denne oppgaven en ordentlig redegjørelse for alle verbale ytringer, med fokus på å holde transkripsjonen nøyaktig etter sin art og inneholde informasjonen som trengs for å analysere (Braun et al., 2006). Som forberedelse hadde jeg skrevet ned notater om hvilke inntrykk og forventinger jeg hadde til intervjuene. Her så jeg for meg hvordan intervjuene skulle foregå, hvordan respondentene kom til å svare på spørsmålene og betydningen av å opprettholde en tidlig god relasjon med hver enkelt. I tillegg så jeg for meg hvordan jeg skulle opptre og sørget for å ha en plan B dersom noe ikke skulle gå som planlagt. På den måten kunne jeg sørge for at jeg kunne innhente meg den dataen som kunne belyse de ulike delene innenfor min problemstilling.

Den andre fasen er å generere innledende koder. Koder er definert som funksjoner av interesse for analytiker fra råmaterialet fra transkripsjonen (Braun et al., 2006). Koding kan gjøres enten manuelt eller ved hjelp av et program. Ved å gjøre dette manuelt, kan en skrive notater eller fargekodede potensielle mønstre. Alle data må være kodet og samlet i grupper som består av en kode (Braun, et al., 2006). Da jeg skulle transkribere intervjuene i ettertid benyttet jeg meg av et egenprodusert skjema og koding som inneholdt de fire temaene. Her plasserte jeg de ulike svarene under de forskjellige temaene ut i fra det som egnet seg best. De kodede ekstraktene ble deretter sortert for å gi en oversikt og til å forenkle tematiseringen. I tillegg tok jeg i bruk de forventningene og inntrykkene jeg hadde gjort før og etter intervjuene i denne fasen. Dette ble også tatt i betraktning når svarene skulle transkribes.

Den tredje fasen består av å søke etter temaer, som er enhetene til analysen. Disse kan enten være forhåndsdrøvede eller datadrevet. Det vil si at det avhenger av spesifikke spørsmål forskeren ønsker å analysere eller være avhengig av i de tilgjengelige dataene. Kodene som finnes i fase to vil i denne fasen grupperes for å danne overordnede temaer (Braun et al., 2006). I mitt tilfelle forsøkte jeg først med de forhåndsdefinerte temaene, noe som gikk bra i starten. Det er de temaene som er blitt forklart i kapittel 2 som innebærer inkludering, felleskap, selvfølelse og sosial kompetanse. Jeg var innstilt på å være på vakt etter data som inviterte til nye temaer, men det viste seg at dette ikke dukket opp. Jeg endte derfor med de opprinnelige temaene. I denne fasen grupperte jeg også kodene til de meningsfulle temaene og deretter til å kategorisere dataene.

Den fjerde fasen er forbedring og gjennomgang av temaene som er funnet. Hvis dataene er altfor ulike eller at en ikke har tilstrekkelig data for å støtte temaene, vil det ikke være til bruk og må dermed kastes. Andre temaer kan slås sammen eller bli atskilt for å oppnå temaer med data som samsvarer meningsfullhet og som er forskjellige fra hverandre. Revisjon av rådata og tilleggs coding anbefales også i denne fasen, i tillegg til revisjon og dannelse av nye temaer. Ved slutten av denne fasen bør det oppnås et temakart av data, som inkluderer de forskjellige temaene, forbindelsen mellom dem og den samlede historien om data (Braun et al., 2006). Her gjennomgikk og reviderte jeg temaene til enten å bli separert eller bli en del av kategoriene og til å definere hovedtemaer og undertemaer som er presentert i kapittel 5.

Den femte fasen består av å raffinere og definere temaene, bestemme hvilke data hver temaet inkluderer, hvilke undertemaer som er inkludert og hva hvert tema bidrar til for en helhetsanalyse (Braun et al., 2006). Det vil si å avgrense og definere hvert tema selv og i forhold til andre temaer. I noen grad med fase fire og fem gjort samtidig. Underveis i disse to fasene ble datamaterialet lest flere ganger for å sikre at informasjon samlet fra respondentene var separert i resultatene.

Den sjette og siste fasen er å skrive rapporten som validerer og meritterer analysen og forteller historien om dataene som er samlet inn (Braun et al., 2006).

4.6. Etske hensyn og egen forskerrolle

En del av denne studien inkluderte å bruke betydelig tid på å lese og finne forskning i tillegg til relevante dokumenter og strategier. Resultatene av dette omfattende søket har vært presentert gjennom hele denne oppgaven. I forbindelse med intervjuene har det blitt tatt i bruk etiske hensyn da jeg har jobbet med planleggingen og gjennomføringen. Etske hensyn har vært en sentral del av hele arbeidsmetoden og for meg i min rolle som forsker i løpet av denne undersøkelsen.

Dette studiet er av kvalitativ art, noe som vil si at en kommer nærmere forskningsobjektene. Det vil derfor være legitimt å måtte ta hensyn til personvernet til de ulike respondentene. For å sikre anonymitet og informert samtykke, ble det tatt i bruk etiske betraktninger før intervjuene. Respondentene er blitt holdt anonyme fordi at deres identitet ikke er relevant for denne studien, der det heller har vært ønskelig å få innsikt og forståelse av hvordan det er for disse ungdommene å være en del av idrettslaget på Tøyen. Dette har åpnet for en lettere fremgangsmåte for at ungdommene aktet å delta i undersøkelsen. Etersom jeg ankom klubblokalet som en ukjent forsker for ungdommene, var det også viktig å møte de på en rasjonell måte i forbindelse med intervjuene. Jeg dannet en tidlig relasjon ved å ikke være altfor formell og hadde et sosiolektisk språk som gjenspeilet og samsvarte ut i fra deres premisser. Jeg sørget for å være nøytral til temaet under intervjuene, uten å virke distansert og uinteressert ovenfor ungdommene. Det var viktig for meg å ikke ha for sterk forforståelse av temaet, men kunne ha balansen med å ikke fri seg fra min egen forståelses helt. For dersom jeg på forhånd hadde vært veldig tilhenger av idrettslagets arbeid, ville det ha vært vanskeligere å vise objektivitet og derfor ville jeg ikke fått så mye ut av intervjuene.

Med tanke på at respondentene var mellom 17-19 år, var ikke samtykke fra foreldre nødvendig. Det ble derfor benyttet et meldepliktskjema fra Norsk senter for forskningsdata (NSD), der flere av spørsmålene i dette skjemaet førte til at det ikke var nødvendig med et samtykkeskjema og ikke var meldepliktig. Det har i denne oppgaven blitt tatt hensyn til personvern. Alle personopplysninger er blitt behandlet konfidensielt og ingen enkeltpersoner vil kunne bli gjenkjent i denne oppgaven. Det ble derfor heller informert et samtykke gjennom muntlig kommunikasjon der jeg beskrev prosedyren og formålet med intervjuet og at det var frivillig å stille opp. Respondentene var veldig interesserte og ønsket å formidle sine erfaringer, noe som har gjort at undersøkelsen kunne gjennomføres.

5. Resultater

I denne oppgaven har det blitt gjort undersøkelser med åtte ungdommer som er delaktig i idrettslaget på Tøyen. Resultatene presentert i dette kapitlet er basert på kvalitative intervjuer gjennomført over to dager. Resultatseksjonen i dette kapitlet vil bli organisert basert på temaene som ble anvendt i temaanalysen. Som nevnt over, ble dermed følgende hovedtemaer anvendt; inkludering, deltakelse, selvfølelse og sosial kompetanse.

Sitater vil enten være før eller etter forklaringsteksten med enkel avstand. Dobbel avstand indikerer et nytt resultatfunn.

5.1. Minoritetsungdom på Tøyen og sosialt felleskap

For minoritetsungdommer som lever i et belastet område som på Tøyen i Oslo, kan et ønske om å delta i et felleskap være mer betydningsfullt enn andre. Dette er fordi relativ fattigdom, trangboddhet, kriminalitet og rus er noen faktorer som kan bli sett på som normalt på Tøyen og det kan være utfordrende og unngå å stå i fare for å havne utenfor samfunnets krav og forventinger. Det å kunne bli sett og få muligheten til å delta i aktiviteter kan være svært avgjørende for ungdommens videre fremtid. Resultatene i dette underkapitlet er derfor blitt delt inn i tre underkapitler som omhandler betydningen av felleskap, sosial status og marginalisering.

5.1.1. Betydningen av felleskap

Betydningen av felleskap referer til det å kunne være i et felles miljø for ungdommene på Tøyen. Denne delen diskuterer funn av det respondentene har svart på spørsmålene som omhandler betydningen av felleskapet i idrettslaget. Flere av respondentene hadde tidligere spilt i andre klubber som blant annet Vålerenga og Nordstrand. Det som kjennetegner svarene er at de skiftet klubb mye på grunn av det gode ryktet om det sosiale miljøet på idrettslaget på Tøyen, noe de savnet i daværende klubb.

Jeg hadde ingen gode venner i Vålerenga, og hadde hørt rykter om at idrettslaget på Tøyen sørget for å ta vare på alle og danne et godt felleskap.

Respondentene fortalte at de tidligere klubbene vektla et større fokus på å fremme sportslige prestasjoner fremfor å ivareta ungdommene sosialt. Som nevnt tidligere skal idrettslag i Norge ha like stort fokus på prestasjoner på banen som å bygge det sosiale felleskapet når en

spiller på aldersbestemte lag. Dette kan øke sjanser for at flere faller tidligere ut av organisert idrett, der savnet etter et sosialt felleskap kan bli tilfredsstilles på andre måter som for eksempel ved å bli med i et utsatt miljø ute på gaten. Videre ble det fortalt at respondentene ser på idrettslaget på Tøyen som et tiltak som ønsker å danne en felles tilhørighet gjennom idrett og andre sosiale aktiviteter, noe som gjør at flere også har fått nye venner som de henger med på fritiden. Noen kjente hverandre fra tidligere av, noe som også var en av grunnene til at de byttet lag eller at de ønsket å begynne på dette idrettslaget. Det sosiale miljøet innad i laget har i dag gjort at flere møtes før og etter trening der de enten henger ute i sentrum eller spiser på gatekjøkken sammen. Noen av respondentene fortalte at det var de som ikke tok del i disse felleskapene som ofte sto utenfor og begynte med andre ting som for eksempel å henge gatelangs. Mange søkte seg deretter videre til et nytt utsatt miljø som ofte innebærer kriminalitet og rus.

Det kom også frem at idrettslaget arrangerer mange aktiviteter for ungdommene i helgene og i ferier. Dette er for eksempel fellesturer til klatreparker, kino, paintball, bowling, pizzakvelder eller arrangementer med aktivitetsdager. Det at idrettsklubben bygger det sosiale felleskapet gjennom ukentlige aktiviteter på fritiden har ført til at flere av respondentene har blitt bedre kjent med hverandre og de frivillige ansatte i idrettslaget. Aktivitetene og samholdet har vært avgjørende faktorer for hvorfor mange av medlemmene fortsetter å være i idrettslaget til tross for at enkelte ikke er like interessert i mange av de daglige idrettene de er med på. Det er derfor heller samholdet, aktivitetene og det sosiale miljøet som gjør at de ønsker å bli værende på laget.

Minnene jeg har fra aktivitetene og det sosiale samholdet på laget er noe av grunnene til at jeg fortsatt i dag er en del av idrettslaget her på Tøyen.

En av respondentene fortalte at oppveksten på Tøyen er preget av at en må være veldig robust grunnet de tøffe miljøene som befinner seg på gata og i familiesituasjonen. Det at de fleste på Tøyen har vokst opp i forhold knyttet til relativ fattigdom, trangboddhet og kriminalitet gjør at idrettslaget har store utfordringer med å tilfredsstille et tilbud som dekker behovet det mange av ungdommene søker etter på Tøyen. Det kommer frem at de fleste av ungdommene på Tøyen heller har et ønske om å være i en gjengkultur der mange ser på idrett som kjedelig med mindre spenning enn det de får ute på gaten. Det å henge med i et felleskap der en for eksempel begår vinningskriminalitet, kan det sørge for at en kan få dekket blant annet

økonomiske behov som en ellers ikke får hjemmefra. Likevel mener flere av respondentene at de ungdommene som velger å være en del av utsatte miljøer en dag vil kunne møte større motgang senere i livet, og hevder at de som har tatt veien inn i idrettslaget vil kunne få en bedre fremtid. Det å være en del av et felleskap i idrettslaget er for mange av medlemmene driveren til å unngå å havne i utsatte miljøer.

5.1.2. Sosial status

Det resultatene viser er at alle respondentene tror at de på som vokser opp på Tøyen har en lavere sosial status i samfunnet når de sammenlikner seg med majoritetene av bydelene i Oslo og Norge. De har alle vokst opp i trangbeboede leiligheter der de ikke får de økonomiske midlene som kreves for å oppnå de samme godene som andre ungdommer. Det de likevel forteller er at de har vokst opp med jevnaldrende i nrområdet med samme sosiale forhold. Den sosiale statusen på Tøyen er ofte preget av å kunne være delaktig i en gjeng der de kan få anerkjennelse og respekt. For eksempel er det å ha merkeklær noe som kan være veldig viktig for å danne en god sosial status blant andre jevnaldrende. For dersom en i gjengen kommer med nye klær eller en ny mobil blir misunnelsen fra de andre stor.

Grunnene til at flere ønsker å ta del i utsatte miljøer kan for eksempel dreie seg om å tjene ekstra penger på å utføre oppdrag som å selge narkotika og begå tyveri

Flere av respondentene forteller at de som gjerne faller ut av idrettslaget ofte gjør dette for å øke og tilfredsstille sin sosiale status på andre måter. Etersom alle respondentene i denne studien fortsatt er en del av idrettslaget på Tøyen, forteller de at det er viktigere å ha et felleskap gjennom organisert idrett enn å få bedret sin status i andre miljøer. På idrettslaget får de den respekten, æren og sosiale kompetansen som veier opp mot de ellers negative sidene ved å vokse opp på Tøyen der den relative fattigdommen og trangboddheten er stor.

En av respondentene fortalte også at det å være minoritet i en storby ikke nødvendigvis svekker den sosiale statusen. Dette grunnet at flertallet er minoriteter på Tøyen. For dem er det viktigere å vise at de får til noe i samfunnet i form av å bli inkludert i et idrettslag der de kan få tilbud om kurs og jobb som kan gi dem arbeids- og utdanningserfaring. Likevel kjenner de til mange av de holdningene etniske norske har til minoritetsungdommer i Oslo. De forteller at mange av de ungdommene på Tøyen som ikke er en del av idrettslag eller andre

organiserte fritidstilbud ofte er de som ødelegger for resten og skaper et dårlig rykte for alle som bor på Tøyen.

For de som har vokst opp her på Tøyen og trodd at kriminalitet og vold er veien å gå for å bli populær, har idrettslaget lært oss at det finnes andre veier å gå for å bli populær.

Det ble fortalt at før områdeløftet, kjent som Tøyenløftet, fantes det ikke mange tiltak for ungdommene og den eneste måten å få dekket en ellers tom fritid var å kunne henge ute på kveldene. Ungdommene var ofte skuffet over de svært få mulighetene som fantes og har ofte følt seg oversett av de ansatte i bydelen og politikere. Det er derfor vanlig at barn allerede i barneskolealder begår kriminelle aktiviteter der rus er innblandet. De yngre ser gjerne opp til de eldre på Tøyen, og blir derfor dratt inn i utsatte miljøer i tidlig alder. En av respondentene lærte at hvis en skulle klare seg sosialt, måtte en være ute sammen i gjenger til sent på kvelden og gjøre kriminelle aktiviteter. Men etter at idrettslaget ble styrket etter Tøyenløftet, har en fått et nytt miljø som har større fokus på et sunnere felleskap der en kan få tilfredsstilt fritiden sin på andre måter enn å henge gatelangs.

Når jeg beveger meg utenfor Tøyen og møter andre etniske norske blir jeg ofte møtt med fordommer fordi jeg er herfra.

En av respondentene forteller at han er en del av felleskapet på idrettslaget fordi han føler seg hjemme der. Der blir en aldri møtt med stigmatiserende holdninger uavhengig av minoritetsbakgrunn eller tidligere sosial status. En kan alltid komme til trening uten å måtte være redd for å møte negative holdninger der respondenten refererer til at dette er noe en ofte kan møte på i andre settinger utenfor Tøyen. Dette var også grunnen til at denne respondenten aldri har prøvd å være en del av andre idrettslag.

5.2. Inkludering

I dette underkapitlet fokuseres svarene på hvordan respondentene føler seg inkludert i idrettslaget når det kommer til klubbens visjon og hvilke tiltak de gjør for at ungdommene kan bli inkludert i samfunnet. For mange som lever i uforutsigbare forhold, kan det å stå utenfor og være marginalisert gi dårlig selvfølelse etter hvert som de blir eldre.

5.2.1. Inkludering i samfunnet

Resultatet viser at det å være en del av et organisert idrettslag på Tøyen kan være gode tiltak for å kunne inkludere mange av ungdommene. Flere av respondentene snakker om hvordan idrettslag kan øke sosiale ferdigheter og psykiske egenskaper. Det å være inkludert i et idrettsmiljø vil kunne gi et sunt kameratskap, beskyttelse, opplevelse av felleskap og tilhørighet og motoriske ferdigheter. Svarene viser at det å kunne bli inkludert inn i et sunt miljø gjør at de føler at de er en del av og betyr noe i samfunnet. De mener at mangel på kameratskap og gode rollemodeller kan gi negativ effekt. De føler at oppveksten har vært preget av få muligheter for å kunne bidra i samfunnet fordi de ikke har hatt viktige signifikante voksne som har lært dem gode verdier og normer. Det sterke behovet for å føle seg sett og bli verdsatt av mennesker som bryr seg om ungdommene på Tøyen er viktige faktorer for at en skal føle at en er inkludert i samfunnet. For noen av respondentene blir de frivillige voksne i idrettslaget sett på som viktige bidragsyttere for å oppnå denne følelsen.

Inkludering er viktig for oss her på Tøyen. Det finnes mange tilbud som bidrar til inkludering i nærmiljøet der idrettslaget er et av dem.

Noen av respondentene forteller at idrettslaget er et av flere tilbud de benytter seg av i området og at det ikke nødvendigvis kun er der de føler seg inkludert. Flere av ungdommene går blant annet på skole, fritidsklubber og studiohuset, som er et kulturbygg mellom Tøyen og Grønland, der de kan lage musikk og teater. De forteller at de som gjerne gjør flere ting på fritiden og ikke bare er en del av idrettslaget er ofte de som ikke er like interessert i idrettene og trenger noe mer for å få dekket behovene sine. Det å kunne være en del av et inkluderende felleskap er gjerne grunnene til dette. For de av respondentene som kun benytter seg av idrettslagets tilbud forteller at idrettslaget inkluderer de på den måten at det tilfredsstillende fritiden i stor nok grad ut i fra deres forventninger. Likevel ser de at flertallet av ungdommene som bor i området ikke er deltakere og tror dette skyldes blant annet at mange ikke har fått god nok informasjon. De mener at idrettslaget kunne hatt enda flere medlemmer dersom flere fikk med seg det gode arbeidet idrettslaget gjør for ungdommene.

5.2.2. En klubb for alle

En annen faktor som kommer frem i undersøkelsen er at alle respondentene har tatt til seg idrettslagets klare budskap om at dette er *en klubb for alle*. Uansett språklige ferdigheter,

tidligere sosiale bakgrunn eller ressurser kan alle få delta i dette idrettslaget. De forteller at de voksne hele tiden er innblandet i livet deres og tar vare på alle.

Idrettslaget har løftet hele området. Stedet har gått fra ingenting til å ha mange muligheter.

Som kjent har det i følge utvalget vært få muligheter og tilbud på Tøyen før Tøyenløftet. Tidligere var det ikke mange i denne aldersgruppen som var en del av noen form for idrettslag eller organiserte fritidsaktiviteter i nærområdet. Etter områdeløftet har blant annet satsingen på idrettslaget brakt med seg flere muligheter i området. Det kommer frem at barn og unge i dag har muligheten til å holde på med aktiviteter som passer for alle og det sies at en ikke trenger å være spesielt god i en bestemt idrett for å delta. Det store fokuset på frivillighet blant de ansatte i klubben gjør at flere av ungdommene også ser opp til dem og som gode rollemodeller. Med det åpne klubbhuset der en kan komme på kveldene hver dag i tillegg til ferier, istedenfor å henge gatelangs, har vært et viktig arbeid for å kunne inkludere ungdommene. Selv de som ikke er medlem av idrettslaget får lov til å være på klubbhuset og delta på mange av aktivitetene. Dette er noe som har blitt lagt godt merke til, der en ser hvordan idrettslaget ønsker å bidra i arbeidet med å inkludere alle og ikke bare de som er medlemmer.

Mange av ungdommene som har hatt dårlige holdninger, har blitt kastet ut av andre klubber og blir alltid ivaretatt her. Klubben passer på at alle har det bra og støtter deg fra alle sider.

Likevel blir det fortalt at mange av medlemmene fortsatt er delaktig i mye trøbbel på fritiden, og at idrettslaget har nulltoleranse for dette innenfor deres rammer. Idrettslaget lærer dem derfor at dersom en ikke oppfører seg på treninger eller på de arrangerte aktivitetene blir de sendt hjem og de frivillige lederne tar dette opp med deres omsorgspersoner. Dette kan også åpne vei for å kartlegge og forebygge om ungdommen trenger noe videre støtte fra andre instanser. En av respondentene forteller at det ikke er ofte at andre på Tøyen får like god oppfølging på andre arenaer som de gjør her. Dette er noe de verdsetter veldig høyt. Det gjør at idrettslaget også kan være en viktig beskyttelsesfaktor mot å havne utenfor samfunnet. En av respondentene fortalte eksempler der de frivillige ansatte har sørget for at familiene til noen av ungdommene, som har hatt andre ytre utfordringer, har ordnet advokathjelp og hjelp fra barnevernet gjennom sitt store nettverk med andre instanser. De familiene som går under fattigdomsgrensen, og som gjerne har flere søsken, har også økonomiske utfordringer med å

få barna til å delta i organiserte idretter fordi kostnaden er så høy for å drive med idrett i Norge. Idrettsklubben sørger derfor å ha lavterskeltilbud eller med unntak kan gi gratis treningskontingent til de som trenger det mest. Dette synes ikke respondentene er urettferdig og retter heller fokuset på at de syntes det er positivt at flere får muligheten til å delta.

En av respondentene forteller at han selv har fått gratis tilbud om å delta på idrettslaget. Han hadde blant annet vært tidligere straffedømt. Med en tøff oppvekst med fraværende foreldre og skolevegring, manglet han struktur i hverdagen. Etter en tilfeldig prat med en av de frivillige ansatte på idrettslaget ønsket han å ta del i dette for å etablere en mer stabil hverdag basert på rutiner. Den fysiske delen av idretten har hjulpet han med å få ut temperament, men ser på det sosiale som den viktigste delen av det å ha kunne ha mer kontroll på seg selv. Han har i dag viktige støttespillere rundt seg blant jevnaldrende på laget og trenere.

5.2.3. Ny sjanse

Flere av respondentene ser verdien av å være en del av idrettslaget på Tøyen, noe som kan dreie seg om forholdet mellom struktur og aktør. Det vil si at de ikke vil eller får lov til å delta i andre idrettslag fordi de ikke blir godt nok ivaretatt, ikke står til forventning i idrettslagenes økonomiske krav eller på grunn av negative holdninger. Resultatet henviser som nevnt tidligere til arbeidet de frivillige ansatte legger ned og tilbudene de får, noe som gjør at de føler seg verdsatt og inkludert. Dette kan være alt fra å tilby ungdommene jobbmuligheter, kursing eller å dra på aktiviteter med støtte fra bydelen og frivillige organisasjoner. Ungdommene forteller at de får god faglig opptrening med jobbtrening i tidlig alder i tillegg til sosial kompetanse ved å være en del av et sosialt jobbmiljø.

Jeg vet ikke hva jeg hadde gjort i dag, hvis jeg ikke hadde fått jobberfaring og kurs fra idrettslaget

Dette gjør også idrettslaget svært ettertraktet hos mange og selv de som ikke er medlem av idrettslaget får tilbud om å være med på arrangementer eller aktiviteter i regi av klubben. Dette kan enten være fordi de ikke ønsker å være i idrettslaget over lengre tid eller av økonomiske årsaker. Opplevelsen av tilhørighet viser å være nøkkelen til å forebygge marginalisering og øke selvfølelse og egenverd. Respondentene forteller at de lærer verdien av å være pliktoppfyllende og ha respekt ovenfor andre. De faktorene kan overføres til andre arenaer som for eksempel å lære viktigheten av å komme tidsnok til trening som også kan

overføres til å lære å komme tidsnok dersom en skal ut i arbeidslivet. Men når det gjelder idrett som fenomen, viser resultatene at familiesituasjon, økonomi og livsfase kan ha stor påvirkning for å delta i idrett.

5.3. Selvfølelse

Denne delen er basert på hvordan idrettslaget arbeider med å få ungdommene til å være selvbevisst og takle motgang som er essensielt for å styrke sin selvfølelse. Det vil i dette underkapitlet ikke bare bli beskrevet hvordan respondentene ser på idrettslagets arbeid og hvordan dette påvirker selvfølelsen, men hvordan ungdommene oppfatter sin egen verdi ut i fra å være inkludert i et felleskap gjennom idrettslaget. Noen av faktorene korrelerer også med funnene fra kapittel 5.1 og 5.2.

5.3.1. Søken etter et bedre liv

På spørsmål angående hva som er motivasjonen til å drive med idrett ga alle respondentene utdypende svar som angikk selvfølelse. Det som kom frem var at flere hadde begynt på diverse idretter fra de var små basert på at det var gøy. Etter hvert som en ble eldre ønsket noen å satse mer. Men i ungdomsalder merket de at andre faktorer som å henge gatelangs og være i utsatte kriminelle miljøer gjorde at de mistet motivasjonen for å drive med idrett. Dette var ofte fordi flere av jevnaldrende tok del av denne gjengkulturen. I en oppvekst med trangbeboede leiligheter, fattigdom, dårlige skoleprestasjoner og språkutfordringer var det derfor større sjanse for å kunne havne i utsatte miljøer. Men etter hvert som noen av ungdommene følte seg verdiløs og sto utenfor samfunnet, søkte de etter å etablere et bedre liv. En av respondentene fortalte at den store satsingen på idrettslaget var eneste veien ut fra det kriminelle miljøet. Her så han muligheten til å gripe sjanser, han ikke fikk på andre arenaer som for eksempel å få gode voksne rollemodeller som kunne bidra til å lære hvordan en skulle holde seg utenfor de utsatte miljøene eller ryktet om idrettslagets mange jobbtillbud. Alle respondentene fortalte at de har fått en bedre selvfølelse etter å ha blitt inkludert inn i et sunnere felleskap. Dette er ofte i form av at ungdommene blir sett og føler seg verdsatt, noe som har bidratt til å øke deres selvtillit og motivasjon til å kunne få et bedre liv.

Jeg er alltid glad når jeg er her, enten om det er gjennom trenerjobben jeg fikk av idrettslaget eller når jeg er på klubbhuset på kveldene.

For mange av ungdommene på idrettslaget handler selvfølelse om å føle på glede. De har møtt en god del motgang i livet sitt og mener at sjansen for å ta feilaktige valg er større på Tøyen enn i andre områder.

En av respondentene forteller at uten idrettslaget hadde han i dag vært depressiv. Han forteller at han enten ville hengt gatelangs eller brukt fritiden sin på å sitte hjemme og spille TV-spill uten å ha fått noe positivt ut av livet sitt. De mulighetene han har fått gjennom idrettslaget i form av kursing og jobb, har gjort at han har fått troen på og en dag få seg utdanning og fast jobb. Denne erfaringen har påvirket selvfølelsen hans i positiv grad. Likevel kommer det frem at det ikke alltid har vært like enkelt å føle på glede der det å være minoritetsungdom bærer med seg flere utfordringer og gjør at mange har vokst opp med en god del frustrasjon og sinne.

5.3.2. Sinne og frustrasjon

I resultatene kommer det frem at det å leve som minoritetsungdom ofte er preget av sinne fordi de møter holdninger der en ikke blir hørt eller trodd på. Dette gir de blant annet uttrykk over når det blir gjenfortalt om uheldige episoder med blant annet politiet. På vei til og fra trening føler de at de ofte blir stoppet av politiet uten grunn. Det kommer frem at de selv mener grunnene er at politiet har negative holdninger mot Tøyen-ungdommer. Hudfarge, klesstil, høylytte grupper og dårlige rykte gjør at de føler at politiet har stigmatiserende holdninger. De opplever at politiet er frekke i tonen, noe som gjør at ungdommene svarer frekt tilbake. Dette har skapt et stort sinne blant ungdommene ovenfor politiet over lengre tid, og respondentene sier det kan være grunner til at ungdommene sitter inne med en hverdag preget av frustrasjon og sinne. Kriminalitet, vold, stjeling og hærverk er faktorer som ofte begås for å ta igjen mot samfunnet. For det hevdes at samfunnet ikke legger godt nok til rette for at ungdommene skal kunne få et bedre liv. Det blir videre fortalt at mye av denne problematikken ofte blir omtalt i mediene, og skaper bare en verre situasjon for ungdommene på Tøyen. Med en følelse av at hverken media eller politiet er på lag med dem, påvirker dette deres selvfølelse i negativ grad. Dette er i form av at de ikke ser verdien av å kunne være seg selv der de ofte må virke tøffere enn man er når en beveger seg utendørs i møte med samfunnet.

Ungdommene her på Tøyen kan fremstå som harde og robuste foran andre, men bak fasaden er vi bare unge voksne som også trenger trøst og kjærlighet.

Det blir fortalt at de fleste minoritetsungdommene på Tøyen er snille og har et godt hjerte, men at mediene fremstiller ungdommene som det de kaller drittunger. De mener at idrettslaget i motsetning har for mange fungert som et skjold mot å bli stigmatisert fra samfunnet. Dette er ofte fordi menneskene rundt ser på de som mer sunne og redelige ungdommer som har et sted å gå til og ikke bare henger på gaten. Det blir nevnt at for mange handler det om å få vekk et dårlig rykte, og er derfor en del av idrettslaget i dag. Noe av dette kan også være grunner til at noen av respondentene som ikke er interessert i idrettene fortsatt er medlemmer. Men likevel fremstår det som at idretten ikke kun bringer med seg positive meninger og følelser for flere av medlemmene. Noen av respondentene spiller fotball og forteller at det ofte har vært mange konflikter som slåssing eller verbale nedstridige tilrop i løpet av en fotballkamp. De mener at andre lag inkludert dommere har allerede på forhånd negative holdninger til minoritetsungdommer som kommer fra Tøyen etter å ha lest i mediene, og at det merkes i det dommeren blåser kampen i gang. Dette gjør at ungdommer som i tillegg har et høyt temperament fra før av lettere kan havne i bråk når det kommer kommentarer fra de andre på banen. Respondentene henviser til flere tidligere fotballkamper der dommeren har blåst av kampen på grunn av slåsskamper. De forteller at det ofte er noen få som ødelegger for resten og at alle på laget ikke nødvendigvis er med på dette.

5.3.3. Idrettslagets arbeid for økt selvfølelse

Idrettslaget er med på å forme oss og gjøre oss til bedre mennesker.

En generell forestilling blant flertallet av respondentene er at deres grunn for å være en del av idrettslaget baserer seg mye på innsatsen til de frivillige ansatte og deres betydning av å være gode rollemodeller. Det at de alltid stiller opp når ungdommene har noen utfordringer på andre arenaer og at en alltid kan prate med dem, bidrar til at de føler seg verdsatt. Dersom ungdommene oppfører seg, legger de ansatte til rette for at de kan utvikle seg som menneske. Flere av respondentene hadde droppet ut av skolen og hadde vanskelige forhold hjemme og de ansatte sørger for at de kan få hjelp med å takle disse utfordringene. Dette er for eksempel det store engasjementet til å få ungdommene ut i jobb, noe som er viktig for å kunne bli gode samfunnsborgere. Det hevdes at mange på Tøyen aldri har hatt en jobb, og sliter med å få

dette grunnet sitt dårlige rykte. Idrettslaget tilbyr jobberfaring ved at ungdommene som er pliktoppfyllende og har vist god moral over en lengre periode kan få jobb enten som trenere, arrangører av aktivitetsdager eller få hjelp med jobbsøknader til andre arbeidsplasser. Idretten var ofte bare en inngang til å kunne få et sunnere miljø der alle starter med blanke ark og får nye sjanser i livet.

En av respondentene uttalte at idrettslaget har formet han til å bli et bedre menneske. Han lærte å takle utfordringer og var som oftest tilstede på klubbhuset hver kveld etter trening. Før satt han med negative tanker om seg selv, der han ikke følte han var god nok på skolen eller i det sosiale miljøet på gaten. De andre respondentene gjentok ofte uttrykket at *idrettslaget er mer enn bare et idrettslag* der en kan lære mer om seg selv enn på andre arenaer. Likevel er det noen faktorer til tross for det gode arbeidet idrettslaget gjør for innbyggerne i området. De mener at bydelen ikke har gitt nok midler som gjør at idrettslaget kan opprettholde gode tiltak for medlemmene. For eksempel har ikke fotballaget nok fotballer eller drakter til alle. Selv om de er klar over at andre lag betaler en betydelig høyere sum for medlemskap, mener de likevel at bydelen bør prioritere idrettslaget på lik linje som andre lag ettersom flere lever i relativ fattigdom på Tøyen. De mener derfor det er urettferdig at ungdommene blir rammet ut i fra foreldrenes økonomiske situasjon og ønsker at alle barn og unge skal bli prioritert ut i fra deres livssituasjon.

5.4. Sosial kompetanse

Dette underkapitlet skal ta for seg det siste temaet som kom frem i undersøkelsen der begrepet sosial kompetanse også var en del av forskningsspørsmålene i denne studien. Dette innebærer hvordan idrettsklubben bidrar til å påvirke ungdommenes evne til samarbeid, empati, ansvarlighet, selvkontroll og selvhevdelse.

5.4.1 Interaksjon og relasjon

For ungdom kan en god sosial kompetanse være svært avgjørende når en skal være i interaksjon med andre mennesker. Respondentene fortalte om alle endringene etter Tøyenløftet som har gitt barn og unge på Tøyen et bredere tilbud for å kunne være i sosiale samspill gjennom blant annet idrett. Det kommer tydelig frem at ungdommene har lært seg at det å kunne kommunisere og samhandle godt med andre er viktig for å etablere et vennskap. Felleskapet på laget har bidratt til å øke empati ovenfor andre og mestring av selvkontroll. Det

at de frivillige voksne viser evne til å bry seg og ikke jobber for å tjene penger har vært veldig tillitsfullt for ungdommene og er et av faktorene for at de har så god gjensidig trygg relasjon.

Gjennom idrettslaget får jeg møte mennesker innad i laget i tillegg til nye mennesker under aktivitetene og når vi er på turer sammen.

En av respondentene forteller om alle aktivitetene som arrangeres av idrettslaget der ungdommene har ansvaret for gjennomførelsen både før, under og etter arrangementet. Her får de blant annet muligheten til å øke sin kompetanse når det gjelder evnen til samarbeid innad i laget og ansvarlighet. Dette gjør at de styrker den positive selvhevdelsen ettersom alt arbeidet skal gjennomføres av ungdommene selv. Dette gjør at de kan være positive aktive deltakere og ha egne meninger. Respondenten forteller om hendelser der noen som har deltatt på arrangementet ikke har oppført seg, og ungdommene har måttet sette grenser, der de har lært andre om hva som er riktig og galt i enkelte situasjoner.

5.4.2 Evnen til å lære sosial kompetanse

Som nevnt tidligere har flere av ungdommene vært en del av andre idrettslag der de har følt seg utenfor felleskapet med færre antall sunne venner. Idrettslaget på Tøyen har et stort fokus på det sosiale, selv om de også legger til rette for de som ønsker å bli bedre i idrett. For respondentene legger de større vekt på det gode sosiale miljøet fremfor prestasjoner. De har lært å passe på språkbruk og atferd. Dette er blant annet for å vise de yngre barna i klubben at ungdommene også kan være gode sosiale rollemodeller også for dem, slik de har lært av de frivillige ansatte. Ungdommene blir tilpasset ut i fra sine evner der en av respondentene forteller at han ikke hadde gode språkferdigheter da han begynte. Ettersom en av de frivillige ansatte hadde samme morsmål, ble han en viktig støttespiller som bidro til å trene på språket gjennom sosiale interaksjoner med andre jevnaldrende og voksne. Dette gjorde at han kunne ta med seg mestringen videre ut i møtet med andre i samfunnet.

I starten slet jeg med å prate i sosiale settinger, fordi jeg snakket dårlig norsk. Etter å ha vært en del av idrettslaget fikk jeg hjelp til å mestre språket og kunne gå ut å treffe nye mennesker uten å være redd.

Rutiner er også noe som gjentok seg under svarene. Oppmøtetid på treninger og aktiviteter har vært en viktig del av det å lære seg å tilpasse andre og være en synlig deltaker som tar sin

plass. Det er lite populært og komme forsinket til oppmøtetidspunkter, noe som kan svekke tilliten til de andre ungdommene på laget ettersom de må stå å vente. Det blir derfor lettere for de med svak sosial kompetanse å lære seg at dersom en skal opprettholde et godt sosialt samhold må en vise de andre at en kan være pliktoppfyllende og møte til riktig tid. For i følge respondentene er det ikke alle som forstår sosiale koder, så ved å være en del av idrettslaget vil mange få utbytte av å øke sosiale prestasjoner gjennom samholdet med hverandre.

5.5. Øvrige perspektiver

I svarene blir det gitt uttrykk for at de syns det er for få fasiliteter tilknyttet idrettslaget som enten ligger geografisk langt unna eller inneholder en del slitasje. Dette til tross for at de ikke ser på idrettslaget som grunnen til at dette ikke er godt nok, men at idrettslaget burde få enda mer støtte enn det de får i dag. I tillegg kom det frem at i andre idrettslag har noen måtte betale opp mot 4000 kroner i året for å delta, der det henvises til at idrettslaget på Tøyen i dag har et tak på 500 kroner. Den høye summen i andre idrettslag kan skyldes større sportslig satsing med kvalifiserte lønnet trenere og ledere.

Det har også blitt fortalt at styrkerommet idrettslaget på Tøyen disponerer ofte innebærer apparater som er ødelagte og at garderobene i flerbrukshallen er nedslitte. For selv med ressurser fra bydelen som kan styrke inkludering og et sunt miljø på Tøyen, er ikke midlene øremerket nok til vedlikehold og oppussing av fasiliteter som for eksempel styrkerommet. Respondentene mener det ødelagte styrkerommet og garderobene ofte er ødelagt fordi andre ungdommer bryter seg inn og gjør hærverk og mener selv ikke det er ungdommer som er medlem av idrettslaget som står bak. Dette er fordi de tror at de som er medlemmer av klubben ikke ønsker å ødelegge for seg selv.

I tillegg kommer det frem at respondentene er skuffet over at de enda ikke har fått egen hjemmebane til fotballaget og må bruke Ekeberg som holder til flere busstasjoner unna. Dette gjør at de må bruke egne penger på bussbillett samtidig som de ser at andre idrettslag har flere baner og haller tilknyttet sitt idrettslag, der i tillegg de ressurssterke klubbene også tar de beste treningstidene og fasilitetene først på de kommunale banene.

Det er urettferdig at andre lag har egne hjemmebaner der vi må ta buss og t-bane for å komme oss til egne hjemmebaner.

Foreldrene til ungdommene har heller ikke mulighet til å støtte ungdommene på deres hjemmekamper fordi de ikke har nok råd til å komme seg til og fra kamper. Respondentene forteller at de gjerne ønsker at foreldre og venner skal komme å se dem spille, men at den dyre billetten gjør dette vanskelig. Dette er for mange av ungdommene vanskelig å forstå, og respondentene mener at dette også kan være grunner til at flere faller ut eller er med på å ekskludere de fra idrettslaget.

6. Diskusjon

Dette kapitlet vil de fire forskningsteamene bli strukturert i to underkapitler. Den første delen skal inneholde en komparativ drøfting der diskusjon angående funn skal ta utgangspunkt fra kapittel 2.3, statistikk, tidligere forskning og faglige perspektiver som baserer seg på inkludering og deltakelse. I det andre underkapittelet vil funnene bli diskutert fra teoriene i kapittel 3 om det teoretiske rammeverket for å samle en grundigere forståelse av funnene sett i lys av selvfølelse og sosial kompetanse.

6.1. Tidligere forskning og avhandlede funn

I dette underkapitlet diskutere hvordan et idrettslag kan bidra til inkludering ut i fra det som er vist i underkapitlet 2.3. All forskning jeg referer til vil basere seg på undersøkelsene som er knyttet til de ulike temaene som tilhører problemstillingen. Dette gjøres i form av å presentere funnene fra undersøkelsen og tidligere forskning og deretter drøfte dette opp mot hverandre.

6.1.1. Inkludering og deltakelse

I følge Norges idrettsforbund (Veum & Hurrød, 2019) har inkludering og deltakelse i idretten et stort fokus på å fremheve, støtte og utvikle den samfunnsmessige betydningen for minoritetsungdommer. Det forebyggende arbeidet i idrettslag skal skape et sunt felleskap gjennom fysisk aktivitet. I tillegg har idretten et unikt potensial til å utvikle og ta vare på et sosialt felleskap som en ikke får i samme grad og på samme måte i andre arenaer (Lemke, 2012).

Når det kommer til inkludering og deltakelse hadde flere av respondentene i undersøkelsen et positivt syn når det gjaldt arbeidet idrettslaget gjør for minoritetsungdommene på Tøyen. Dette gjelder både for de som er medlem i dag og andre ved å få lov til å delta på arrangementer og være på klubbhuset. En del av de som deltok på undersøkelsen hadde i tillegg tilsynelatende dårlige tidligere erfaringer med andre klubber og har vokst opp i et nærmiljø der det er høy hyppighet av kriminalitet og gjengkultur blant jevnaldrende. Dette var ofte fordi det var de eneste sosiale miljøene som fantes i området. De som ble en del av idrettslaget på Tøyen fikk etter hvert et nytt felleskap som baserte seg på et sunnere kameratskap gjennom idrettsmiljøet der en fikk øke sine sosiale ferdigheter og psykiske egenskaper.

Ut i fra svarene er begrepet som omhandler ungdom og fritid et sentralt tema. En mangelfull fritid for ungdom er gjerne hovedgrunnlaget for å søke seg etter nye interesser og spenninger. I et sentrumsområde som Tøyen kan det være flere ulike miljøer der vold, rus og kriminalitet er mer vanlig å se ute på gaten enn i andre områder. For ungdommer som bor i trangbødde leiligheter der de deler rom med andre søsken, kan en ofte ha mer frihet ute enn i hjemmet. Et idrettslag kan gi en ny sjanse for de som er i utsatte miljøer ved å tilby en vei til en positiv alternativ livsstil for at ungdommer skal kunne unngå å bruke mesteparten av fritiden sin i det som blir sett på som utsatte miljøer ute på gaten. For minoritetsungdommene på Tøyen handler ikke inkludering nødvendigvis om å være en del av en organisert aktivitet for å kunne trene et par timer enkelte dager i uken. Det viser seg i resultatene at det å ha et åpent klubbhus der en alltid er velkommen og kan se TV-sendte fotballkamper på kveldene eller spille kort før trening er noe som betyr mye for ungdommene på Tøyen. Med engasjerte frivillige arbeidere som er tilstede og bryr seg er dette noe som kan være tillitsvekkende for ungdommene. Det at de har møtt en uheldig opplevelse på andre arenaer og kan komme til klubbhuset og bli tatt vare på er noe som blir sett på som viktig for at minoritetsungdommene kan få den respekten de kanskje ikke får hjemme eller på andre arenaer. I et felleskap gjennom idretten kan de utvikle seg samfunnsverdier og få en forståelse av at et felles miljø ikke nødvendigvis er likt med hvordan en gjengkultur er.

Likevel fremkommer det i undersøkelsen at blant annet juniorlaget til fotballaget har hatt en del utfordringer. Flere av kampene har blitt avlyst på grunn av voldsepisoder der både spillerne selv og andre jevnaldrende fra tribunen har blitt involvert i konflikter med dommere og motspillere. Det har ofte ført til slåsskamper der mange av kampene har blitt avlyst underveis. Det som kommer frem i undersøkelsen er at ungdommene ofte blir stigmatisert av andre ungdommer fra andre bydeler ettersom medier og politiet over en lengre periode har fremmet et bilde over at Tøyen er et avskrekkende miljø. Ut i fra dette kan det tyde på at frustrasjon og sinne er noe de daglig bærer med seg, mye på grunn av dette. Idretten er ofte et speil av virkeligheten og det er ikke alltid idretten er veien til et lykkeligere liv for alle. Selv om tidligere forskning viser at ungdom som deltar i idrett har mindre sannsynlighet for å delta i kriminelle miljøer og reduserer antall arrestasjoner og antisosial atferd, kan idretten også være en arena der en møter fordommer og stigmatisering i noe større grad enn andre steder. Idrett er en arena der flere ungdommer med ulike kulturelle erfaringer fra helt ulike miljøer kan møtes, noe som ikke nødvendigvis er positivt i alle samfunn der det også kan skape

uheldige utfall på idrettsarenaen. Dette kan igjen være ved eksempelet nevnt ovenfor der ungdommene fra Tøyen ofte blir møtt med fordommer når de skal delta i kamper eller arrangementer med andre lag fra andre bydeler.

Det er likevel viktig å understreke at et idrettslag ikke alene kan laste de strukturelle og sosiale utfordringer som er skapt i samfunnet, men at et idrettslag kan bygge på det å skape en arena der flere kulturer kan møtes og en kan legge til rette for å skape gode normer og verdier. For selv om det fortsatt er en del utfordringer i idretten på tvers av miljøer, har idrettslaget et potensial til å skape brobygging og gode holdninger hos ungdommer innad i laget. For idrettslag er noe som bringer folk sammen, og ved å lære at alle kan møtes uansett økonomiske forhold, sosial status eller ferdigheter kan det bidra til å overføre verdier som gjør at ungdommene kan føle seg inkludert i et sunt miljø som for mange ellers er fraværende.

6.1.2. Holdninger i idretten

Lemke (2008) fant som nevnt tidligere ut at verdien av det å være inkludert i et idrettslag, kan utvikle gode samfunnsverdier hos unge mennesker. Et trygt og veletablert idrettsmiljø kan skape mange sosiale ferdigheter hos minoritetsungdommer. Dette avhenger av lagidretter og individuelle idretter der flere faktorer kan styrkes ut i fra hvilken idrett en er en del av (Lemke, 2008). I følge respondentene legges det større fokus på det sosiale miljøet i idrettslaget fremfor sportslige prestasjoner. Det å vise at en er pliktoppfyllende og har gode rutiner er noe de mener er essensielt for at en skal kunne lykkes i det sosiale samspillet. For andre ungdommer som vokser opp i mer veletablerte områder vil en tro at dette er lært allerede i yngre alder og er noe de ikke tenker like mye på som minoritetsungdommene på Tøyen. For disse ungdommene kan betydningen av å være mer opptatt av felleskapets beste og omdømme være et mer vanligere tankesett enn de som vokser opp i veletablerte samfunn. Det kan være fordi de tidligere har lært verdier og holdninger fra deres foreldregenerasjon. På Tøyen kan en anta at ungdommene derfor ønsker å være en del av et større felleskap, der en kan ta sin plass og tilfredsstillte felleskapets forventninger. Den indre motivasjonen og ønsker styres derfor i mindre grad individuelt, der det heller er felleskapet som styrer ungdommens tenkemåte. Derfor kan det være årsaker til at minoritetsungdommer på Tøyen har et sterkt ønske om å delta i et felleskap og at idrettslaget kan være en arena der de kan utfylle dette. Flere lever uten faste rammer eller rutiner der det blir fortalt at de sjeldent spiser måltider til faste tidspunkter eller er nøye på å spise riktig før eller etter trening. For familier som er

relativt fattige vil derfor overlevelse og det å i det hele tatt få i seg næring og bli mett bli sett på som viktigere enn hva og når en spiser.

6.1.3. Opprettholde ungdommer i idrettslag

I tidligere forskning fra Ungdata (2020a) viser det seg at barn og unge som vokser opp i mer veletablerte familier og områder oftere deltar og blir værende i idrettslag sammenliknet med de som vokser opp i lavinntektsfamilier og områder med lavere sosial status. Det er flere faktorer som påvirker rundt temaet om hvorfor noen havner utenfor idrettsmiljøet. Noen vanlige forklaringstyper på hvorfor noen står utenfor er høye treningsavgifter, reisekostnader, medlemskap og utstyr. I tillegg viser Norges idrettsforbund (Veum & Hurrød, 2019) til at minoritetsungdommer er underrepresentert i idretten i ikke-vestlige bydeler i Oslo. Likevel vises det at idrettslag med ukentlige aktiviteter i tillegg til helge- og ferieaktiviteter kan være nøkkelen til å få ungdommer som lever i en hverdag med flere utfordringer til å bli værende i idrettslaget over en lengre periode (Veum & Hurrød, 2019).

I svarene fra kapittel 5 blir det nevnt at flere som har valgt å spille på idrettslaget på Tøyen er på grunn av lavterskeltilbudet. I følge respondentene koster det omtrent 500 kr å være medlem av idrettslaget der det blir fortalt at til sammenlikning betalte noen av respondentene opp til 4000 kr i andre idrettslag. I tillegg viser det seg at idrettslaget på Tøyen sørger for å tilpasse de familiene som har dårlige økonomiske ressurser og i tillegg har større familier med mange søsken. De som ikke har råd til medlemskap kan derfor få dekke dette behovet gratis etter særskilte grunnlag. Ettersom idrettslaget fikk større satsning etter Tøyenløftet der kommunen, bydelen og andre øvrige sponsorer har bidratt til å skape et lavterskeltilbud, vil det være vanskelig å sammenlikne hvilke annet tilbud andre klubber tilbyr. Men likevel kan en se ut i fra kapittel 5 at flere ikke hadde vært en del av noen idrettslag dersom det ikke hadde vært et lavterskeltilbud i idrettslaget på Tøyen. Dette samsvarer med Ungdata (2020a) sine undersøkelser som viser at ungdom som vokser opp i lavinntektsfamilier har lavere deltakelse. Det vil derfor være legitimt å tenke at ungdom som vokser opp på Tøyen, som tidligere nevnt er et av de mest fattige områdene i Oslo, har dårligere muligheter for å kunne delta i andre idrettslag enn idrettslaget på Tøyen. Den lave kostnaden vil derfor være svært viktig å opprettholde for at mange barn og unge kan få dekket sin fritid og få muligheten til å bli inkludert i et miljø.

Men annen tidligere forskning viser at økonomisk svakhet ikke er eneste nøkkelen til at ungdom står utenfor idrettslag. Flere andre faktorer kan også være direkte årsaker til at minoritetsungdommer ikke er inkludert i et idrettslag. Det å nå ut med informasjon kan være vanskelig dersom språk, tilgjengelighet og skolene i området ikke gir ut tilstrekkelig informasjon (Veum & Hurrød, 2019). For barn og unge kan det være vanskelig å vite om hvilke tilbud som finnes i nærmiljøet dersom de ikke får god nok informasjon om dette. Ettersom det viser seg at barn og unge på Tøyen har over 90% minoritetsspråklige elever, vil en tenke seg at flere av foreldrene og noen av elevene selv har svake norskkunnskaper. Det kan derfor være vanskelig å si om dette er grunner til at flere ikke deltar på idrettslag, men det kan være en utfordring dersom de skal nå ut til de barn og unge som aldri har deltatt i et idrettslag tidligere fordi de ikke får god nok informasjon eller vet om tilbudene.

En annen faktor som Tøyenløftet viser til, er satsingen på områdets fasiliteter som skal legge til rette for at idrettslaget tilbyr fasiliteter som for eksempel flerbrukshaller og fotballbaner (Oslo kommune, 2018). I kapittel 2.3 står det skrevet at fasiliteter er noe alle klubber bør ha dersom de skal drive et idrettslag. Mangel på fasiliteter som egen hjemmebane, idrettshall eller områder som er svært belastet for kriminalitet og marginalisering, gjør fysisk aktivitet og idrett til et vanskelig valg for mange unge mennesker (Lemke, 2008). Likevel fremkommer det i resultatene at ungdommene er tilfreds med tilbudene som har kommet de siste årene, men at det likevel er flere faktorer som gjør at ungdommene føler seg mindre ivaretatt av kommunen. Det henvises til blant annet at de enda ikke har egen hjemmebane for fotballaget og treningstider i flerbrukshallen som ofte blir prioritert av andre klubber. Dette gjør at de må spille hjemmekamper utenfor Tøyen eller må trene sent på kvelden. Ut i fra dette kan det skape dårligere selvfølelse for ungdommene der de ikke føler seg prioritert fordi andre idrettslag har større økonomiske muskler og står derfor i veien for deres treningstider og arenaer. Dette kan gjøre det vanskeligere for familier og venner til å kunne komme å se på hjemmekamper og støtte ungdommene når de må spille hjemmekamper i andre områder utenfor Tøyen. Dette er i følge resultatene grunnet de dyre reisekostnadene der respondentene har flere søsken som foreldrene må ta seg av, noe som gjør at de ikke har kapasitet til å følge opp medlemmene. Bydelen har som nevnt gjort mye bra for ungdommene på Tøyen med satsningen av idrettslaget og åpningen av flerbrukshallen, men at det likevel bør prioriteres en egen hjemmebane for fotballaget ettersom det er den idretten som har flest aktive deltakere i idrettslaget. Dette er viktig fordi tidligere forskning viser at minoriteter ofte har sterkere tilknytning til området de bor i og at hjemmekamper i det samme område kan skape

engasjement der både foreldre og andre jevnaldrende kan være med å skape en ramme rundt kampene. Det kan derfor være nødvendig å kunne satse enda mer på dette, ettersom mange barn og unge trenger støtte og oppmerksomhet, og kan være grunner til at de velger å falle ut av idrettslag.

6.1.4. Idrettens arbeid mot utsatte miljøer

Tidligere forskning viser at idrett kan være en arena der samhold og felleskap er forebyggende for at minoritetsungdom havner i utsatte miljøer og begår kriminalitet (Lemke, 2008). Studiet viste at ungdom som er uinspirert og umotivert ofte viser trekk der en utvikler seg svakere sosialt og kulturelt (Lemke, 2008). Den norske idrettsmodellen er bygget opp nettopp for å sørge for at idretten skaper en viktig samfunnsmessig betydning både for den fysiske gevinsten for barn og unge, men også tilknytningen til det sosiale felleskapet i nærmiljøet (Veum & Hurrød, 2019). Det viser seg at idrett kan være både bindende, der blant annet språk, etnisitet og kultur kan binde felles bånd gjennom idretten, men også være brobyggende der ulike barrierer kan bygge en bro over disse forskjellene. Idrett kan derfor være en viktig arena for ungdom der en kan få muligheten til å føle seg inkludert og verdsatt i samfunnet.

Lemke (2008) forsket på ungdommer som lever i sammenhenger og omstendigheter der ulike utfordringer setter de i fare for å involvere seg i utsatte miljøer og kriminalitet. En ungdom med lav selvfølelse, mangel på felleskap, dårlig skoleprestasjoner eller manglende oppmøte og fravær av omsorgsfull voksenveiledning, har større sjanse for å kunne engasjere seg i kriminelle miljøer eller ha uønsket atferd (Lemke, 2008). Det blir videre skrevet at minoritetsungdom som lever i relativt fattige familier som har mangler på alternative tiltak, kan ofte utsatte miljøer være drivende for å overleve i samfunnet (Lemke, 2008). I svarene fra undersøkelsen er nettopp denne tilnærmingen en del av hverdagen for mange på ungdommer på Tøyen. Det blir fortalt at de vokser opp med mye motgang i livet sitt og det å henge gatelangs eller være en del av et kriminelt utsatt miljø er en måte å rømme fra motgang og elendighet. Et Idrettslag med et godt engasjement kan skape en vei ut av de utsatte miljøene der både aktivitetene og de frivillige voksne kan være veiledere for å lære hvordan en skal takle en ellers tøff hverdag. Det en legger merke til er at de ungdommene som deltok i undersøkelsen har kommet seg ut av andre miljøer og er i dag aktive medlemmer som både jobber og får kurs i regi av klubben. Dette er gode tiltak for de det gjelder, men samtidig kan

en se på statistikker at det kun er et fåtall som er medlemmer i idrettslaget sammenliknet med antall innbyggere på Tøyen. Hvorfor er det ikke flere som er en del av idrettslaget?

Det som er viktig å tenke på er at idrettslaget bare er en liten del av alle tiltakene som finnes på Tøyen i dag. Idrettslaget i seg selv blir ansett som et godt tiltak der ungdommene kan få muligheten til å drive med organisert idrett som alternativ til kriminalitet, rus eller uønskede miljøer. Idrettslaget tok de i mot der både familiene og ungdommen selv har fått hjelp med ulike utfordringer gjennom de frivillige trenerne sitt nettverk. Undersøkelsen viser at andre jevnaldrende som ikke er medlem og henger gatelangs ofte har lav selvfølelse og sosial kompetanse og føler seg mer verdsatt av å være inkludert i utsatte miljøer. De som er en del av disse miljøene havner ofte i konflikt med politiet. I noen tilfeller kan enkelte for eksempel ha droppet ut av skolen og det kan være vanskelig å fange opp disse ungdommene i ettertid, der en til slutt kan bli fanget opp av politiet etter å ha gjort kriminelle eller voldelige handlinger. Det er derfor viktig å fange disse opp tidligere. Undersøkelsen viser at Tøyen er et lite sted, der det er populært å bruke fasilitetene og klubbhuset til idrettslaget blant mange av ungdommene som ikke er medlemmer. For i et belastet område med mange utfordringer, kan et idrettslag som samarbeider med andre instanser bidra med å fange opp og kartlegge hvilke ungdommer som behøver hjelp til riktig tid.

6.2. Teoridrevne funn

I dette underkapitlet skal jeg drøfte teoriene som er blitt presentert i kapittel 3 for å forklare funnene som er gjort i denne undersøkelsen. Dette knyttes og drøftes opp mot hverandre. Denne delen tar for seg de to siste forskningstemaene selvfølelse og sosial kompetanse.

6.2.1. Selvfølelse

Abraham Maslow (McLeod, 2020) brukte, som nevnt tidligere, selvfølelse i sine teorier. Med selvfølelse tenker en på behovet for intern aksept om hvem man selv er og tillitt og respekt fra andre. Den grunnleggende tankegangen er at en må ha en balansert selvfølelse der den hverken bør være for lav eller for høy (McLeod, 2020). Selvfølelse er et resultat av å kunne takle utfordringer med å leve på en verdig og respektabel måte som gjøres over tid (Branden, 1995).

I kapittel 5 har jeg tatt utgangspunkt i undersøkelsens svar på hvordan selvfølelsen har blitt påvirket gjennom å være inkludert i idrettslaget. Det kommer frem at ungdommene hadde lavere selvfølelse i perioden de ikke deltok i noen organiserte idrettslag. Dette skyldtes at de ikke følte seg verdsatt og sto utenfor eller var marginalisert fra resten av samfunnet grunnet en mangelfull fritid. Det å ikke føle seg inkludert i et nærmiljø eller et samfunn, kan knyttes opp mot behovsteorien til Maslow. Der en stadig forteller seg selv eller til andre at en ”ikke er god nok” eller ”jeg ikke får til dette” kan dette svekke deres selvfølelse. Et idrettslag kan legge til rette for å gi muligheten til å mestre oppgaver gjennom fysisk aktivitet eller i sosiale interaksjoner med andre. Det å ha organiserte idretter med frivillige trenere som tilpasser for hver enkelt, kan dette bidra til å skape en mestringsfølelse for ungdom med lav selvfølelse. For de respondentene som har møtt mye motgang i livet, har idrettslaget vært en arena der en kan se verdien av å lære nye ferdigheter. Uløste problemer og utfordringer kan holde en fanget i lav selvfølelse. I idrettslaget kan de ansatte være en signifikant rolle til å hjelpe med å lege fortiden, der en kan bevege seg inn i fremtiden med tryggere rammer og på en mer selvsikker måte. Det kan være et fristed der en kan få muligheten til å sette andre utfordringer på pause eller i beste fall glemme det. Likevel er det viktig å ta utgangspunkt i at alle individer er ulike med ulik bagasje. For noen vil ikke idrettslaget være den eneste arenaen der en kan få det bedre med seg selv. Dette kan være fordi en rett og slett ikke er interessert i idrett eller anser det å henge ute på gaten i utsatte miljøer som mer interessant og verdifullt.

6.2.2. Sosial status

Som presentert skiller Maslow mellom fem grunnleggende behov som må oppfylles hierarkisk for at en ungdom skal oppnå sosial status. Fokuset her vil være om funnene har mangler med hensyn til det grunnleggende behovshierarkiet. Fysiologiske behov er de første grunnleggende behovene og kan relateres gjennom funnene rundt måltider og husly. Begge temaene ble nevnt i forbindelse med undersøkelsen. Respondentene forteller at det å vokse opp i relativ fattigdom med trangbodde leiligheter er noe som gjør at det ikke alltid er nok mat på bordet eller at behovet for eget privatliv er tilstede. Det er sjeldent de har faste måltider og må ofte skaffe egne penger for å kjøpe seg mat. Tid og planlegging er også noe som virker å være fraværende hos ungdommene på Tøyen. Dette gjør at de ikke har veldig stort fokus på hva de spiser, der det blir prioritert gatekjøkkenmat for å kunne bli mett.

Dersom ungdommene på Tøyen oppnår det grunnleggende behovet er trygghet og beskyttelse det neste trinnet. Undersøkelsen viser at kriminalitet, vold og trusler er noe som daglig er en del av hverdagen til ungdommene på Tøyen. For noen er trygghet og beskyttelse ofte mer tilstedeværende ute på gaten blant utsatte miljøer fremfor det en får hjemme hos foreldrene. For medlemmene kan idrettslaget være en beskyttelsesfaktor der de kan få oppfølging og trygghet. De frivillige ansatte er for dem en trygghet der de har voksne rollemodeller som ser de som den de er uansett sosial status. Det at de kan oppholde seg på klubbhuset på kveldene og får dra på ulike aktiviteter i helgene gjør at respondentene føler seg trygg og unngår å henge ute på gaten i utsatte miljøer. Idrettslaget har for medlemmene bygget et felleskap som gjør at ungdommene har et godt samhold også utenfor aktivitetene. Dette gjør at de kan ta med seg normer og verdier ut i samfunnet der en kan være en gjeng som ikke speiler den negative gjengkulturen som er blant andre ungdommer på Tøyen. På den måten kan de oppnå anerkjennelse og aksept som det nest siste trinnet i Maslows hierarkiet (McLeod, 2020).

Søken etter sosiale behov er i følge undersøkelsen en av grunnene til at flere deltar i et idrettslag. Fraværende foreldre med relativt dårlig økonomi og tøff skolesituasjon er grunner til at mange ønsker å ta del i et nytt felleskap der en kan bli akseptert ut i fra sine forutsetninger. På den måten kan det å danne anerkjennelse og få aksept vise seg å være turbulent for minoritetsungdommer som vokser opp med utfordrende forhold. Et idrettslag er ikke nødvendigvis veien for å oppnå dette for alle, og det vil være legitimt å tro at mange minoritetsungdommer som er på dette nivået sliter med å finne sin identitet og derfor tar ubevisste feilaktige handlinger i denne fasen.

I aldersgruppen 16-19 år er det et fåtall som er medlem av klubben sammenliknet med antallet i samme aldersgruppe som bor på Tøyen. Det vil derfor være en utfordring å kartlegge om idrettslaget har nok medlemmer til å ta utgangspunkt i det helhetlige forebyggende bildet. For dem er idrettslaget et viktig element for trygghet og beskyttelse. For andre ungdommer som ikke er en del av idrettslaget kunne svarene vært annerledes. For dem er kanskje utsatte miljøer den beste måten å oppnå anerkjennelse og aksept og trygghet og beskyttelse på, fordi for mange er levemåten på Tøyen preget av kriminalitet og vold for å kunne overleve sosialt i samfunnet. For respondentene kan idrettslaget være en viktig ressurs for ungdommer som har mangler i hierarkiet, men at det ikke er en arena for alle. For ungdommene kan derfor den indre kraften til å realisere sine drømmer være forstyrret av de ulike faktorene som påvirker de foregående trinnene og det vil være legitimt å tenke seg at ungdommene på Tøyen har

mindre forutsetninger for å oppnå det siste trinnet som er selvrealisering enn andre ungdommer i mer veletablerte områder fordi de står fast i de andre trinnene.

6.2.3. Sosial kompetanse

En annen faktor for ungdommene i idrettslaget er viktigheten av å ha en god sosial kompetanse. De er veldig opptatt av å være en del av et sosialt felleskap der de er oppmerksomme på hverandre og deres roller innad i gruppen. Det som blir beskrevet står i samsvar med undersøkelsen gjort av Schneider-Munoz (referert i Nygren & Thuen, 2008) der en kan se at minoritetsungdom som har havnet utenfor eller er i ferd med å havne utenfor felles miljøer kan tilegne seg lav sosial kompetanse i form av antisosial atferd. Dette strider mot samfunnets normer og regler og disse ungdommene selv vet ikke hvordan en skal oppføre seg i sosial interaksjon med andre. Idrettslag kan legge til rette for at ungdom skal kunne få trene på å være i sosial interaksjon med jevnaldrende og andre voksne. Deltakelse er i seg selv en måte å kunne fremme den sosiale kompetansen. For noen handler det om å være en del av et felles miljø uten å nødvendigvis måtte være aktiv deltakende i en samtale, men der en kan lære å samspille med andre i ulike situasjoner. Idrettslaget på Tøyen viser at en er i en posisjon som er med på å forebygge. Undersøkelsen viser at idrettslaget er en arena der de etablerer gode vennskap og blir sosialt akseptert blant jevnaldrende, slik at ungdommene kan få mestre viktige utviklingsoppgaver ved å etablere gode relasjoner, tilpasse seg normer og verdier og klare seg på skolen.

En annen viktig faktor innenfor sosial kompetanse er relasjonene med de frivillige voksne ansatte i idrettslaget. Som Nygren og Thuen (2008) forteller er kompetanseutvikling et forebyggende tiltak på det strukturelle nivået helt avgjørende for hvordan de frivillige i et idrettslag kan legge til rette for at de utsatte minoritetsungdommene kan utvikle sine handlingskompetanser på strategiske måter. Respondentene forteller at tillitt og trygghet mellom de frivillige ansatte og ungdommene allerede starter ved at de er ansatt uten lønn og er der fordi de genuint ønsker å hjelpe situasjonen som er på Tøyen. For noen ungdommer som aldri eller som har få gode relasjoner med voksne i livet, der de har fått klare regler og grensesetting, kan det gode båndet med de ansatte bygge en sosial kompetanse som lærer de hvordan en skal fungere ellers i samfunnet. Det at de ansatte kommer fra samme land og har samme språk kan også hjelpe noen til å vise at en kan komme langt i samfunnet selv som minoritet i Norge. Det som kan være utfordringen for idrettslaget er at det ikke blir for mye

frihet der ungdommene lærer at de kan gjøre hva de vil uten å følge regler. I tillegg kan de frivillige voksne miste sin autoritet dersom det er lite grensesetting og ungdommene ser på de som kamerater fremfor å være ansvarspersoner. Det kan i denne sammenhengen tyde på respondentenes svar at de ikke har lært disiplin og sosiale regler fra andre områder, og det kan være vanskelig for idrettslaget å endre dette alene for ungdommene dersom alt baserer seg på å ha det moro. Det vil derfor være legitimt å si at minoritetsungdommer trenger god veiledning for å kunne utvikle en god sosial kompetanse. Det å kunne mestre livet når det kommer til andre sosiale arenaer senere i livet, vil det å ha dannet en positiv selvhevdelse og kompetanse tidligere i livet være veldig avgjørende i interaksjon og samspill med andre ute i samfunnet eller nærmiljøet.

7. Konklusjon

7.1 Bidrag til praksisfeltet

Resultatene fra denne studien antyder at inkludering og deltakelse er to viktige faktorer som flertallet av respondentene kategoriserer høyt. Det er fortsatt noen forhold som bør ses nærmere på når det gjelder å få idrettslaget til å inkludere flere ungdommer på Tøyen. Samfunnet må ta bedre hensyn til eksklusjonserfaringer på alvor. Som dette studiet viser er det flere faktorer som fattigdomsbekjempelse, marginalisering, mangelfull fritid og utsatte ungdomsgjenger med høy hyppighet av kriminalitet som står i veien for deltakelse. Idrettslaget har sitt unike potensial til å kunne arbeide med å sette en demper på disse utfordringene gjennom å skape et sunt felleskap med gode verdier som kan bidra til å styrke selvfølelse og sosial kompetanse.

I følge resultatene er responsen fra ungdommene positiv med tanke på tiltaket om styrkingen av idrettslaget etter Tøyenløftet. Noen er deltakere uten å være interessert i aktivitetene, men deltar for å kunne være inkludert i et felleskap de ikke har i andre arenaer. Tidligere forskning viser at minoritetsungdommer i alderen 16-19 år, som ikke er en del av idrettslag, er fraværende på grunn av at de finner interesser på andre områder. Dette kan en ofte se på idrettslag som har et stort fokus på det sportslige. Fordelen med fysisk aktivitet for ungdom i denne alderen er blant annet at færre konsumerer alkohol og unngår bruk av rusmidler og kriminelle handlinger. Likevel kan et område som Tøyen være utsatt for nettopp dette på grunn av området ligger som et knutepunkt i Oslo sentrum, og vil være et sted der rus og kriminalitet er hyppigere enn andre områder. Ungdommer trenger derfor ikke bare den fysiske aktiviteten for å drive de vekk fra dette, men gode sosiale veiledere. Det som er en gjenganger er at idrettslaget skaper gode inkludering- og deltakelsesarenaer i form av sosiale arrangementer med aktivitetsdager samtidig som de tilbyr kurs og jobbmuligheter for ungdommene. Ved å være aktive deltakere i daglige og ukentlige aktiviteter, vil det være legitimt å si at de allerede ved å få dekket fritiden på andre måter enn å henge gatelangs har lenger vei til rus og kriminalitet. Dette tyder på at idrettslaget har en unik posisjon med tanke på å styrke ungdommens holdninger og verdier, der de kan se på seg selv som en ressurs for samfunnet. På den måten kan idrettslaget være et forbilde for andre lag som har likhetstrekk med de strukturelle og sosiale utfordringene som på Tøyen.

Denne undersøkelsen kan derfor bane vei for å se viktigheten av hvordan et idrettslag kan forebygge for å unngå at minoritetsungdommer havner i utsatte miljøer der deres fremtid kan stå i fare. Likevel viser det seg at noen faktorer skaper hindringer som gjør at deltakelse i et idrettslag bare tiltrekker en liten del av alle som er bosatt i området. Men de som er inkludert har vist seg å ta avstand fra utsatte miljøer og kriminalitet. Idrettslaget på Tøyen viser seg som et godt eksempel på betydningen av at aktiviteter kan være nøkkelen til å skape et positivt sosialt miljø blant minoritetsungdommer som vokser opp med strukturelle og sosiale utfordringer. Tøyen er bare et av mange områder i Norge og Oslo som trenger gode tiltak og muligheter for minoritetsungdommer. Arbeidet idrettslaget gjør i dag er et godt eksempel på hvordan andre idrettslag kan arbeide med de samme utfordringene. Dette bidrar til å tenne et lys om en sikrere fremtid for et utvalg av alle minoritetsungdommene som har en vanskelig livssituasjon.

7.2. Veien videre

Denne oppgaven viser behovet for at det eksisterer kulturelle og sosiale tilbud i områder som har lav sosioøkonomisk status. Veien videre fra denne oppgaven, og mot videre forskning på dette feltet, kan være hvordan en kan utvide denne typen satsing til å bli mer helhetlig og med bedre kommunikasjon og strategi. I dette ligger det at idrettslag, eller annen type kulturell eller sosial satsing, samarbeider tett med skolene i nærområdet, frivillige organisasjoner og bydelen eller kommunen. På den måten kan man være med på å skape et enda større nettverk for å hente ungdommene inn og være der for dem dersom de skulle falle ut og stå utenfor samfunnet og nærmiljøet. En slik type satsing krever klare retningslinjer for hvem som gjør hva og er helt avgjørende i arbeidet med å redusere kriminalitet og rus i allerede belastede områder og miljøer. Forskningen denne oppgaven har gitt et bidrag til, viser at det er mulig å skape gode og positive aktiviteter for å gi ungdommer på Tøyen eller andre deler av landet, som ikke får det andre steder, en mulighet til å finne veier bort fra den vanskelige tilværelsen de har i hverdagen.

8. Litteraturliste

- Andersson, M. (2008). *Flerfarget idrett – Nasjonalitet, migrasjon og minoritet*. Bergen: Fagbokforlaget
- Austerheim, D. (2020). *NFF om blendahvitt-stempelet - Ubalansert*. Hentet fra: <https://www.nettavisen.no/sport/nff-om-blendahvitt-stemplet---ubalansert/3424016474.html>
- Bakken, A., (2018). *Ung i Oslo 2018*. (NOVA rapport 6/18). Oslo: Velferdsforskningsinstituttet NOVA.
- Branden, N. (1995). *The Six Pillars of Self-Esteem: The Definitive Work on Self-Esteem by the Leading Pioneer in the Field*. USA: Random House Inc.
- Braun, V. & Clarke, V. (2006). *Using thematic analysis in psychology*. *Qualitative Research in Psychology*, 3(2), 77-101. doi:10.1191/1478088706qp063oa
- Brodtkorb E. & Rugkåsa M. (2015). *Mellom mennesker og samfunn - sosiologi og sosialantropologi for helse- og sosialprofesjonene*. Oslo: Gyldendal Akademisk
- Bø, B. (2011). *Multikulturell teori og flerkulturelle praksiser*. Oslo: Abstrakt forlag
- Cast, A-D. & P-J. Burke (2002). *A theory of self-esteem*. Washington State: University Faculty.
- Claussen, B. (2014). *Fattigdom i Norge*. Oslo: Cappelen Damm Akademisk
- Coakley, J. (2007). *Sports in society. Issues and controversies*. New York: McGraw-Hill
- Dyb, E. (2014). *Unge ranere i den globale byen*. Oslo: NIBR
- Erdal, B. (2007). *Ute/inne: oppsøkende sosialt arbeid med ungdom*. Andersson, B. (red.) Oslo: Gyldendal akademisk.
- Eriksen, I. & Frøyland, L. (2017). *Frivillige organisasjoner, sosial utjevning og inkludering*. Oslo/Bergen: Senter for forskning sivilsamfunn og frivillig sektor.
- Gjertsen, P-Å. (2010). *Sosialpedagogikk – forståelse handling og refleksjon*. Bergen: Fagbokforlaget
- Hansen, O. & Nordahl, T. (2019). *Ulikhet, fattigdom og sosiale problemer*. Oslo: Gyldendal Norsk Forlag.
- Heggen, K. (2004). *Risiko og forhandlinger: ungdomssosiologiske emner*. Oslo: Abstrakt forlag
- Hovland, B., Bakken, K., Dale, O., Johnsen, W., Lunde, T., Melsom, P., . . . Wifstad, Å. (2019). *Veiledning for forskningsetisk og vitenskapelig vurdering av kvalitative forskningsprosjekt innen medisin og helsefag*. Hentet fra: <https://www.forskningsetikk.no/retningslinjer/med-helse/vurdering-av-kvalitative-forskningsprosjekt-innen-medisin-og-helsefag/>
- Huse, T. (2010). *Tøyengata: et nyrikt stykke Norge*. Oslo: Flamme Forlag.
- Justesen, L., & Mik-Meyer, N. (2012). *Qualitative research methods in organisation studies*. København: Hans Reitzels Forl.
- Kindt, K., Eilertsen, A. & Valum, T. (2019). *En by for de mange – ikke for de få: rapport om forskjeller i Oslo 2019*. Hentet fra: https://www.sv.no/oslo/wp-content/uploads/sites/2/2019/05/Forskjellsrapport_2019_SV_nettpdf
- Kommunal- og moderniseringsdepartementet (2018). *Ny satsing i Oslo indre øst*. Hentet fra: <https://www.regjeringen.no/no/aktuelt/ny-satsing-i-oslo-indre-ost/id2620983/>
- Kovacheva, S. (2020). *EU-CoE – youth partnership policy sheet – social inclusion*. European Union: Conseil de L'Europe
- Kulturdepartementet (2012). *Den norske idrettsmodellen*. Hentet fra: <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/meld-st-26-20112012/id684356/?ch=12>
- Kvello, Ø. (2014). *Oppvekstmiljø og sosialisering*. Oslo: Gyldendal akademisk
- Lemke, W. (2008). *Sport for a safer city – international youth crime prevention and cities*

- summit. Sør-Afrika: De Forente Nasjoner*
- Ma, H.-K. (2012). *Social competence as a positive youth development construct: a conceptual review*. Hentet fra: https://www.researchgate.net/publication/225074525_Social_Competence_as_a_Positive_Youth_Development_Construct_A_Conceptual_Review
- McLeod, S. (2020). *Maslow's hierarchy of need*. Hentet 07.10.20 fra: <https://www.simplypsychology.org/maslow.html>
- Nilsen, R. (1926). Nr. 13. Hentet fra: <https://www.bokselvskap.no/boker/nilsendikt/nr13>
- Nygren, P. & Thuen, H. (2008). *Barn og unges kompetanseutvikling*. Oslo: Universitetsforlaget
- Nuland, B., Reegård, K., Sandlie, H-C. (2010). *Tiltak for fattige barn og unge – evaluering av fattigdomstiltakene innenfor tilskuddsordningen Barne- og ungdomstiltak i større bysamfunn*. Forlag/Trykk: Allkopi AS
- Ogden, T. (2018). *Sosial kompetanse og sosial læring hos barn og unge*. Hentet 03.06.20 fra: <http://tidliginnsats.forebygging.no/Artikler--Kronikker/Sosial-kompetanse-og-sosial-laring-hos-barn-og-unge1/>
- Oslo kommune (2017/18). *Andel minoritetsspråklige elever i grunnskolen*. Hentet 05.04.20 fra: <http://statistikkbanken.oslo.kommune.no/webview/>
- Oslo kommune (2018). *Områdeløft – programplan for områdeinnsats med områdeløftene Tøyen og Grønland*. Hentet fra: <https://www.oslo.kommune.no/getfile.php/13269826/Innhold/Politikk%20og%20administrasjon/Slik%20bygger%20vi%20Oslo/Tøyenavtalen/Områdeløft%20Tøyen/Programplan%20for%20områdeinnsats%20med%20områdeløftene%20Tøyen%20og%20Grønland%202018.pdf>
- Raknerud, M. (2013). *Nilsen*. Tee Productions. (Lyddoptak: Spotify).
- Repstad, P. (2007) *Mellom nærhet og distanse. Kvalitative metoder i samfunnsfag*. (4. Reviderte utg.) Oslo: Universitetsforlaget.
- Säfvenbom, R. (2007). *Fritid og aktiviteter i moderne oppvekst – grunnbok i aktivitetsfag*. Oslo: Universitetsforlaget
- Statistisk sentralbyrå (2017). *Kriminalitet blant innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre*. Hentet fra: <https://www.ssb.no/sosiale-forhold-og-kriminalitet/artikler-og-publikasjoner/kriminalitet-blant-innvandrere-og-norskfodte-med-innvandrerforeldre>
- Statistisk sentralbyrå (2020). *Statistikkbanken: Lønn*. Hentet 21.09.20 fra: <https://www.ssb.no/statbank/table/12521/>
- Thaagård, T. (2009). *Systematikk og innlevelse – En innføring i kvalitativ metode* (3 utg.). Bergen: Fagbokforlaget.
- Ungdata (2020a). *Ungdom fra lavere sosiale lag slutter først*. Hentet fra: <https://www.oslomet.no/forskning/forskningsnyheter/ungdom-fra-lavere-sosiale-lag-slutter-foerst>
- Ungdata (2020b). *Idrettslag – Prosentandel av ungdomsskoleelever som er aktive i et idrettslag*. Hentet fra: <http://www.ungdata.no/Organiserte-fritidsaktiviteter/Idrettslag?fylke=Oslo>
- Utdanningsdirektoratet [Udir] (2016). *Begrepsdefinisjoner – minoritetsspråklige*. Hentet 15.10.2020 fra: <https://www.udir.no/laring-og-trivsel/minoritetsspraklige/minoritetsspraklige---hva-ligger-i-begrepet/>
- Veum, A. & Hurrød, L. (2019). *Rapport for tilskudd til inkludering i idrettslag*. Hentet fra:

<https://www.idrettsforbundet.no/contentassets/c54e512ad8c240d28cc7559c4db553ae/2020-rapport-kud-inkludering-i-idrettslag-for-2019.pdf>

Waquant, L. (2008). *Urban Outcasters – A comparative sociology of advanced marginality*. UK: Polity Press.

Wæhle, E. (2018). *Minoritet*. Hentet 18.09.20 fra: <https://snl.no/minoritet>

Ødegård Guro, Anders Bakken og Åse Strandbu (2016). *Idrettsdeltakelse og trening blant ungdom i Oslo, Barrierer, frafall og endringer over tid*. Bergen/Oslo: Senter for forskning på sivilsamfunn og frivillig sektor.

Hentet 13.07.20 fra:

https://brage.bibsys.no/xmlui/bitstream/handle/11250/2445378/VR_2016_7_Rapport_V5_.pdf?sequence=1&isAllowed=y

Vedlegg

Intervjuguide

Intervjuguide for respondentene. Guiden er brukt under intervjuene av medlemmene på Idrettslaget på Tøyen:

1. Er idrett gøy?
2. Kan du fortelle litt hva slags type lag idrettslaget er?
3. Hvor bor de fleste som er medlemmer, er det mange fra forskjellige områder eller er alle fra Tøyen?
 - Kjenner dere hverandre fra før av?
 - Henger dere med hverandre på fritiden, eller bare via idrettslaget?
 - Hvordan er respekten innad i laget, kan det oppstå mye krangling på laget, noe som kan skje for eksempel i toppfotballen og også i lavere systemer?
 - Hvis svaret er ja: løser dere konfliktene underveis eller senere etter trening?
4. Hvor lenge har du drevet med idrett og har du vært delaktig i andre idrettslag?
5. På hvilken måte føler du at du blir ivaretatt på idrettslaget av medspillere og trenere?
6. Hva er grunnen til at du driver med idrett?
7. Hvorfor er du akkurat en del av idrettslaget på Tøyen og ikke et annet idrettslag eller på et annet sted?
8. Er idrett viktigere enn andre ting som for eksempel skole eller å henge ute?
 - Eventuelt hvorfor er det så viktig?
 - Hva er det som gjør det så mye viktigere enn andre ting?
9. Har du et godt kameratskap på idrettslaget du er en del av?
 - Hvor viktig er det gode kameratskapet for å kunne trives? (eller er det gøy uansett hvilket lag man er en del av)?
 - Er det sosiale det viktigste for deg, eller er det å være i fysisk form like viktig?
10. Hvordan kan faste tidspunkter, og det å møte opp til riktig tid gjøre at du har blitt bedre (eller dårligere) til å planlegge på andre områder? (For eksempel oppmøte på skole, møte til riktig tid med venner på fritiden osv.)
11. Er du opptatt av sunt kosthold før og etter trening og rekker du å spise?
12. Hvor hadde du vært i dag uten idrettslaget?

- Trives du med å være en del av idrettslaget, og er det noe annet som gjør at du trives mer eller mindre ellers enn å være en del av idrettslaget?

13. Hvordan har oppveksten din vært? Syntes du at det er et tøft miljø her?

14. Hvordan ser du på familien som en viktig ressurs for å ha det bra?

- Evt. er normer og verdier noe som er viktig å ha for å kunne ha det bra sosialt?

15. Føler du at det er tilstrekkelig med muligheter ellers her på Tøyen?

Meldeplikt – NSD meldeskjema for behandling av personvernopplysninger

Hvilke personopplysninger skal du behandle?

Navn: Nei

Fødselsnummer: Nei

Fødselsdato: Nei

Adresse eller telefonnummer: Nei

E-postadresse, IP-adresse eller annen nettidentifikator: Nei

Bilder eller videoopptak av personer: Nei

Lydopptak: Nei

GPS eller andre lokaliseringsdata: Nei

Bakgrunnsopplysninger som vil kunne identifisere en person: Nei

Genetiske opplysninger: Nei

Biometriske opplysninger: Nei

Andre opplysninger som vil kunne identifisere en fysisk person: Nei

Du har oppgitt at ingen personopplysninger skal behandles i prosjektet.

Dersom du kun skal behandle anonyme opplysninger, skal du ikke melde prosjektet. Et anonymt datamateriale består av opplysninger som ikke på noe vis kan identifisere enkeltpersoner, hverken direkte, indirekte eller via e-post/IP-adresse eller koblingsnøkkel.